

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI**

BİR FENOMEN OLARAK ÇOCUKTA TERÖR ALGISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYÇA ORHAN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

MAYIS 2019

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ BİLİM DALI

BİR FENOMEN OLARAK ÇOCUKTA TERÖR ALGISI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

AYÇA ORHAN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. SEVGİ COŞKUN KESKİN

MAYIS 2019

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim.

Ayça ORHAN

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

“Bir Fenomen Olarak Çocukta Terör Algısı” başlıklı bu yüksek lisans tezi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalında hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN (İmza)

Üye: Doç. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN (İmza)

Üye: Doç. Dr. Elçin İKESKİN (İmza)

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

12.06/2019

(İmza)

Prof. Dr. Ömer Faruk TUTKUN

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Türkiye tarihinde terör konusu özellikle son yıllarda gündemden düşmemektedir. Ayrıca terör konusu Türkiye'yle sınırlı kalmayıp artık uluslararası gündemi de meşgul eden bir olgudur. Sosyal Bilgiler derslerinde terör konusuna yok denecek kadar az değinilmektedir. Bu bağlamda yapılacak eğitimlere yol açabilmesi ve kimlik oluşumunun başladığı dönem olan ortaokulda kişilerin doğru bir terör algısına sahip olabilmeleri amacıyla durumsal bir tespit çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu amaçtan yola çıkılarak ortaokul öğrencilerinin terör olgusuna bakış açıları incelenmiştir.

Bu çalışmanın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan, her sorun yaşadığımda yanına çekinmeden gidebildiğim kıymetli danışmanım Doç. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Çalışmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen, çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve hayatımın her evresinde bana destek olan değerli hocam Dr. Ayşegül KIRTEL'e teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca araştırmam sürecinde yanımda olup, sabır gösteren canım anneme ve yakın dostlarıma çok teşekkür ederim.

ÖZET

BİR FENOMEN OLARAK ÇOCUKTA TERÖR ALGISI

Orhan, Ayça

Yüksek Lisans Tezi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sosyal
Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

Mayıs, 2019. xx + 138 sayfa

Bu araştırmanın amacı; ortaokul düzeyindeki sosyal bilgiler derslerinde eğitimsel anlamda teröre karşı önlem almak, bu bağlamda yapılacak eğitimlere yol açabilmek ve ortaokul öğrencilerinin doğru bir terör algısına sahip olabilmelerini sağlamaktır.

Araştırma doğası gereği nitel araştırma yöntemi ile modellendirilmiştir. Nitel araştırmalarda genel olarak süreç üzerine odaklanılmaktadır. Süreç ise anlama üzerinedir. Araştırmacı her zaman sürecin belirleyicisidir. Veri toplama ve veri analizine yön veren araştırmacıdır. Nitel araştırma özelden genele doğru ilerleyen bir süreçtir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır.

Araştırma; iki uygulama şeklinde gerçekleştirilmiş olup, ilk uygulama 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde, ikinci uygulama ise 2016-2017 öğretim yılı güz döneminde gerçekleştirilmiştir. İlk uygulama 8 farklı şehirde, ikinci uygulama Sakarya ilinde bulunan 4 farklı ortaokulda yapılmıştır. Uygulama 5-8. sınıf düzeyindeki 638 öğrenciyle gerçekleştirilmiştir.

Nitel çalışmalarda en sık kullanılan veri toplama aracı olan görüşme kullanılmıştır. Uzman görüşü alınarak altı soruluk yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Öğrencilerin kişisel bilgileri alınmamış olup sadece cinsiyetleri belirlenmiştir. Veri analizinde ise betimsel analiz ve içerik analizi yapılmıştır.

Öğrencilerin terör algısı incelendiğinde; can alan, şiddet yanlısı, olumsuz kişilik ve psikolojik özellikleri olan, toplumsal düzeni bozan, insanları kışkırtan ve etkileyen ile insani olmayan gibi terör uygulayıcısının kişisel özellikleriyle betimlendiği ana temalara ulaşılmıştır. Terör olayları sonucunda insanların sosyal-toplumsal,

psikolojik ve ekonomik olarak etkilenmektedir. Öğrenciler terörün nasıl engelleneceği konusunda “eğitimin önemli olduğu, gerekirse silahlı mücadelenin yapılabileceği ve uzlaşma sağlanabileceği ya da başta idam olmak üzere, birçok ceza verilmesi gerektiği ve onlardan korunma ve güvenlik önlemleri alınması gerekliliği” üzerinde durmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, vatandaşlık eğitimi, terör, tarih, terörizm.

ABSTRACT

TERROR PERCEPTION OF CHILDREN AS A PHENOMEN

Orhan, Ayça

Master's Thesis, Turkish and Social Sciences Department of Education

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Sevgi COŞKUN KESKİN

May, 2019. xx + 138 pages.

The aim of this research is to make measures against terrorism in educational in social studies in secondary school level, to lead to trainings in this context and to ensure that secondary school students have a correct perception of terror.

The nature of the research was modeled by qualitative research method. In qualitative research, the focus is on the process in general. The process is about understanding. The researcher is always the determinant of the process. It is the researcher who directs data collection and data analysis. Qualitative research is a process that moves from specific to general In the study, phenomenological model was used from the qualitative research designs.

Research consists of two applications. The first application was made in 2014-2015 academic year spring semester and the second one is in 2016-2017 academic year fall semester. The first application was carried out in 8 different cities and the second one was carried out in 4 different secondary schools in Sakarya. Application was made with 638 students at 5-8 grade level.

Interview that the most commonly used data collection tool was used in qualitative studies. A structured interview form was prepared with six questions based on expert opinion. Students' personal information was not received and only the gender was determined. In data analysis, descriptive analysis and content analysis were performed.

When the students' perceptions of terror are examined, it was reached to the main themes in which the terror practitioner is depicted with their personal characteristics as taking lives, blood-thirsty, negative personality and psychological characteristics, disorganiser, provoking and affecting people, non-human. As a result of terrorism,

people are affected socially, psychologically and economically. The students were emphasized that “education is important about the prevention of terrorism, if it is necessary, armed struggle can be made and reconciliation can be achieved or the necessity of many penalties in particular to the death penalty and the necessity of protection from them and security measures.

Key Words: Social studies education, citizenship education, terror, history, terrorism.

KISALTMALAR

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

IŞİD: Irak Şam İslam Devleti

PKK: Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkerên Kurdistan)

FETÖ: Fetullahçı Terör Örgütü

PYD: Demokratik Birlik Partisi (Partiya Yekîtiya Demokrat)

MD: Madde

NCSS: Sosyal Bilimler Ulusal Konseyi

İÇİNDEKİLER

Bildirim	iv
Önsöz	vi
Özet	vii
Abstract	ix
Kısaltmalar	xi
İçindekiler	xii
Tablolar Listesi.....	xv
Söylemler Listesi.....	xvi
Şekiller Listesi.....	xx
Bölüm I, Giriş	1
1.1 Amaç	3
1.2 Önem	4
1.3 Sınırlılıklar	4
1.4 Tanımlar	5
1.5 Simgeler ve Kısaltmalar	5
Bölüm II, Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi ve İlgili Araştırmalar	6
2.1 Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi İle İlgili Kavramlar	6
2.1.1 Terör.....	6
2.1.2 Terörizm.....	7
2.1.3 Terör ve Terörizm Arasındaki Farklar	8
2.1.4 Terör ve Terörizm Kavramlarının Tam Bir Tanımının Olmamasının Sebepleri	9
2.1.5 Terörün Unsurları.....	10
2.1.6 Terörizm Türleri.....	11
2.1.7 Terörün Sonuçları.....	13

2.1.8 Eğitim ve Terör	14
Bölüm III, Yöntem	19
3.1 Araştırma Modeli	19
3.1.1 Veri Toplama ve Araştırma Süreci	20
3.2 Çalışma Grubu	23
3.3 Veri Toplama Araçları	24
3.3.1 Yapılandırılmış Görüşme Tekniği.....	24
3.4 Verilerin Toplanması	25
3.4.1 Veri Kaynağını Kodlama	25
Bölüm IV, Bulgular ve Yorumlar	29
4.1 Ortaokul Öğrencilerinde Terör Algısı	29
4.1.1 “Can Alan” Teması	30
4.1.2 “Şiddet İçeren” Teması	33
4.1.3 “Olumsuz Kişilik ve Psikolojik Özellikler” Teması	41
4.1.4 “Düzen Bozan” Teması	48
4.1.5 “Kışkırtan ve Etkileyen” Teması.....	57
4.1.6 “İnsani Olmayan” Teması	59
4.2 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terör Olayları İle İlgili Faktörler.....	61
4.2.2 Öğrencilere Göre Terörün Kapsamı.....	66
4.2.3 Öğrencilere Göre Terörün Sonuçları.....	78
4.3 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörü Engellemek İçin Ne Yapılmalıdır?	81
4.3.1 “Eğitim Verilmeli” Teması	81
4.3.2 “Silahlı Mücadele ve Savaş” Teması	84
4.3.3 “Barış Yanlısı ve Uzlaşmacı Bir Politika” Teması	86
4.3.4 “Önlemler” Teması	88
4.4 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörün Sonuçları Nelerdir?	92

4.4.1 ‘‘Sosyal-Toplumsal Sonuçlar’’ Teması	92
4.4.2 ‘‘Psikolojik Sonuçlar’’ Teması	98
4.4.3 ‘‘Ekonomik Sonuçlar’’ Teması.....	102
Bölüm V, Sonuç, Tartışma ve Öneriler.....	105
5.1 Sonuçlar	105
5.1.1 Ortaokul Öğrencilerinin Terör Algısına Dair;	105
5.1.2 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terör Olayları İle İlgili Faktörlere Dair;.....	106
5.1.3 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörün Nasıl Engelleneceğine Dair;.....	107
5.1.4 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörün Sonuçları	107
5.2 Tartışma.....	108
5.3. Öneriler	120
5.3.1 Eğitim Alanında Çalışan Yükseköğretim Kurumuna ve Akademisyenlere Öneriler	120
5.3.2 Milli Eğitim Bakanlığı’na Öneriler.....	120
Kaynakça.....	121
Ekler	132
Ek-1. Görüşme Formu.....	132
Ek-2. İlk Uygulama İzin Dilekçesi	133
Ek-3. İkinci Uygulama İzin Dilekçesi.....	134
Ek-4. İkinci Uygulama İzin Yazısı.....	135
Ek-5. Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Dilekçesi.....	136
Ek-6. Milli Eğitim Müdürlüğü İzin Yazısı.....	137
Özgeçmiş ve İletişim Bilgisi	138

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Ortaokul Öğrencilerinde Terör Algısı.....	29
Tablo 2. Can Alan Teması	30
Tablo 3. Şiddet İçeren	33
Tablo 4. Olumsuz Kişilik ve Psikolojik Özellikler Teması	41
Tablo 5. Düzen Bozan Teması	49
Tablo 6. Kışkırtan ve Etkileyen Teması.....	57
Tablo 7. İnsani Olmayan Teması	59
Tablo 8. Ortaokul Öğrencilerine Göre Terör Olayları ile İlgili Faktörler.....	61
Tablo 9. Öğrencilere Göre Terörün Nedenleri.....	62
Tablo 10. Öğrencilere Göre Terörün Kapsamı	66
Tablo 11. Öğrencilere Göre Terörün Sonuçları	78
Tablo 12. Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörü Engellemek İçin Ne Yapılmalıdır?.	81
Tablo 13. Eğitim Verilmeli Teması	82
Tablo 14. Silahlı Mücadele ve Savaş	84
Tablo 15. Barış Yanlısı ve Uzlaşmacı Bir Politika	86
Tablo 16. Önlemler Teması.....	89
Tablo 17. Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörün Sonuçları Nelerdir?.....	92
Tablo 18. Terörün Sosyal-Toplumsal Sonuçları	93
Tablo 19. Terörün Psikolojik Sonuçları	99
Tablo 20. Terörün Ekonomik Sonuçları.....	102

SÖYLEMLER LİSTESİ

Resim 1. B7K19'un Söylemi	31
Resim 2. 3S6K3'ün Söylemi.....	31
Resim 3. H5K25'in Söylemi.....	31
Resim 4. 1S5K17'nin Söylemi.....	31
Resim 5. H7E28'in Söylemi	32
Resim 6. M8E20'nin Söylemi.....	32
Resim 7. B5E8'in Söylemi.....	32
Resim 8. 1S6K15'in Söylemi.....	33
Resim 9. H6K51'in Söylemi.....	34
Resim 10. B8K33'ün Söylemi	35
Resim 11. 2S5K30'ün Söylemi.....	35
Resim 12. M7E27'nin Söylemi.....	35
Resim 13. B5K7'nin Söylemi	36
Resim 14. B8E5'in Söylemi.....	36
Resim 15. M7E26'nin Söylemi.....	36
Resim 16. 1S6K3'ün Söylemi.....	36
Resim 17. Ş7E75'in Söylemi	37
Resim 18. H5E32'nin Söylemi	37
Resim 19. 1SK8'nin Söylemi.....	37
Resim 20. 4S7K8'in Söylemi.....	37
Resim 21. B8K12'nin Söylemi	38
Resim 22. H5K30'un Söylemi	38
Resim 23. 2S5E3'ün Söylemi	38
Resim 24. 2S7K40'ın Söylemi.....	38

Resim 25. H6E17'nin Söylemi	39
Resim 26. M8E65'in Söylemi.....	39
Resim 27. 1S5K4'in Söylemi.....	39
Resim 28. 3S8K46'nın Söylemi.....	40
Resim 29. B5K14'ün Söylemi	40
Resim 30. B8K15'in Söylemi	40
Resim 31. 3S6K25'in Söylemi.....	41
Resim 32. 3S8K23 Söylemi	41
Resim 33. İZ5K4'ün Söylemi	42
Resim 34. B8K12'nin Söylemi	42
Resim 35. B8K24'ün Söylemi	43
Resim 36. 1S6K6'nın Söylemi.....	43
Resim 37. 1S5K4'ün Söylemi.....	43
Resim 38. 4S7K7'nin Söylemi.....	43
Resim 39. İZ8K3'ün Söylemi	44
Resim 40. E6E87'in Söylemi.....	44
Resim 41. 4S7E14'ün Söylemi	44
Resim 42. 1S6E22'nin Söylemi	44
Resim 43. U7E139'un Söylemi	45
Resim 44. B7K20'nin Söylemi	45
Resim 45. 3S6K24'ün Söylemi.....	45
Resim 46. 4S7K10'un Söylemi.....	46
Resim 47. F7K95'in Söylemi.....	46
Resim 48. 4S7E2'nin Söylemi	46
Resim 49. 1S5E3'in Söylemi	47
Resim 50. E7E83'ün Söylemi.....	47

Resim 52. H7E33'ün Söylemi	48
Resim 53. E7E81'in Söylemi.....	48
Resim 54. U7E146'nın Söylemi	49
Resim 55. İZ5E3'ün Söylemi.....	50
Resim 56. 3S6K27'nin Söylemi.....	50
Resim 57. 2S7K29'un Söylemi.....	50
Resim 58. B8E19'un Söylemi.....	51
Resim 59. B7K12'nin Söylemi	51
Resim 60. 1S5K6'ın Söylemi.....	51
Resim 61. 1S6E17'nin Söylemi	51
Resim 62. 1S5K2'nin Söylemi.....	52
Resim 63. B8E7'nin Söylemi.....	52
Resim 64. 4S7K17'nin Söylemi.....	52
Resim 65: M7K28'in Söylemi	52
Resim 66. H7E31'in Söylemi	53
Resim 67. F7K94'ün Söylemi.....	53
Resim 68. B7E22'nin Söylemi.....	54
Resim 69. M8K7'nin Söylemi	54
Resim 70. 2S8E4'ün Söylemi	54
Resim 71. M7E26'nın Söylemi.....	54
Resim 72. M8K58'in Söylemi	55
Resim 73. 4S5E1'in Söylemi	55
Resim 74. H6E41'in Söylemi	55
Resim 75: 1S5E3'ün Söylemi	55
Resim 76: M5K32'nin Söylemi	56
Resim 77: 4S7E1'in Söylemi	56

Resim 78. M8E5'in Söylemi.....	56
Resim 79. 1S6K13'ün Söylemi.....	57
Resim 80. F7K99'un Söylemi.....	58
Resim 81. Ş7K80'nin Söylemi.....	58
Resim 82. H7E28'in Söylemi	58
Resim 83. M7K112'nin Söylemi	59
Resim 84. H6E33'ün Söylemi	60
Resim 85. E7E88'in Söylemi.....	60
Resim 86. 4S7K3'ün Söylemi.....	60
Resim 87. 2S8E20'nin Söylemi	61
Resim 89. 4S7K22'nin Söylemi.....	61

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Araştırma Sürecinin Planı	21
Şekil 2. İlk Uygulama Kodlama Örneği.....	26
Şekil 3. İkinci Uygulama Kodlama Örneği.....	26

BÖLÜM I

GİRİŞ

Eğitim; insanın doğumundan başlayıp ölümüne kadar devam eden bir süreç olup, içerisinde; siyasi, kültürel, ekonomik, bireysel vb. etkileşimleri barındırmaktadır (Çiçek Sağlam, 2008). Eğitim; en genel tanımıyla insanları belli hedeflere göre yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen insanın kişiliği değişir. Bu değişim eğitim sürecinde kazanılan bilgi, beceri, tutum ve değerler yoluyla gerçekleşir. Okullar eğitim sürecinin en önemli kısmını oluşturur. Okul öncesi öğretim, ortaokul, ortaöğretim ve yükseköğretim eğitim sisteminin okullarda gerçekleştirilen sürecidir (Fidan, 2012). Eğitim kademeleri çocukların birçok kazanımı gerçekleştirmesini sağlamaktadır. Ortaokullarda bu kazanımlar Türkçe, matematik, sosyal bilgiler ile fen ve teknoloji gibi temel derslerle edinilmektedir.

Sosyal Bilgiler; vatandaşlık yeterlikleri kazandırmak için sosyal bilimler, sanat ve edebiyatın disiplinler arası bir yaklaşımla bütünleştirilmesinden oluşan bir çalışma alanıdır (NCSS (Sosyal Bilimler Ulusal Konseyi), 1994). Türkiye’de tarih, sosyoloji, coğrafya ve ekonomi konuları sosyal bilgiler dersi kapsamında yer almaktadır. Sosyal bilgiler eğitimi, bir orkestra gibidir ve birçok farklı disiplini içinde bulundurmaktadır. Bu durum sosyal bilgiler dersinin birçok tanımının yapılmasına neden olmuştur (Kılıçoğlu, 2012). Sosyal bilgiler; konuların belirlenişi ve bilimsel anlayışın özümsemesi konusunda tarih konularından büyük ölçüde destek alır. Tarih öğretimi sayesinde vatandaşlar kendi benliklerini oluşturan değerlerini öğrenmelerine ve özümsemelerine yardımcı olur. Sosyal Bilgiler derslerinde öğrencinin kendisini, çevresini, ülkesini odak alarak dünyaya bakış açısını ve bilgisini genişletmesi hedeflenmektedir (Bilgili, 2013). Sosyal bilgilerin amacı her anlamda dünya ve ülke durumlarında bilgiye bağlı karar verip problem çözme becerisi olan etkin vatandaş yetiştirmektir (Öztürk, 2012). Sosyal Bilgiler öğrenme alanlarında; tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, antropoloji, psikoloji, felsefe, siyaset bilimi ve hukuk gibi sosyal

bilimler ile insan hakları, yurttaşlık ve demokrasi konuları bütünleştirilmiş olarak ele alınmaktadır. Sosyal bilgiler öğretimi, etkin vatandaş yetiştirmede bir araç olarak kullanılmaktadır (Pamuk ve Alabaş, 2016).

Topluma siyasi, kültürel ekonomik olarak etkileri bulunun terör eylemleri tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de çeşitli gruplar tarafından gerçekleştirilmektedir. Maalesef bu tür gruplara katılan ve eylem yapan ya da bunlara sempati duyan kişiler de çoğu zaman bu ülkenin vatandaşlarıdır. Terör toplumu ekonomik, siyasi, psikolojik vb. gibi birçok yönden etkilemektedir.

Teröre doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan bireylerin ve toplumların günlük yaşantılarında, düşünce sistemlerinde, geleceğe ilişkin beklenti ve umutlarında kalıcı hasarlar oluşabilmektedir (Demirli, 2011:66). Terörle eğitimsel anlamda da mücadele edilmesi gereklidir. Bu nedenle bireylere terör kavramı ve olgusu en doğru şekilde öğretilmeli, eğitimsel anlamda teröre karşı önlem almalı ve iyi vatandaşlar yetiştirmek gereklidir (Sezgin ve Güneş, 2013). Terör kavramının öğretilmesinin en uygun dönemi kimlik duygusunun olduğu süreç olan ergenlik dönemi olduğu düşünülmektedir. Bu dönemde çocuk benlik kimliği oluşturmaya başlamaktadır (Sarı, 2005). Eğer bu dönemde yeterli eğitim verilmezse çocuklar üzerinde gençlik dönemlerinde ciddi hasarlara sebep olacağı düşünülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin eğitim süreci ergenliğin başlangıcı olan döneme denk gelmektedir. Bu dönemde terör eğitiminin verileceği en uygun ders “Sosyal Bilgiler” dersidir. Çünkü eğitimin tanımında söz edildiği gibi ülkemizde vatandaşlık becerilerini besleyen bir ders olarak ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler dersleri verilmektedir.

Ortaokullardaki, “*Sosyal Bilgiler*” dersinin öğretiminde en önemli amaç, öğrenciye "toplumsal kişilik" kazandırmaktır. Toplumsal kişiliğin de en önemli özelliği "iyi bir yurttaş" olmaktır. Burada, iyi bir yurttaş olmaktan amaç, kişinin görev ve sorumluluklarını bilmesi, çevresine ve çevresindeki olaylara karşı bilinçli olmasıdır (Sözer, 1998:18). Etkili vatandaş, içinde bulunduğu toplumun kültürünü özümsemiş ve bu kültürü geliştirme anlayışına sahip kişilerden oluşur. Bir ulusun devamlılığını sağlayabilmesi etkin vatandaş yetiştirmesiyle mümkündür (Tay ve Öcal, 2008). Nitekim 1739 sayılı Milli Eğitim temel kanununun ikinci maddesi olan “*Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini; Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan*

ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;..” (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 1973, md: 2.1) ifadesiyle etkin vatandaş özellikleri belirlenmiştir. “...vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek” ibaresi aslında içinde “teröre karşı duran, terörün farkında olan birey” kavramların da karşılamaktadır. Bu bağlamda öncelikle sosyal bilgiler öğretim programlarında yer almayan terör kavramıyla ilgili öğrencilerin algılarının araştırılması gerekmektedir. Böylelikle elde edilen verilerle öğretim programlarına öneriler getirilebilir.

1.1 AMAÇ

Türkiye tarihinde terör konusu özellikle son yıllarda gündemden düşmemektedir. Ayrıca terör konusu Türkiye’yle sınırlı kalmayıp artık uluslararası gündemi de meşgul eden bir olgudur. Sosyal Bilgiler derslerinde terör konusuna yok denecek kadar az değinilmektedir. Oysaki gündemi bu kadar meşgul eden bir kavramın, en azından yakın tarih konuları içerisine alınması gerektiği düşünölmektedir. Bu konuyla ilgili olarak yapılan araştırmaların sayısı da oldukça sınırlıdır. Bu bağlamda yapılacak eğitimize yol açabilmesi ve kimlik oluşumunun başladığı dönem olan ortaokulda kişilerin doğru bir terör algısına sahip olabilmeleri amacıyla durumsal bir tespit çalışması gerçekteşirilmiiştir. Bu amaçtan yola çıkılarak ortaokul öğrencilerinin terör olgusuna bakış açıları incelenmiştir.

Bu araştırma 5-8. sınıf düzeyindeki öğrencilerin terör kavramına bakış açılarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- Ortaokul öğrencilerinde terör algısı nasıldır?
- Ortaokul öğrencilerine göre terör olayları nelerdir?
- Ortaokul öğrencilerine göre terörü engellemek için neler yapılabilir?

- Ortaokul öğrencilerine göre terörün sonuçları nelerdir?

Araştırma sonucunda ulaşılmak istenen hedef, sosyal bilgiler derslerinde eğitimsel anlamda teröre karşı önlem almayı ve iyi vatandaşlar yetiştirmeyi sağlamaktır.

1.2 ÖNEM

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının özel amacı; *“Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, millî bilince sahip birer vatandaş olarak yetişmeleridir”* (MEB, 2018:8). Ancak sosyal bilgiler derslerinin içeriğinde direkt olarak neredeyse hiç terör konusuna yer verilmemektedir. Bu konuyla ilgili olarak yapılan araştırmaların sayısı da oldukça sınırlıdır. Çalışmanın çocukların iyi bir vatandaş olarak yetişmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu araştırma;

- Bu bağlamda yapılacak eğitimlere yol açması ve öğretim programlarına içerik sunması bakımından **gerekli**,
- Ortaokul öğrencilerinin teröre bakış açısını araştıran ilk çalışma olması bakımından **özgün**,
- Sosyal bilgiler derslerine öneriler getirmesi bakımından **işlevsel**,
- Tüm dünyada da Türkiye’de de son yıllarda gündemden düşmeyen terör konusuna yönelik bir çalışma olması bakımından **güncel** bir çalışmadır.

1.3 SINIRLILIKLAR

Araştırma;

- Terör algısıyla ilgili hazırlanmış yapılandırılmış görüşme formuyla,
- İlk uygulama 8 farklı şehir ile,
- İkinci uygulama ise Sakarya ilinde yer alan 4 farklı ortaokul ile,
- 5-8. sınıf öğrencileriyle,
- 2014-2015 öğretim yılı bahar dönemi ve 2016-2017 güz dönemiyle,

- İlk uygulama (249 kız 201 erkek) 450, ikinci uygulama (94 kız 94 erkek) 188 öğrenciyle sınırlandırılmıştır.

1.4 TANIMLAR

Sosyal Bilgiler Öğretimi, ülkelerin etkin vatandaş yetiştirmek amacıyla verdikleri eğitim sürecinin büyük kısmını kaplar. Çünkü okuldaki bütün dersler vatandaşlık eğitimine katkı sağlamaktadır ama en büyük katkı Sosyal Bilgiler dersine aittir. Bu dersin direk amacı etkin vatandaş yetiştirmektir (Öztürk, 2011:1).

1.5 SİMGELER VE KISALTMALAR

IŞİD: Irak Şam İslam Devleti

PKK: Kürdistan İşçi Partisi (Partiya Karkerên Kurdistan)

FETÖ: Fetullahçı Terör Örgütü

PYD: Demokratik Birlik Partisi (Partiya Yekîtiya Demokrat)

YPG: PKK'nın Suriye'de konuşlanan kolu olan PYD'nin silahlı kanadına verilen isimdir. Tam açılımı Kürtçe "Yekineyenparastina gel" dir. Türkçe'de "halkçı koruma birlikleri" anlamına gelmektedir(URL_1).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın problemleri doğrultusunda yapılan kuramsal açıklamalara yer verilmiştir.

2.1 ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Son yıllarda gündemden hiç düşmeyen terör hem Türkiye’de hem de dünyanın pek çok yerinde önemli toplumsal olaylarından biri haline gelmiştir. Araştırmanın kuramsal çerçevesinde terör, terörizm, terör ve terörizm arasındaki farklar, terör ve terörizm kavramlarının tam bir tanımının olmamasının sebepleri, terörün unsurları, terörizm türleri, terörün sonuçları, eğitim ve terör başlıklarına yer verilmiştir.

2.1.1 Terör

“Terör; yıldırma, cana kıyma ve malı yakıp yıkma, korkutma, tedhiş” olarak tanımlamıştır”. (Türk Dil Kurumu, 1998:2200). Anayasanın 3713 nolu Terörle Mücadele Kanunu’nun 1. maddesine göre ise *“terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, anayasada belirtilen cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek; devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak; Türk Devleti’nin ve cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek; devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek; temel hak ve hürriyetleri yok etmek; devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden*

eylemlerdir'' (Mali Suçları Araştırma Kurulu, 1991:1). Terör hem şiddet aracılığıyla ortaya çıkan korku ortamını, hem de bu ortama sebep olan aracı yani şiddet eylemini ifade etmektedir. Bu nedenle bazen terör kelimesi eylem ifadesiyle birlikte “*terör eylemi*” şeklinde kullanılmakta; bazen de terör eylemini ifade etmek için sadece terör kelimesi kullanılmaktadır (Zafer, 1999:1).

2.1.2 Terörizm

Terör kavramı kullanılırken terörizm kavramına gönderme yapılmaktadır. Bu iki kavramın birbirlerinden farklı olduğu yerler ortaya konduğunda aslında terör kavramının özelliklerinin daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir. Bu iki kavramı ayırtmak için eylemin kimden geldiğine bakılmalıdır. Eğer eylem toplumu yöneten üst tabaka yapıyorsa terör, yönetilen tabaka yani halk yapıyorsa terörizm olduğu ifade edilmektedir. İlk bakışta bu iki cümle de aynı anlama geliyor gibi durmaktadır. (Cihlioğlu, 2012). Terör ve terörizm kavramlarında bir uzlaşma sağlanamadığından terör ve terörizm kavramları birlikte kullanılmış ve birçok araştırmacı tarafından tanımı yapılmıştır. Sandıklı'ya (2011: 10) göre, terör ve terörizm kavramını birlikte kullanarak terör(izm) kavramını bir grubun şiddet yoluyla iradesini halkın/çoğunluğun iradesine kabul ettirmek için başvurduğu bir araç olarak tanımlamaktadır. Elbette düzeni bozmak için terör denilen her türlü şiddet eylemleri, hükümet darbesi, silahlı ayaklanma gibi girişimler siyasi bir sonuç elde etme amacına hizmet ediyor da olsalar, meşru yollarla siyasete katılmanın dışında kalırlar. İktidarın değiştirilebildiği ve her konunun rahatça konuşulabildiği demokratik düzende, şiddete yönelmek tabii ki gereksizdir. Bunların kullanılması hukuk dışıdır ve suç teşkil etmektedir.

Primoratz (1990), terörizmi diğer insanları korkutmak amacıyla kasıtlı bir şekilde şiddet kullanımı veya masum insanlara karşı şiddet kullanım tehdidi olarak tanımlamaktadır. Terörizm insanlara zarar vermekle tehdit etmek, hayatlarını, namuslarını, özgürlüklerini veya haklarını ihlal etmekle tehdit etmektir. Bireysel veya toplu olarak yapılan tehdit ve şiddet eylemidir. Terörizm, çevreyi veya herhangi bir kamu ya da özel mülkiyeti ele geçirmek, bağımsız bir devletin toprak bütünlüğünü ve siyasi birliğini tehdit etmektir (Organisation of the Islamic Conference, 2002).

Yayla (1990) terörizmin kavramsal çerçevesini çizerken, terörizmin geniş ve kompleks bir olay olduğu için tanımlamasının yapılmasının güç olduğundan söz etmektedir. “*Terörizm*”, anlaşılması zor bir kavram olduğu için tanımında çok farklı görüşler bulunmaktadır. Hangi eylemin terörizm, hangisinin direniş; kimin terörist, kimin bağımsızlık savaşçısı olduğunun somut bir şekilde belirlenememesi bir yana, dünyada yaşanan terör eylemlerinin kaynağı ve hedefi konusunda dahi birbirine zıt yaklaşımlar vardır. Terörizmle mücadelede uluslararası kuruluşların girişimleri önemli bir yer tutmaktadır. Küreselleşme ile birlikte sınırların anlamını yitirmeye başladığı günümüz uluslararası sisteminde, devletler için terörizmle mücadele tek başlarına yürütebilecekleri bir politika olmaktan çıkmıştır. Bu doğrultuda devletler, uluslararası kuruluşlar bünyesinde işbirliği çabalarına devam edeceklerini her fırsatta dile getirmektedirler. Başta BM olmak üzere, uluslararası kuruluşların neredeyse tüm zirvelerinde önüne geçilmesi gereken ve bu amaçla ortak mücadele kararları alınan terörizme, zaman zaman devletler tarafından da siyasi amaçla başvurulduğu görülmektedir (Gençtürk, 2012).

2.1.3 Terör ve Terörizm Arasındaki Farklar

“*Terör*” ve “*terörizm*” farklı kavramlardır. Terör; her türlü şiddet hareketlerini içermekte olup, örgütlü ve kuralsız şiddet hareketleri olarak tanımlanabilir. Terörizm ise siyasi unsur içeren, yani bir ideolojisi bulunan ve hali hazırdaki sisteme şiddet yoluyla zarar verme amacı olan, bir ideoloji etrafında örgütlenen grubun şiddet eylemleri temelinde, siyasi iktidarı ve rejimi hedef alan faaliyetlerdir (URL2). Terörizm kavramı, terör yöntemlerinin siyasi bir amaçla örgütlü, sistemli ve sürekli bir şekilde kullanılmasını benimseyen bir strateji olarak terör kavramından ayrılmaktadır. Terör terimi, dehşet ve korkuyu belirtirken terörizm, bu kavrama süreklilik ve siyasal içerik katmaktadır. Buradan hareketle terörizm, “*savaş ve diplomasi ile kazanılmayan sonuçları elde etmek, korkutmak ve itaat ettirmek için bir teoriye, felsefeye ve ideolojiye dayanılarak siyasi maksatlarla, iradi olarak terör ve şiddetin sistemli ve hesaplı bir şekilde kullanılmasıdır*” şeklinde tanımlanabilir (Hatay Emniyet Müdürlüğü, 2013).

2.1.4 Terör ve Terörizm Kavramlarının Tam Bir Tanımının Olmamasının Sebepleri

Terörizm küresel bir boyuttadır ve uluslararası güvenliği tehdit niteliği taşıyan büyük sorunlardan biri olarak görülmektedir (Aydemir, 2006). Değişen siyasal ve toplumsal şartlar içinde şiddet ve terör olarak adlandırılan olaylara ilişkin teori arayışı ve kavramsallaştırma süreci hala bir netliğe kavuşmuş görünmemektedir. (Küçükcan, 2010). Hoffman (2006) terörü tanımlamanın neden bu kadar zor olduğunu, terimin anlamının son iki yüzyılda sık sık değişmiş olmasına bağlamaktadır.

Uluslararası hukukta terörizmin ortak bir tanımı yapılamamaktadır. Terörizmi faillerine göre, amaçlarına göre, terörizmde kullanılan yöntemlere göre tanımlamaktadırlar. Amaçların, yöntemlerin ve failerin farklı olmasından dolayı çeşitli tanımlar yapılmış ve uluslararası hukukta terörizmin ne olduğu hakkında bir anlaşma sağlanamamıştır (Şimşek, 2016). Hukuksal anlamda da terörizm kavramını tam olarak tanımlamak zor olsa da sokaktaki kişinin kafasında bir görüntü vardır. Ortalama bir insan için terörizm; bir kişi, kişi topluluğu ya da yetki temsilcilerine karşı şiddet içeren eylem demektir ve amacı da yetkilileri bu terörist eylemin altında yatan istekleri kabul etmeye zorlamak ya da bu yolda korkutmaktır (Ataöv, 2014).

Dünya genelinin en büyük sorunlarından biri olan terörizm konusunda ülkelerin fikirleri birbirinden farklıdır. Bunun sebebi de her ülkenin terörizmi kendi çıkarlarına göre yorumlamasıdır (Havabulut, 2007). Devletler, karşılıklarına çıkan yeni siyasi olaylar karşısında, o günkü çıkarlarına göre duruş sergilerler ve gelecekteki olaylar bakımından kendilerine hareket alanları bırakmak isterler. Terörizmi net çizgilerle tanımlamak, gelecekte bazı devletlerin terörist gruplara destek verme girişimlerini güçleştirecek veya imkânsız kılacaktır (Saraçlı, 2007). Kocasakal (2006), terörün tam bir tanımının yapılmamasını herkesin dilediği gibi doldurabileceği bir çeke benzetmektedir. Çünkü bazılarının göre terörist olan, diğerlerine göre özgürlük savaşçısı olmaktadır. Terörün dünyası gridir, siyah ve beyaz ise istisnaidir. Kimin doğru kimin yanlış olduğu, kimin haklı kimin haksız olduğu, kimin suçlu kimin suçsuz olduğu bireysel ve milli çıkarlara veya devletin duruşuna göre değişiklik gösterebilir. O yüzden birilerinin dünyasında terörist olan diğerlerinin dünyasında özgürlük savaşçısı olarak nitelendirilir (Türkiye Barolar Birliği Kurulu, 2006). De Angelis (2009), bir grubun teröristi, başka bir grubun özgürlük savaşçısıdır ifadesini kullanmıştır. Teröristlerin terörizm tanımı toplumun diğer kısmından farklıdır.

Özgürlük savaşçısı, gerilla, isyancı ve devrimci gibi kavramları tercih etmektedirler (Bruce, 2013).

Uluslararası alanda da terörizm konusunda bir uzlaşma sağlanmış değildir. Ayrıca terörün bir dış politika aracı olarak kullanılması sebebiyle terör önlenemez gibi görünmektedir. Özellikle stratejik önemi bulunan Türkiye gibi ülkelerin çevresindeki gelişmeler, ekonomik ve siyasi alanlara yansiyacaktır. Diplomatik yollarla çözülemeyen sorunlar gizli pazarlıklarla terör örgütlerine havale edilmeye devam edecektir (Sümercan, 2010).

Teröre farklı bakış açılarının olması ve terörün uluslararası arenada kabul edilmiş ortak bir tanımı olmaması nedeniyle; neyin, ne zaman terör olduğu, sorununu ortaya çıkarmaktadır. Aynı kişinin aynı fiilden dolayı bir tarafta özgürlük savaşçısı bir kahraman, diğer tarafta ise en affedilmez suçları işlemiş bir hain olarak değerlendirilmesi, terörizm probleminin çözülmesi açısından ikilem oluşturmakta ve mücadeleyi güçleştirmektedir. Terör ve insanlığın karşı karşıya bulunduğu en önemli ve en tehlikeli sorunlardan biri olarak kabul edilmesine rağmen, uzlaşmaya varılmış bir tanımın olmaması ciddi bir eksiklik olarak görülmektedir. Temel kavramlar üzerinde anlaşmazlık, herkesi kendi ideolojik yapısı içerisinde çözümler aramasına, dolayısıyla birbiriyle çelişen yaklaşımların ortaya çıkmasına yol açmaktadır (URL2).

Terörizmin amacı, genel olarak, düşman olarak kabul edilmiş bir devletin ve bu devletin bir bölgesinin siyasi, ekonomik veya sosyal yapılarını zorlama yoluyla değiştirmeye çalışmaktır (Cohan, 2002). Terör hangi nedenle ya da ne şekilde olursa olsun insanların hak ve özgürlüklerini kısıtlamayı hedef alır. Terörün hangi yönden geldiği önemsiz olup, tahrip edici sonuçlar doğurur (Aydın, 2009).

2.1.5 Terörün Unsurları

Terörün ve terör örgütlerinin tanımının karmaşıklığı terörün türlerini ve unsurlarını etkilemektedir. Terörün belli bir amacı, hedef aldığı kişiler veya gruplar ve kullandığı bir araç bulunmaktadır. Bunlar da terörün unsurlarını oluşturmaktadır.

Şiddet Unsuru:

Terörün en önemli unsuru, şiddet unsurudur. Terör örgütleri, ideolojileri doğrultusunda belirledikleri amaçlara ulaşmada önemli bir araç olarak şiddeti

görmektedirler. Terör eylemleri, mevcut anayasal sistemi bozmak silahlı propagandayı bir yöntem olarak kullanmaktadırlar. Terör örgütleri, şiddet eylemleri ile toplumu korkutarak, halkta bitkinlik ve yılgınlık duygusu oluşturarak, halkın devlete olan güvenini sarsmayı amaçlar. Kaos ortamı yaratarak, hükümet politikalarını değiştirmeyi veya etkilemeyi hedeflemektedirler (Gençtürk, 2012:10; Özdemir, 2013).

İdeolojik Unsur:

Teröristin kendi içinde kutsal bir amacı vardır. Terörist amacının gerçekleştirmek için, kendisine engel olan veya engel olarak görülmesi sağlanan unsurları ortadan kaldırmaya çalışır. Bu nedenle örgütlenmenin en önemli unsuru ideolojidir. Terörist ideolojisinden dolayı kolayca ölümü göze alabilmektedir (URL_3). İdeoloji, teröristlerin dayanak ve hareket noktası oluşturduğu için olmazsa olmaz unsurdur. Yani ideoloji hareketin rehberidir (URL_4).

İdeolojik unsur terör örgütünün hareket noktasıdır. Örgütler belirledikleri ideolojilere göre strateji belirler. Terör örgütleri siyasi anlamda verdikleri eğitimlerle örgüt mensuplarına örgütün hedeflerini benimsetmek isterler (Helvacıkoylu, 2007).

Örgüt Unsuru:

Terörle Mücadele Kanunu'na göre iki veya daha fazla kişinin aynı amaç için bir araya gelmesiyle örgüt oluşur. Örgüt, organize bir şekilde, aynı ideoloji etrafında, aynı amaç için birleşmiş kişilerden oluşur. Terör örgütü yapılanmaları legal olmayıp aynı zamanda gizlidirler (Helvacıkoylu, 2007).

2.1.6 Terörizm Türleri

Terörizm sürekli değişen bir yapıyla karşımıza çıkabilmektedir. Terörizmin tanımını yapmak ne kadar zor ise türlerini de sınıflandırmak o denli zordur. Çünkü terör örgütlerinin kullandıkları yöntemler, hedef kitle ve amaç değişiklik göstermektedir. Genel olarak sınıflandırmaya bakılırsa; ulusal (yurtiçi) terörizm, uluslararası terörizm, devlet destekli terörizm, devlet destekli uluslararası terörizm, etnik terörizm ve siber terörizm gibi terörizm türleri karşımıza çıkmaktadır.

Ulusal (Yurtiçi) Terörizm

Bir devletin milli hudutları içerisinde cereyan eden ve dış kaynaklı hiçbir terörist örgüt veya örgütlerce işbirliği yapmadan gerçekleştirilen başka bir devletin veya şahsın menfaatini veya zararını amaçlayan tedhiş hareketleri olarak tanımlanan iç (yerli) (terörde), teröristin milliyeti söz konusudur. Ortaya konan eylemin, o memleketin toplumunu veya fertlerini ya da mevcut otoriteyi hedef alması gerekir (Caşın,2008:593).

Uluslararası Terörizm

Bir terör olayı birden fazla ülkeyi içine alıyorsa uluslararası terörizmdir. Bir ülkenin teröristlerinin başka bir ülkenin devlet adamlarını, üst düzey yöneticilerini kendi ülkeleriyle temasları olduğu için öldürmeleri uluslararası terörizme örnektir. Ayrıca uluslararası sefer sırasındaki uçaklara yapılan saldırılar da uluslararası terörizm kapsamındadır (Ergil, 1992). Teröristlerin kendi ülkelerinde kendi yurttaşlarına veya hükümetlerin kendi uyruklarına karşı şiddet kullanımı, uluslararası terörizm kapsamına girmez (Ergil,1992: 140) .

Devlet Destekli Terörizm

Devlet terörü; iktidar olan hükümet, yani devlet iç politikasının bir aracı olarak kararlarını halka kabul ettirmek amacıyla terörü kullanır (Akt. Quliyev, 2013:126).

Devlet Destekli Uluslararası Terörizm

Devlet destekli uluslararası terörizm, devletlerin, amaçlarına ulaşmak için kendi içindeki veya başka devletlerdeki ulusaltı grup ya da bireylere her türlü desteği vererek otoritesine karşı gelen grupları yok etme, rakip ülkeyi zayıflatma ve toplum üzerinde korku yaratma gibi eylemleri içeren bir terörizm şeklidir (Şimşek, 2016: 324).

Etnik Terörizm

Etnik terörizm, eski ve dünyanın her yerinde görülen bir terörizm şeklidir (Şimşek, 2016).Etnik terörün amacı ya bağımsız devlet kurmaktır ya da kendilerine ayrı bir statü verilmesini isterler. Terör örgütleri bağımsız bir devlet kurmanın terör yoluyla gerçekleşmesinin mümkün olmadığını bildiği halde en azından bazı siyasal sonuçlar kazanmak için eylemlerine devam ederler (Baharçipek, 2000).

2.1.7 Terörün Sonuçları

Terör toplum üzerinde pek çok alanda etkisini göstermektedir. Terörün amacı, şekli, yöntemi ve insanlar üzerindeki etki alanı değişiklik göstermektedir. Bu değişiklikler beraberinde ekonomik, psikolojik ve sosyal sorunu da getirmektedir.

Ekonomik Sonuçlar

Terörizm çatışma ortamı ve sadece güvenlik sorunu gibi görünse de etki alanı oldukça karışıktır. Terörizmle mücadele içinde olan ülkelerin genellikle ekonomik anlamda gerilemeye başladığı görülmektedir (Şen, 2015). Terörün diğer etkilerinin yanı sıra ekonomik etkileri de son derece dikkate alınmalıdır. Terörle mücadelede başarılı olmanın ön koşulu terörün yapısını, etki alanını ve niteliğini iyi öğrenmekten geçer. Terörizm, uluslararası mali sistemin işleyişini zora sokmakta ve ulusal ekonomiyi olumsuz etkilemektedir. Terör, tarım ve hayvancılık sektörünü doğrudan etkilenmekte, ayrıca turizm sektörünü de baltalamaktadır. Yabancı sermayeyi de etkileyen terör, ülkenin ekonomik büyümesine engel teşkil etmektedir (Alp, 2013).

Psikolojik Sonuçlar:

Terörün insan hayatına pek çok etkisi bulunmaktadır ve çoğunlukla travmatik sonuçlar doğurmaktadır. Teröre maruz kalan kişilerin veya toplumların gündelik yaşamlarında olsun, geleceğe dair düşüncelerinde olsun ciddi hasarlar meydana gelebilmektedir (Demirli, 2011).

Terör ve şiddet eylemleri mağduru etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda mağdurun ailesi ve çevresine de acı ve travma yaşatmaktadır. Geniş çerçeveye yayıldığında tüm toplumda derin yaralar oluşturmaktadır (Bilgin, 2014).

Sosyal-Toplumsal Sonuçlar:

Terörizm şiddeti araç olarak kullanarak toplumun sosyal yapısını değiştirmek ister. İnsanları korkutarak, sindirir ve yıldırırlar. Terörist gruplar hedeflerine ulaşmak için kural tanımazlar ve şiddeti kullanarak toplumu etkileri altına alırlar. Bu bağlamda toplumun yapı taşı olan kurumlara saldırılar yaparak, bu kurumları yıpratıp, bitirmek için uğraşırlar. Kısacası terörizm toplumun bozulmasında önemli bir etkisi vardır (Muş, Can ve Güçlü, 2015).

2.1.8 Eğitim ve Terör

Eğitim yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Eğitimin amacı, kişiye hayatı nasıl yaşaması gerektiğinin öğretilmesi ve düşünme becerisinin gerçekleştirilmesidir. Ayrıca eğitimle birlikte insana ne şekilde düşünmesi gerektiği de öğretilmektedir (Saylan, 2010). Eğitim; öğrenme ve öğretmeyi içine alan geniş kapsamlı bir kavramdır. Planlı, programlı da yapılabilir, plansız, programsız da gerçekleştirilebilir. Öğretim, eğitimin okullarda yürütülen yani planlı programlı kısmıdır. Aslında daha derinlemesine incelendiğinde öğretim, eğitimin bir yöntemidir (Çelikkaya, 2006). Eğitim bir süreçtir ve zaman içinde değişim gösterir. Eğitim alan kişinin durumu her aşamada farklılık gösterir (Özmen ve Ekiz, 2013). Ortaokul öğrencilerinin eğitim sürecini içerisine alan dönem öğretim kısmıdır. Bugün terörle mücadelede başarılı olabilmek için öncelikle öğrencilere öğretim kısmında terör kavramının ve olgusunun doğru bir şekilde öğretilmesi gerekmektedir. Bu dönem öğrencilerin gelişim evrelerinden olan ergenlik dönemidir.

Bireyin gelişim evrelerinden olan ergenlikte, birey sosyalleşir. Bu sosyalleşme aslında çocukluk döneminde aile ile başlar, ergenlik döneminde ise artarak çevreye yayılır. Bireyin arkadaş grupları çevresinde hızlıca yayılmaya devam eder (Koç, 2004). Bireyler bilişsel anlamda yetişkin dünyasına hazır hale gelirler (Terzi, 2013). Birey bu süreç içinde kendi kişiliğine ilişkin deneyimlerde bulunur. Ailesinden başlayarak, arkadaşlarının ve çevresindekilerin düşünce, tutum ve davranışlarını kendine örnek alarak kendi kimliğini oluşturur (Ersanlı, 2010). Öğretmenler bu dönemde gençlere farklı bakış açıları kazandırmaktadırlar ve böylece ergenin bilişsel ve ahlaki gelişimi desteklenmektedir (Ercan,2001).

Mutlu, çevresiyle uyumlu ve üretken kişiler olmanın yolu, aileler başta olmak üzere eğitim kurumlarından (okullardan) geçmektedir (Sağlam ve İkiz, 2017). Eğitim kurumlarının temel işlevi etkin vatandaş olabilmek için ihtiyaç olan bilgi, beceri ve değerlerin öğrenciye kazandırılmasıdır. Kazandırılmak istenen bu bilgi, beceri ve değerlerin büyük bir bölümü ilköğretim kurumlarında önemli ölçüde sosyal bilgiler dersleriyle kazandırılır (Kılıçoğlu, 2014). Sosyal bilgiler çocukların yetişkinlik dönemlerinde aktif bir vatandaş olarak yetişmelerinde katkıda bulunmaktadır (Aslan, 2016; Pamuk ve Alabaş, 2016).

Etkili vatandaş, içinde bulunduğu toplumun kültürünü özümsemiş ve bu kültürü geliştirme anlayışına sahip kişilerden oluşur. Bir ulusun devamlılığını sağlayabilmesi etkin vatandaş yetiştirmesiyle mümkündür. İlköğretim döneminde kazandırılan bilgi, beceri ve davranışların gelecek dönemlerde etkisi devam edeceğinden, bu dönemde öğrencilere sosyal bilgiler dersinin verilmesi stratejik bir öneme sahiptir (Tay ve Öcal, 2008). Sosyal bilgilerin genel amacı toplumun temel değer ve inançlarının, kurumlarının öğretilerini kazandırarak, şuan ki durumun devamını sağlamaktır (Öztürk, 2006). Bu bağlamda toplumun değerlerine zarar veren terör olgusunun sosyal bilgiler derslerinde verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Cehalet terörü besleyen en önemli kaynakların başında gelmektedir. Cehaleti ortadan kaldırmak için yapılan her türlü eğitim faaliyeti terörle mücadele konusunda en önemli hareket niteliğinde olacaktır (Cerrah, 2000). Bizim eğitim sistemimizde terörün ortadan kaldırılmasıyla ilgili herhangi bir çalışma veya Sosyal Bilgiler derslerinde bu yönde bir kazanım bulunmamaktadır. Terörün ortadan kaldırılması için öğrencilerin eğitim alması gerekmektedir.

2.2 İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Terör kavramının tam bir tanımı bulunmamaktadır. Terör kavramına ve terör algısına yönelik bir takım çalışmalar yapılmıştır. Yeniçeri ve Dönmez (2008), “Terörizm ve Terörist Algısı: Silahı Kimin Tuttuğu Ne Kadar Etkili?” isimli çalışmalarında; Türkiye’deki üniversite öğrencilerinin terörist kavramını nasıl tanımladıklarını araştırmışlar ve bu tanımların terörizm türlerine göre farklılık olup olmadığını araştırmışlardır. Bu amaçla bazı anketler uygulamışlardır. Elde edilen bulgulara göre, üniversite öğrencilerinin “terörist” e atfettikleri birtakım özellikler ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların yarısından fazlası teröristlerin eğitim seviyelerinin düşük olduğu düşünmekte oldukları sonucuna ulaşılmış. Katılımcılar, terörist kavramını olumsuz ve olumlu kişilik, dengesizlik ve katılık özellikleri ile tanımlamışlardır. Terörizm türlerinin, terörist kavramının tanımlanmasında etkili bir rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Terörizm kavramının çok sayıda yazarın çabalarına rağmen uzun süredir kararlaştırılmış bir tanımının bulunmamasının nedenlerinin araştırıldığı “Terörizmi

Kavramsallaştırmanın Zorlukları’’ adlı bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada terörizm teriminin akademisyenler tarafından nasıl kullanıldığına dair bir analiz yapılmıştır. Özellikle, AlexSchmid’in 1985’te yayınladığı bir ankete verilen cevaplara dayanarak geliştirilen tanım ile alandaki ana dergilere katkıda bulunanlar tarafından nasıl kullanıldığı karşılaştırılmıştır. Terörün tanımlayıcı unsurlarının sıklığı denetlenmiştir (Weinberg, Pedahzur ve Hirsch-Hoefler, 2004).

Bakker (2012), çalışmasında 2000 ve 2012 yılları arasında düşünce kuruluşları ve devlet kurumları tarafından yayınlanmış olan terörizm literatürünü analiz ederek, terörizmin geleceği hakkında çıkarımlarda bulunmuştur. Terörizmin geleceği üzerine yapılan analizler, bunun herhangi bir yönteminin bulunmadığını ve terördeki değişimlerin nedenleri hakkında sınırları olan bir kavrayışa yol açan teorik temellerin olmadığı ortaya çıkmıştır.

Beren (2012), 2010 yılında terör örgütü tarafından yapılan eylemlerin profilinin çıkarılması ve bu eylemlerin hangi illerde ve ne yoğunlukta yaşandığının ortaya konmasını amaçlamıştır. Türkiye’de bir yıl içerisinde, PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirilen eylemler analiz edilmiş. PKK terör örgütünün Türkiye genelinde 2010 yılı içerisinde 23 farklı türde eylem ve etkinlik gerçekleştirdiği görülmüştür. 23 farklı türdeki eylemler rahat bir şekilde analiz edilebilmesi için 5 başlık altında sınıflandırılmıştır. PKK terör örgütü tarafından gerçekleştirilen eylemlerin sıklığının illere göre farklılık gösterip göstermediği kontrol edilmiştir. İllere göre eylem profilinin birbirine benzemediği, bazı şehirlerde kırsal destekli şiddet eylemlerinin yoğun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Bazı şehirlerde şehir içi şiddet eylemleri, bazısında yürüyüş, basın açıklaması ve propaganda faaliyetleri tarzında eylemlerin daha yoğun yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Şehirlerin terörist eylem profillerinin birbirlerinden farklı olduğu ve terörle mücadelede çözüm önerilerinin de birbirinden farklı olması gerektiğini sonucuna da ulaşılmıştır.

Mencet (2017), Türkiye tarihinde unutulmayacak bir sayfa açan 15 Temmuz Kalkışması ve halkın silahlı cuntaya direnişi sırasında yaşanan hadiselere ilişkin üniversite öğrencilerinin algıları araştıran bir çalışma yapmıştır. Ayrıca bu algının oluşmasında medyanın rolünün tespit edilmesini amaçlamıştır. Araştırmayı bir üniversitenin iletişim fakültesinde öğrenim gören öğrencilere açık uçlu yazılı sorular yönelterek yapmıştır. 15 Temmuz algısı ölçülmeye çalışılmış ve bu sırada takip ettikleri medya kuruluşlarının algılarını nasıl etkilediğini araştırmıştır. Araştırma

sonuçlarına bakıldığında hükümete ve medyaya karşı güvensizlik kanısına ulaşılmıştır (%49.6). Katılımcıların çoğunluğu (%45) hükümete muhalif yayın kuruluşlarını takip etmektedir. Öğrenciler 15 Temmuz sürecinde de sosyal medyayı sıklıkla kullanmış ve sosyal medyada sıklıkla yayımlanan manipülatif içeriklerden etkilenmiştir. Araştırmada “darbe girişiminden rahatsız olmayan” bir tutum takındığı belirlenen öğrenciler olduğunu tespit etmiştir.

Ogola (2019), Terörün medyayı kullanarak şok, panik ve çaresizlik duygusu yarattığından söz etmektedir. Bu da toplum üzerinde hem fiziksel hem de psikolojik hasara neden olmaktadır. Teröristler ölüm ve yıkım tiyatrosu yaratırlar. Medya onlara ücretsiz olarak bir sahne sağlar.

Ayrancı Anadolu Lisesi öğrencileri Semiz ve Karaca (2013)' nın, danışman öğretmenlerinin eşliğinde yaptığı "*Lise Düzeyindeki Öğrencilerin Terör Algısı ve Bu Algıyı Etkileyen Unsurlar*" araştırması, TÜBİTAK'ın 44. Ortaöğretim Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması'nda sosyoloji alanında Ankara bölge birinciliği almıştır. Liseli öğrencilerin terör algısını ölçme amaçlı araştırmada, Ankara'da 635'i kız 1088 öğrenciyle görüşülmüştür. Araştırmaya göre, öğrencilerin cinsiyet ayrımı olmaksızın büyük bölümü terörün savaş olduğunu ifade etmişlerdir. "Terör insanlık suçudur" ve "terör ahlaksız bir eylemdir" önermelerine öğrenciler, cinsiyet, sınıf, doğum yeri ve okul türü gibi değişkenlere bağlı olmadan yüzde 94 oranında katılmışlardır. Liselilerin çoğu, terörsüz bir dünya olabileceğini söyleyerek, bu konuda ümidin korunması gerektiğini belirtiyor. Gençlerin yüzde 77,5'i insanların bilinçlendirilmesiyle terörün engellenebileceğini düşünmektedirler. Öğrencilerin yarısından fazlası, medyanın terörün yaygınlaşmasına destek olduğunu inandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Terörün yasa dışı yollardan elde edilen paralarla beslediği fikrine büyük çoğunluğun katılmakta olduğu görülmektedir. Terörün ciddi ekonomik zararlara yol açtığı kanaatine de ulaşılmıştır. Öğrencilerin çoğu, kalabalık yerlere terörist saldırı ihtimalinin yüksek olduğunu düşünmektedirler. Terörün sadece Güneydoğu bölgesinin sorunu olduğu fikrine ise çoğunluğun katılmadığına ulaşmışlardır.

Terör algısına yönelik yapılan araştırmalar dışında terör ve terörizm kavramlarını açıklamaya yönelik birçok çalışma mevcuttur. Bu çalışmalardan kavramları tanımlarken söz edilmiştir. Uluslararası arenada terör kavramının tam tanımına

ulaşlamamıştır. Çünkü değişen dünya koşulları ve terörün yapısının sürekli değişmesi tanım yapmayı zorlaştırmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, çalışma grubu, araştırma sürecinin nasıl gerçekleştirildiği ve verilerin analizine dair bilgiler yer almaktadır.

3.1 ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırmanın amacı ve yapısı, çalışmanın nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen ile desenlenmesine olanak sağlamıştır. Nitel araştırmanın çeşitli yaklaşımlara bağlı olarak farklı tanımları yapılmıştır. Alan yazınında yazarlar nitel araştırmanın tanımını yapmaktan uzak dururlar. Bunun sebebi ise nitel araştırma kavramının genel kapsayıcı yani şemsiye bir kavram olmasından ve bu şemsiye altında yer alabilecek kavramların birçok disiplinle yakın ilişki içinde olmasından kaynaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008; 39).

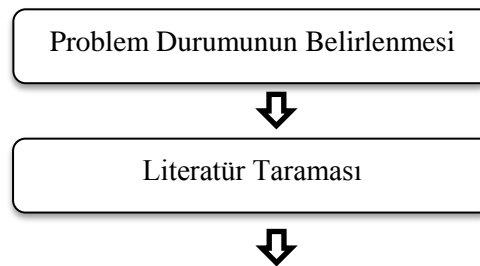
Nitel araştırma gibi karmaşık bir kavramın tanımı, araştırmanın neyle ilgili olduğunu anlamaya başlamak gibidir. Nitel araştırmanın doğasını anlamak için dört belirleyici özellikten söz edilebilir. Nitel araştırmadaki temel vurgu olan süreç, anlayış ve anlam üzerinedir; araştırmacı, veri toplama ve veri analizi yani araştırma sürecinin belirleyicisidir, süreç tümevarımsaldır; ortaya çıkan ürün derinlemesine betimlenmelidir (Merriam, 2013). Nitel araştırmada araştırmacı araştırmanın temel belirleyicisidir. Araştırmada bireylerin terör konusunu, kendi bakış açılarıyla nasıl ifade ettikleri incelendiği için nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırmada bireylerden elde edilen veriler, kişilerin bakış açısından sunulmaya çalışılmıştır.

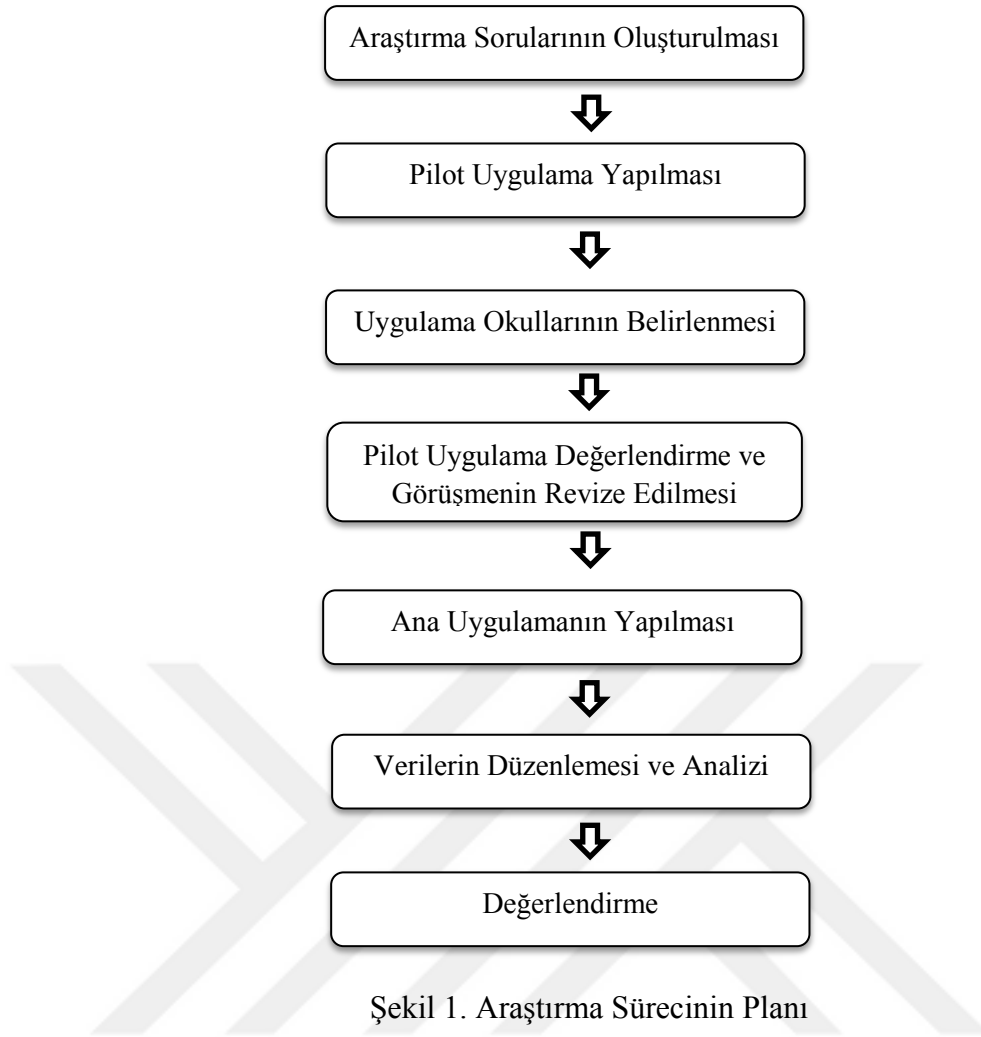
Fenomenoloji, hem felsefik bir bakış hem de bir araştırma yaklaşımıdır. Fenomenoloji, gerçekliği bireysel bakış açıları ve deneyimlerde arayan bir yaklaşım olarak ortaya çıkmıştır. Bu yöntem bilime yeni bir bakış açısı getiren ve bu bakış açısının etrafında şekillenen araştırma desenidir (Ersoy, 2016).

Fenomenolojik araştırma insanı odağına alıp, parçadan bütüne doğru giden bir araştırma yöntemidir. Fenomenolojik araştırmada, araştırmacı deneyimlerin herhangi bir yerini birey veya bireyin kendi dünyasıyla arasındaki bağlantı olarak tanımlayabilir. Fenomenolojik araştırmada araştırmacı kişilerin tecrübelerini kendi bakış açılarıyla nasıl anlamlandırdıklarını araştırmaktadır (Baş ve Akturan, 2008). Fenomenolojik araştırmada araştırmacı aktif de olabilir, pasif de olabilir. Davranışlardan ve sosyal aktivitelere kadar birçok tecrübenin yapısı hakkında çalışmaktadır (Baş ve Akturan, 2008). Bu durumda araştırmacı derinlemesine çözümleme süreci içine girmektedir. Bu araştırmada da araştırmacı araştırmayı bizzat kendisi yapmıştır. Araştırmada bireylerin terör konusunu, kendi bakış açılarıyla nasıl ifade ettikleri incelendiği için nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik desen kullanılmıştır. Araştırmada bireylerden elde edilen veriler, kişilerin bakış açısından sunulmaya çalışılmıştır. Fenomenolojik desenin amacı da verileri kişilerin bakış açısından sunmaya çalışmak olduğu için bu desen uygun görülmüştür.

3.1.1 Veri Toplama ve Araştırma süreci

Araştırma süreci, problem durumunun belirlenmesi, literatür taraması, araştırma sorularının oluşturulması, ön görüşmelerin yapılması, uygulama okullarının belirlenmesi, pilot uygulama yapılması, pilot uygulama değerlendirme ve görüşme sorularının revize edilmesi, ana uygulama yapmak, verilerin düzenlenmesi ve analizi, değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Bu bağlamda araştırma süreci uygulama şeması oluşturulmuştur.

Araştırmanın amacının belirlenmesinin ardından, literatür taraması yapılmıştır.

Literatür Taraması

Araştırmanın en önemli kısımlarından birini oluşturan temaların belirlenmesi alan yazın taraması sonucunda yapılmıştır. Araştırma konusunun spesifikliğinden dolayı, bu alanda yapılmış çok fazla çalışma bulunamamıştır. Ayrıca Sosyal bilgiler eğitiminde terör konusuna neredeyse hiç yer verilmediğine ulaşılmıştır.

Araştırma sorularının oluşturulması

Araştırma sorularının oluşturulması, kavramsal çerçevenin oluşturulma sürecinde veya öncesinde hazırlanabilir. Sorular araştırmacının en çok araştırmak istediği alanın özelliklerini yansıtır (Miles ve Huberman, 2016). Araştırma soruları kavramsal çerçevenin oluşturulma sürecinde iki uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur. Görüşme sorularının bazıları birbirini tamamlar niteliktedir ve bu sebeple tek yönlü cevaplar birleştirilerek temalaştırılmıştır.

Pilot Uygulamanın Yapılması

Araştırma soruları oluşturulduktan sonra pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama yapma, araştırmayı birçok yönden denemek için kullanışlıdır. Araştırma durumunun ve soruların netleşmesine yardımcı olabilir. Varsayımların sınanmasına etkisi olmaktadır. Pilot çalışma gerçek uygulamanın yapılacağı kişiler ve durumlara en yakın koşullar seçilmelidir (Glesne, 2015). Pilot uygulamada 3-8. Sınıf düzeyindeki öğrencilere uygulama yapılmıştır. 3. ve 4. sınıf öğrencilerine terör kavramı biraz daha soyut geldiği için sorulara cevap alınamamıştır. Bu sebeple 3. ve 4. sınıflara uygulama yapılmamasına karar verilmiştir.

Uygulama Okullarının Belirlenmesi

Pilot uygulamanın ardından uygulama okullarına karar verilmiştir. Uygulama yapılabilmesi için gerekli kurumlardan izinler alınmıştır.

Pilot Uygulama Değerlendirme ve Görüşmenin Revize Edilmesi

Pilot uygulama sonucu 3. ve 4. Sınıf öğrencilerinden beklenen düzeyde cevaplar alınamamıştır. Bu sebeple bu düzeydeki öğrenci gruplarına uygulama yapmama kararı alınmıştır.

Ana Uygulamanın Yapılması

İzin sürecinden sonra uygulama süreci başlanmıştır. Araştırmanın uygulaması 2014-2015 öğretim yılının bahar yarısında, Bursa'nın İznik ilçesinde, Muş, Şırnak, Urfa ve Sakarya'nın Hendek ve Ferizli ilçesinde uygulama yapılmıştır.

Verilerin Düzenlenmesi ve Analizi

Uygulama aşaması bittikten sonra veriler okunmuş ve kendi içinde sınıflandırılmış, her cevap kâğıdı kodlanmıştır. Sınıflandırma işlemi tamamlanınca bütün veriler kaydedilmiştir. Toplanan verilerin her sorunun kendi içinde frekansları hesaplanmıştır. Frekanslar alındıktan sonra temalaştırma süreci başlamıştır. Temalaştırma çalışmaları yapılırken 15 Temmuz darbe girişimi gerçekleşmiştir. Bu girişimle terör algısının değiştiği düşünülerek tekrar uygulama yapılmasına karar verilmiştir. 2016-2017 öğretim yılının güz yarıyılında süre kısıtlığından dolayı Sakarya ilinde 4 farklı okulda tekrar uygulama yapılmıştır. Bu uygulamanın da kendi içinde sınıflandırılması yapıp veriler kaydedilip, yazıya geçirilmiştir.

Ardından ikinci uygulamanın da temaları oluşturulmuştur. Çıkarılan temalar sonucunda veriler analiz edilmeye başlanmıştır.

Nitel araştırmalarda analiz işlemi verilerin bulgulara çevirme işlemidir. Bu işlemin herhangi bir formülü bulunmamaktadır. Bu süreçte rehberlik sağlanabilir. Yol gösterilebilir fakat ulaşılan son nokta her araştırmacı için özgündür. Ulaşılmak istenen son noktanın ne olduğunu ancak ulaşıldığında öğrenilebilir (Patton, 2014). Nitel araştırma analiz aşamasında derinlemesine çözümlene imkânı sunmuştur. Terör kavramı derinlemesine incelenmiştir.

Değerlendirme

Değerlendirme aşamasında çalışmanın sonuçlarına ulaşılmış, ulaşılan sonuçlar alan yazınındaki diğer çalışmalarla karşılaştırılmış olup ortak sonuçlar tartışılmıştır.

3.2 ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın konusunun spesifik olması, araştırmayı daha geniş çerçevede inceleme olanağı sağlamıştır. Bu sebeple maksimum çeşitleme yapılmıştır. Maksimum örneklem oluşturmada amaç, çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaya çalışmaktır (Marczyk, DeMatteo, ve Festinger, 2005). Ülkenin her bölgesinden örneklem seçilmeye çalışılmıştır. Araştırmada iki farklı dönemde uygulama yapılmıştır. İlk uygulamada 2014-2015 öğretim yılı bahar döneminde 4'ü ülkenin doğu ve güney doğusundan olmak üzere 8 farklı şehirden 5-8 sınıflarda öğrenim gören, 249'u kız 201'i erkek olmak üzere toplamda 450 öğrenciyle görüşülmüştür. İkinci uygulamada ise 15 Temmuz 2016 darbe girişimi sonrasında 2016-2017 güz yarıyılı Sakarya ilinde 4 farklı okulda 5-8 sınıflarda öğrenim gören 94'ü kız 94'ü erkek olmak üzere toplamda 188 öğrenciyle terör algısında değişiklik olup olmadığını değerlendirmek amacıyla görüşme yapılmıştır.

3.3 VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Fenomenoloji (olgubilim) araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Görüşmenin genel tanımına bakıldığında araştırmacının bireylere kapalı uludan açık uluya uzanan bir sorular sorarak bilgi topladığı yöntemdir (Buran, 2017). Olgulara ilişkin yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmak için görüşmenin araştırmacılara sunduğu etkileşim, esneklik ve sondalar yoluyla irdeleme özelliklerinin kullanılması gerekmektedir. Araştırmacının görüşülen kişiyle arasında güven ve empatiye dayalı bir iletişim ortamı oluşturabilmesi gereklidir. Bu tarz bir ortamda kişiler kendilerinin bile daha önce farkında olmadıkları ya da üzerinde fazla düşünmedikleri yaşantıları ve anlamları dışa vurabilir, ortaya koyabilirler. Yaşantıların derinliğine ortaya konması ve açıklanması için araştırmacının görüşülen kişi ya da kişilerle yoğun bir etkileşim içine girmesi gerekir (Yıldırım ve şimşek, 2013). Araştırmanın doğası gereği görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşme türleri kendi içinde e ayrılmaktadır: yapılandırılmış görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme ve yapılandırılmamış görüşme. Araştırmada yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

3.3.1 Yapılandırılmış Görüşme Tekniği

Yapılandırılmış görüşmede, araştırmacı tarafından önceden belirlenen sorular ilgili bireye en kısa sürede sorulur ve cevaplar alınarak kaydedilir (Sönmez ve Alacapınar, 2013). Yapılanmış görüşme, daha çok, önceden yapılan ve ne tür soruların ne şekilde sorulup, hangi verilerin toplanacağını ayrıntılı bir biçimde inceleyen ‘‘görüşme süreci’’nin birebir uygulandığı bir görüşmedir; görüşmeciye çok fazla hareket özgürlüğü bırakılmamaktadır. Cevapların kontrolü ve sayısallaştırılması kolaydır, ancak görüşme tekniğinden beklenen anlam çıkarma ve samimiyet olanakları sınırlıdır (Karasar, 2006). Yapılandırılmış görüşme belirli bir amacı olan sohbet olarak düşünülebilir (Durdu, 2016). Araştırmanın amacı öğrencilerin teröre bakış açısını incelenmek olduğu için yapılandırılmış görüşme tercih edilmiştir. Görüşme sorularına Ek-1’ de yer verilmiştir. Görüşme soruları uzman görüşü alınarak hazırlanmış olup, pilot uygulaması yapılmıştır. Pilot uygulamada 3-8. sınıflarda uygulama yapılmıştır. Terör kavramı 3. ve 4. sınıf öğrencilerine daha soyut geldiği

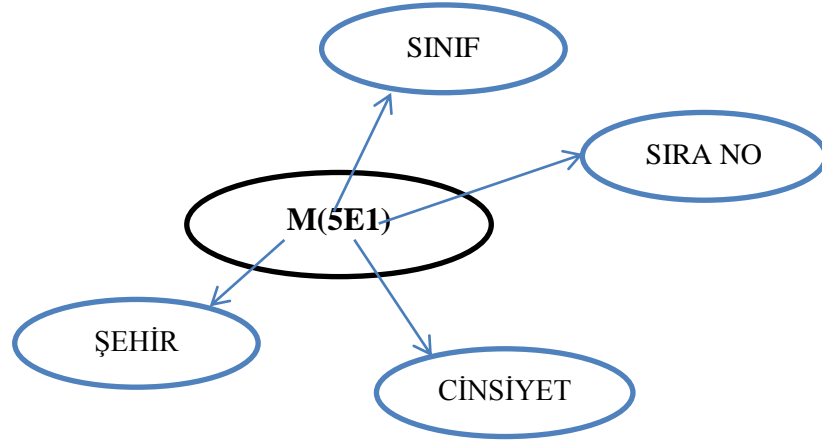
için çoğu soruya cevap alınamamıştır. Bu sebeple 3. ve 4. sınıf öğrencilerine uygulama yapmaktan vazgeçilmiştir.

3.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Bütün nitel araştırmalarda olduğu gibi fenomenolojik araştırmada da veri toplama dikkatli bir şekilde takip edilmesi gereken birkaç bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler araştırmanın amacına uygun olarak verilerin toplanacağı alan veya insan grubunun belirlenmesi, alana girilmesi, amaca uygun örneklemin seçilmesi, verilerin toplanması ve kaydedilmesi ile sıralanabilir (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, (2013). Araştırma konusunun spesifikliğinden dolayı geniş bir uygulama alanı tercih edilmiştir. Terörün yoğun olduğu Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesine de ulaşılmaya çalışılmış, buralarda da uygulama yapılmıştır.15 Temmuz darbe girişimi sonrası tekrar uygulama yapılmak istenmiş olup, süre kısıtlılığından dolayı en yakın okullarda uygulama yapılmıştır. Veriler toplanarak bir araya getirilmiş ve sınıflandırılarak kaydedilmiştir.

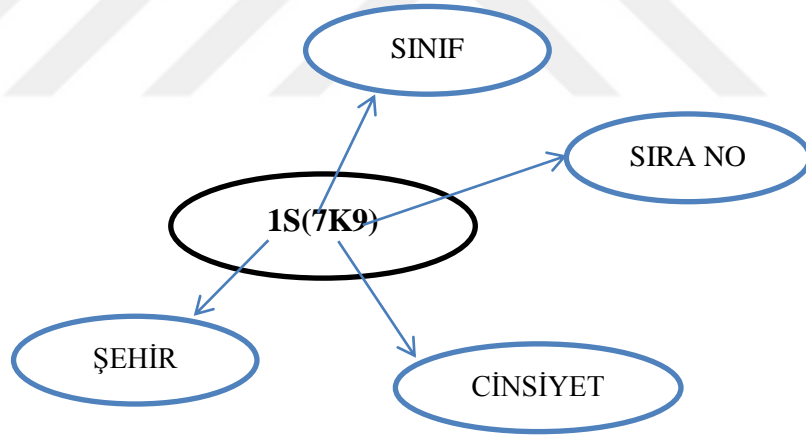
3.4.1 Veri Kaynağını Kodlama

Toplanan verilerin kodlanması sınıflanma- tanımlama ve tanımlama-sınıflama biçiminde ilerleyen bir süreçtir (Glesne, 2014). Uygulamada öğrenciler kodlanırken uygulamanın yapıldığı şehir, öğrencinin cinsiyetinin baş harfi, sınıf düzeyi ve sıra numarası kullanılmıştır. Şehrin baş harfi, sınıf düzeyi, cinsiyet, ve sıra numarası şeklinde sıralama yapılmıştır. Örnekte olduğu gibi Muş ili, 5. sınıf öğrencisi, erkek, sıra numarası 1 şeklinde kodlama yapılmıştır. Kodlama örneğine aşağıda yer verilmiştir.

Şekil 2. İlk Uygulama Kodlama Örneği

İkinci uygulamada ise tek bir ilde 4 farklı okulda uygulandığı için şehir kodlaması 1S, 2S, 3S, 4S şeklinde yapılmıştır. Kodlama örneğine aşağıda yer verilmiştir:

Şekil 3. İkinci Uygulama Kodlama Örneği

3.5 VERİ ANALİZİ

Veri analizi toplanan verileri bilgiye dönüştürme sürecidir. Bu süreçte en az söylenenler kadar bunların altında yatan anlamları ortaya çıkarmak gerekir (Baş ve Akturan 2008). Veri analizi verinin anlamını dışarı vurma sürecidir. Verinin anlamını dışarı aktarma; bireylerin ne ifade ettiğini, araştırmacının ne gördüğünü ve

okuduğunu birleştirme, yorumlamayı içerir. Yani bu süreç anlam verme sürecidir (Merriam, 2013). Veri analizi, deneyimleri ve anlamları ortaya çıkarma sürecidir. Bu amaçla yapılan içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilecek temaların ortaya çıkarılması amacı güdülmektedir.

Araştırma sorularının sayıya dökme işi yapılırken içerik analizi kullanılmış olup, frekanslar sonucu çıkan temalar betimsel analiz ile yorumlanmıştır.

İçerik analizi

İçerik analizi; bir veya birçok metnin içindeki sözcüklerin, kavramların, temaların, deyimlerin, karakterlerin veya cümlelerin varlıklarını belirlemek ve onları sayıya dökmek için kullanılır (Kızıltepe, 2017: 253-254). İçerik analizinin temel amacı, sözel olmayan dokümanı nicel verilere dönüştürmektir. İçerik analizi sonuçları genelde frekans ve/ya da yüzde tabloları şeklinde sunulur, tıpkı tarama (survey) araştırmalarına olduğu gibi (Balcı, 2009). Araştırmada ortak kavramların bulunup, sınıflandırılması için içerik analizi yapılmıştır. Araştırma soruları 6 tane olup, 1- 2. ve 3-4 soru birleştirilerek öğrencilerin ortak söylemleri bulunarak sayıya dökülmüştür ve temalaştırılmıştır. Her tema açıklanmış, daha sonra öğrenci söylemleri direkt alıntılarla verilmiştir. Sonuçlar betimsel bir anlatım ile sunulur ve sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bunun yanı sıra ortaya çıkan temalar çerçevesinde elde edilen bulgular açıklanır ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Betimsel Analiz

Verilerin analizinde betimsel analiz yapılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımına göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebildiği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek,2011).

Betimsel araştırmalarda üzerinde çalışılan doğal ve toplumsal olguları kontrol etme yetkinliği yoktur. Araştırmacı bu olgulara müdahale etmez. Onların akışını engellemez. Araştırmacı, araştırma etkinliğine girse de girmese de olgu aynı şekilde varlığını sürdürecektir. Böyle olunca toplum bilimlerinde en çok kullanılan ve ona

uygun düşen bir bilimsel araştırma yöntemidir (Alacapınar, 2013). Bu araştırmada da veriler araştırmacılar tarafından tartışılarak kodlanmış ve temalaştırılmıştır. Ayrıca araştırma sonucunda ulaşılan birey görüşlerinden alıntılara yer verilmiştir.

Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013:256).

3.6 ARAŞTIRMA SÜRECİNDE KARŞILAŞILAN ZORLUKLAR

Araştırma konusunun özel olması sebebiyle bazı problemlerle karşılaşmıştır. Uygulama alanının geniş olması bazı aksaklıklara sebep olmuştur. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki görüşmeler uzaklıktan dolayı görüşmenin bu bölgelere ulaşması ve tekrar geri dönmesi süreci uzatmıştır. Konunun özel olmasından dolayı gerekli izinlerin uygulanmasında uygulama okullarının bazıları sıkıntılar çıkarmışlardır.

Uygulama okul idareleri gerekli izinlerin alınmasına rağmen terör kavramının öğrenciye sorulmasından rahatsızlık duymuşlardır. Uygulama sürecinde darbe girişimi olması tekrar uygulama yapma ihtiyacı doğurmuştur. Bu da sürecin uzamasına sebep olmuştur. Ayrıca terör ve terörizm kavramlarının tanımında hala bir uzlaşma sağlanamaması araştırmacının literatür taraması kısmını zorlaştırmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde terör kavramı, terör olaylarının neliği, terörün nasıl engellenebileceği, terörün sonuçlarının ne olabileceğine dair ortaokul öğrencilerinden elde edilen bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

4.1 ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNDE TERÖR ALGISI

Ortaokul öğrencilerine “*terör deyince ne anlıyorsun? ve terör sana neyi çağrıştırıyor?*” şeklinde yönlendirilen iki farklı sorudan elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Ancak bu iki sorunun cevabı tek yönde (terör algısı nedir?) kodlanarak temalaştırılmıştır.

Tablo 1. Ortaokul Öğrencilerinde Terör Algısı

Temalar	1.Uygulama	2.Uygulama
Can Alan	354	120
Şiddet İçeren	610	219
Olumsuz Kişilik ve Psikolojik Özellikler	264	189
Düzen Bozan	295	110
Kışkırtan ve Etkileyen	43	9
İnsani Olmayan	27	11
	1593	658

Tablo 1’de görüldüğü üzere her iki uygulamada da ortaokul öğrencileri terör hakkında “*can alan, şiddet içeren, olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler, düzen bozan, kışkırtan ve etkileyen, insani olmayan*” şeklinde bir algıya sahiptirler.

Tabloda en çok dikkat çeken husus her iki uygulamada da temaların aynı sırada sıklığa sahip olmalarıdır. Aşağıda bu temalar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

4.1.1 “Can Alan” Teması

İlk uygulamada 450 öğrenciden 354’ü, ikinci uygulamada ise 188 öğrenciden 120’si “*can alan*” temasına yönelik söylemlerde bulunmuşlardır.

Tablo 2. Can Alan Teması

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Cinayet	67	1	40	4	86	-	29	2	222	7
	Yüzde (%)	30	14	18	57	38	-	13	28	49	3
2	Ölüm	27	16	6	29	17	19	21	11	71	75
	Yüzde(%)	38	21	8	38	23	25	29	14	15	39
3	Katliam	11	-	4	-	14	2	16	4	45	6
	Yüzde (%)	24	-	8	-	31	33	35	66	10	3
4	Şehitlik	12	12	-	4	-	7	-	9	16	32
	Yüzde (%)	75	37	-	12	-	21	-	28	3	17
										354	120

İlk uygulamada 450 öğrenciden 354’ü, ikinci uygulamada ise 188 öğrenciden 120’si “*can alan*” temasına yönelik söylemlerde bulunmuşlardır. Bu tema bağlamında öğrenciler “*cinayet(%48), ölüm(31), katliam(%11), şehitlik (%10)*”e değinilmiştir.

İlk uygulamada öğrencilerin %49’u birinci sırada terörü “*cinayet*” olarak tanımlamaktadırlar. İkinci uygulamada ise cinayet kavramına daha az (% 3) değinilmiştir. İlk ve ikinci uygulamada terörün bir “*cinayet*” olduğuna dair söylemlerde dikkat çekici bir şekilde azalma olduğu görülmektedir. İlk uygulamada 6. ve 8. sınıflarda cinayet kavramına daha fazla değinilmektedir. 2. uygulamada 7. sınıflarda cinayet kavramına değinilmemektedir.

Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Cinayet, insan öldürme, insanlara kötü davranma ve eziyet etme.

Resim 1. B7K19'un Söylemi

Cinayet ve suç

Resim 2. 3S6K3'ün Söylemi

B7K19 ve 3S6K3'nin örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör "cinayet" i çağrıştırmaktadır.

Can alan teması bağlamında ikinci sırada "ölüm" ün çocuklara terörün çağrıştırdığıdır. İlk uygulamada öğrencilerin %15'i ikinci uygulamada ise artış göstererek öğrencilerin %39'u terörü tanımlarken ölüm kavramını kullanmışlardır. İlk uygulamada 6. sınıflarda bu kavrama daha az değinilmektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

Savaş, ölüm, anne ve babasız çocuklar

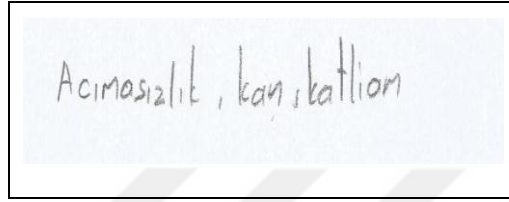
Resim 3. H5K25'in Söylemi

Kötülük, düşman, ölüm, şehitler

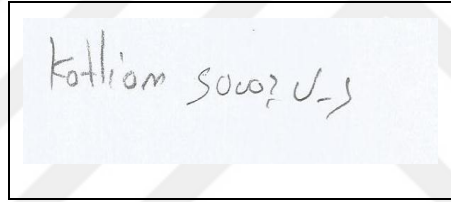
Resim 4. 1S5K17'nin Söylemi

H5K25 ve 1S5K17'nin terörü tanımlarken ölüm kavramını kullanmaktadırlar.

“Katliam” kavramı üçüncü sırada yer almaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %10'u ikinci uygulamada ise öğrencilerin %3'ü terörü yaptığı katliamlarla tanımlamaktadırlar. İlk uygulamada 6. sınıflarda katliam kavramına az değinilirken ikinci uygulamada 5. ve 6. sınıflarda bu kavrama hiç değinilmemektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

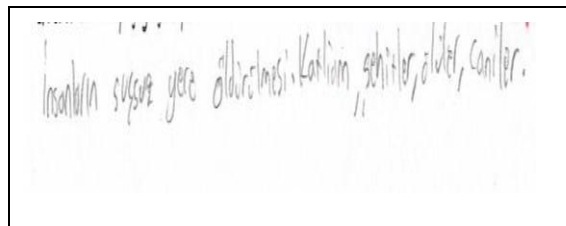

Resim 5. H7E28'in Söylemi

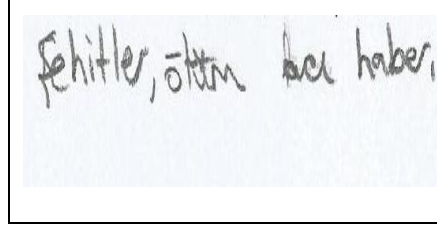

Resim 6. M8E20'nin Söylemi

Öte yandan “şehitlik” kavramına ilk uygulamada öğrencilerin %3,5'i değinirken, ikinci uygulamada ise %17'si değinmektedir. İkinci uygulamada tüm sınıflarda şehitlik kavramından yakın oranlarda söz edilmektedir. İlk uygulamada şehitlik kavramına daha az değinilmiştir. Hatta 6., 7. ve 8. sınıflarda bu kavram hiç kullanılmamıştır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 7. B5E8'in Söylemi

Resim 8. 1S6K15'in Söylemi

İkinci uygulama 15 Temmuz darbe girişimi sonrası yapılmıştır. 15 Temmuz'da TSK içerisindeki FETÖ mensubu bir grup subay tarafından Genelkurmay Başkanlığı Karargahı'nda başlatılan darbe girişimi, tüm yurttaki yaklaşık 22 saatte kontrol altına alındı. AA muhabirlerinin derlediği bilgilere göre, 15 Temmuz Cuma günü saat 22:00'da başlayan FETÖ'nün darbe girişimi, 16 Temmuz Cumartesi günü saat 20:02'de bertaraf edilmiştir (URL_5).

4.1.2 “Şiddet İçeren” Teması

Öğrenciler terör olaylarının şiddet boyutuna değinerek, terör olaylarının insanlara verdiği zararlardan dolayı terörü yaptığı eylemlerle tanımlamadıkları görülmektedir.

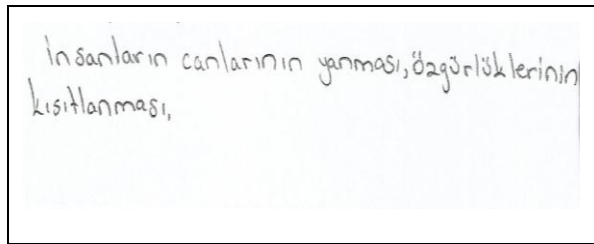
Tablo 3. Şiddet İçeren

KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1 Zarar Veren Eylemler	46	22	60	18	102	20	58	16	266	76
Yüzde (%)	17	28	22	23	38	26	21	21	59	40
2 Savaş	44	17	58	19	36	11	17	19	155	66
Yüzde (%)	28	25	37	28	23	16	10	28	34	35
3 Korku Veren Eylemler	20	5	30	4	16	9	20	2	86	20
Yüzde (%)	23	25	34	20	18	45	23	10	19	10
4 Ölümle	10	7	9	11	19	8	3	9	41	35

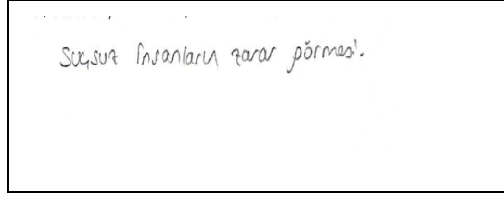
Sonuçlanan Eylemler											
	Yüzde (%)	24	35	21	31	46	19	7	25	9	18
5	Düşman	19	11	4	2	25	-	7	4	55	17
	Yüzde (%)	34	64	7	11	45	-	12	23	12	9
6	Kadına Şiddet	2	-	1	-	1	-	3	-	7	-
	Yüzde (%)	28	-	14	-	14	-	42	-	1	-
7	15 Temmuz	-	1	-	2	-	1	-	1	-	5
	Yüzde (%)	-	20	-	40	-	20	-	20	-	2
										610	219

Terörist örgütler, şiddet yoluyla topluma korku salarak kargaşa ortamı yaratmayı ve vatandaşın devlete olan güvenini sarsmayı hedef alırlar (Özdemir, 2013). Bu tema bağlamında öğrenciler “zarar veren eylemler(%41), savaş(26), korku veren eylemler(13), ölümle sonuçlanan eylemler(9), düşman(8), kadına şiddet(0.8), 15 temmuz (0.6)” ne değinilmiştir. Terörün şiddet yanlısı olduğunu vurgulayan birinci uygulamada 610, ikinci uygulamada 219 ifade bulunmaktadır.

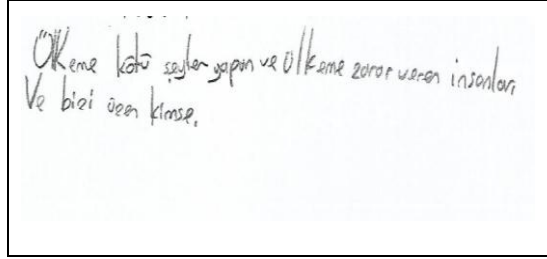
Şiddet içeren teması kapsamında birinci sırada terörün insanlara verdiği zararlar gelmektedir. Öğrencilerin ilk uygulamada %59’u, ikinci uygulamada %40’ı görüş belirtmektedirler. İlk uygulamada terörün insana verdiği zararlardan en fazla 7. sınıf öğrencileri bahsederken en az 5. Sınıf öğrencileri bahsetmektedir. İkinci uygulamada ise neredeyse tüm sınıflarda eşit düzeyde bahsedilmektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

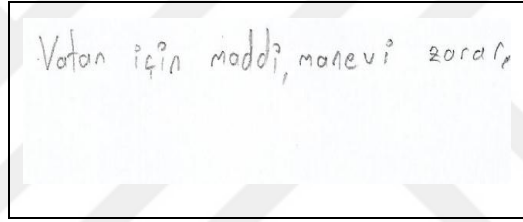
Resim 9. H6K51’in Söylemi

Resim 10. B8K33'ün Söylemi

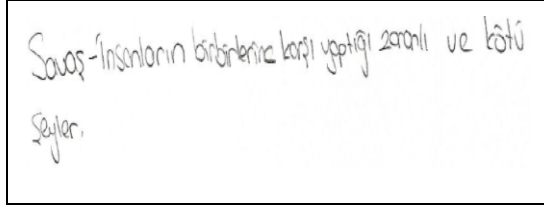
Resim 11. 2S5K30'ün Söylemi

Resim 12. M7E27'nin Söylemi

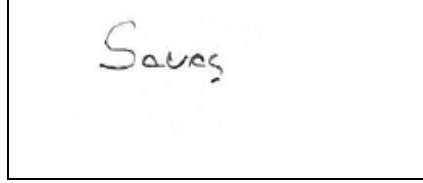
H6K51 terör yüzünden insanların canının yandığından ve özgürlüklerinin kısıtlanmasından söz etmektedir. B8K33 suçsuz insanların zarar gördüğünü söylemektedir. 2S5K30 terörden “*ülkeme kötü şeyler yapan ve ülkeme zarar veren insanlar, bizi üzen kimse*” olarak bahsetmektedir. Ayrıca M7E27 terörün “*vatan için maddi ve manevi zarar*” olduğuna vurgu yapmaktadır.

Öte yandan öğrenciler, terörün “*savaş*” yönüne ikinci sırada vurgu yapmışlardır. İlk uygulamada öğrencilerin %34'ü, ikinci uygulamada %35'i terörü savaş olarak tanımlamaktadırlar. Savaş söylemini ilk uygulamada 6. sınıf öğrencileri daha fazla kullanırken 8. sınıf öğrencileri daha az kullanmaktadır. İkinci uygulamada 7. sınıf öğrencileri savaş söylemine daha az değinirken diğer sınıflarda birbirine yakın düzeyde değinilmektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

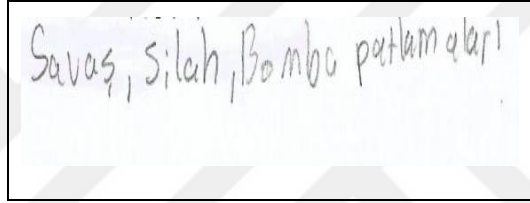
Savaş-insanların birbirlerine karşı yaptığı zararlı ve kötü şeyler.

Resim 13. B5K7'nin Söylemi

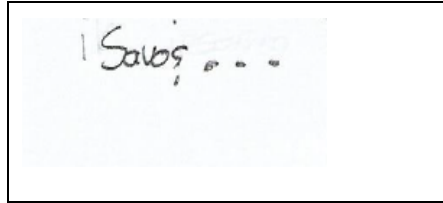
Savaş

Resim 14. B8E5'in Söylemi

Savaş, silah, bomba patlamaları

Resim 15. M7E26'nin Söylemi

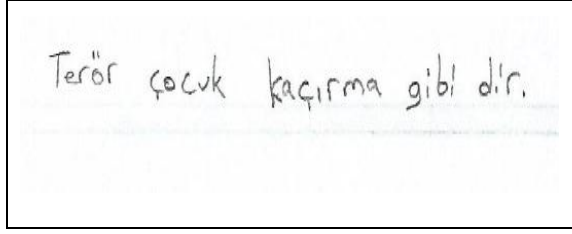

Savaş...

Resim 16. 1S6K3'ün Söylemi

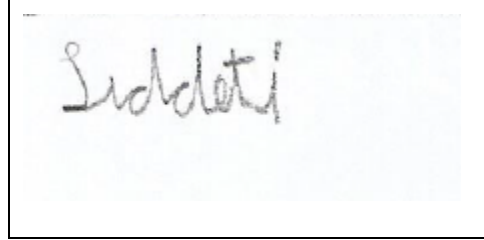
TDK' ya göre savaş; "uğraşma, kavga, mücadele"dir. B5K7, B8E5, 1S6K3 ve M7E26 örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör "savaş"ı çağrıştırmaktadır.

Terör uygulayıcısının "korku veren eylemlerine" üçüncü sırada vurgu yapılmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %19'u, ikinci uygulamada ise %10'u terörün korku veren eylemlerinden bahsetmektedirler. Söylemin bahsedilme sıklığına bakıldığında büyük farklılıklar olmadığı göze çarpmaktadır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

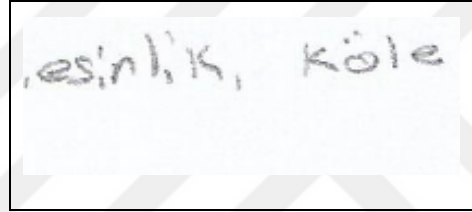
Terör çocuk kaçıırma gibidir.

Resim 17. Ş7E75'in Söylemi

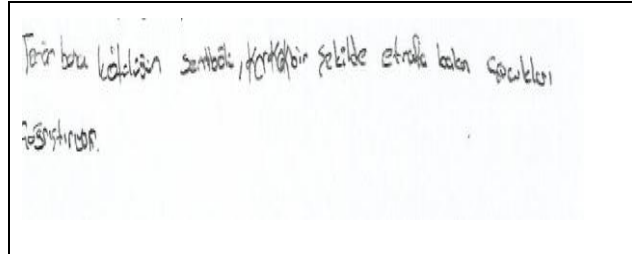
Şiddet

Resim 18. H5E32'nin Söylemi

esirlik, köle

Resim 19. 1SK8'nin Söylemi

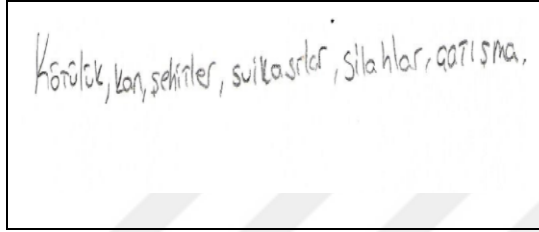
Terör bir kalleşin sarkacıdır korkulu bir şekilde etrafta kalan çocukları çağırır.

Resim 20. 4S7K8'in Söylemi

Ş7E75 terör “*çocuk kaçıırma gibidir*” diyerek terörün *çocuklara yaşattığı korkulardan* bahsetmektedir. H5E32 ise terörün insanlara uyguladığı *şiddet* yönüne değinmektedir. 1SK8 terörün *insanları esir etmesinden ve köleden* söz etmektedir. 4S7K8'ya ise terör *korkak bir şekilde etrafta kalan çocukları çağırır*maktadır.

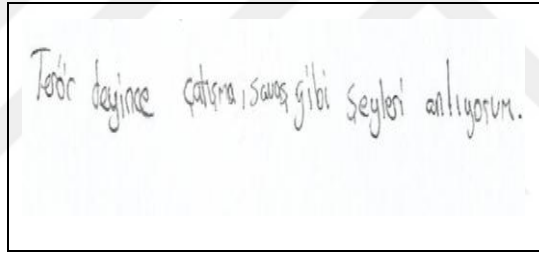
Terörü korku veren eylemler kapsamında incelendiğinde, öğrenciler çocukların kaçırılması, şiddet vb. olayları teröre örnek olarak göstermektedir.

Terörün “ölümle sonuçlanan eylemleri” ne dördüncü sırada vurgu yapılmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %9’u, ikinci uygulamada ise bu sayı artış göstererek %18’i terörün ölümle sonuçlanan eylemlerine örnekler vermektedirler. İlk uygulamada 8. sınıf öğrencileri ölümle sonuçlanan eylemlere diğer sınıflara nazaran daha az örnek vermektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

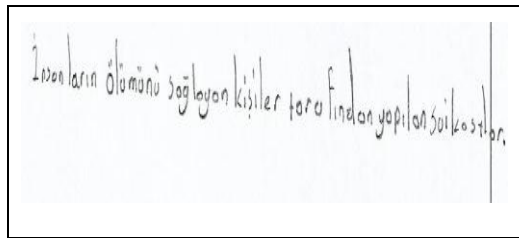
Koruluk, kan, sekirler, suikastlar, silahlar, çatır sma.

Resim 21. B8K12'nin Söylemi

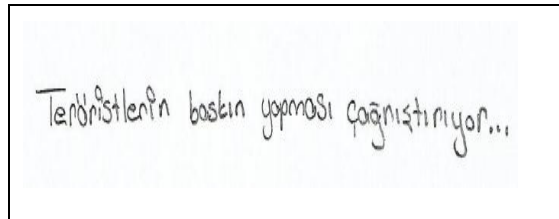
Terör deyince çatırma, savaş gibi şeyleri anlıyorum.

Resim 22. H5K30'un Söylemi

İnsanların ölümünü sağlayan kişiler tarafından yapılan suikastlar.

Resim 23. 2S5E3'ün Söylemi

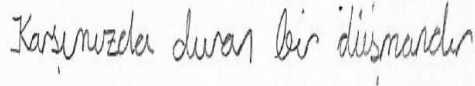

Teröristlerin baskın yapması çığırınıyor...

Resim 24. 2S7K40'ın Söylemi

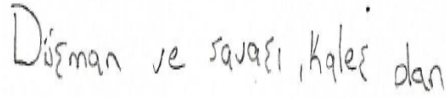
Sonucu ölüm olan eylemler kapsamında B8K12 terörün *suikast ve H5K30 çatışma* gibi özelliklerinden bahsetmektedirler. 1S5E3 ise terörü *insanların ölümünü sağlayan kişiler tarafından yapılan suikastlar* ifadesiyle tanımlamaktadır. Örnekte görüldüğü üzere 2S7K40 “*teröristlerin baskın yapması çağrıştırıyor*” diye bir ifadede bulunmaktadır.

Öte yandan öğrenciler terörü beşinci sırada “*düşman*” olarak tanımlamaktadırlar. İlk uygulamada öğrencilerin %12’si, ikinci uygulamada ise %9’u terörü düşman olarak tanımlamaktadırlar. İkinci uygulamada 7. sınıflarda düşman kavramına rastlanmamıştır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

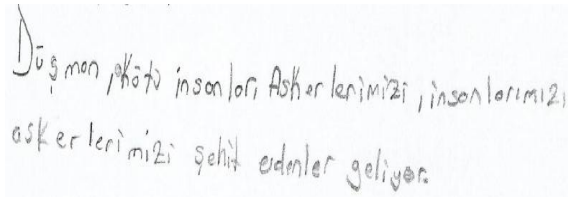
Karşınızda duran bir düşmandır

Resim 25. H6E17’nin Söylemi

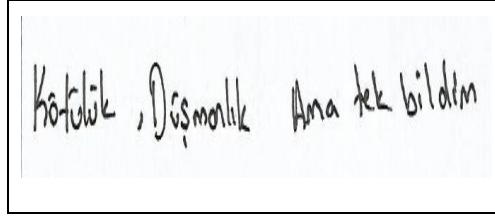
Düşman ve savaşı, kalesi dan

Resim 26. M8E65’in Söylemi

Düşman kötü insanları askerlerimizi, insanlarımızı askerlerimizi şehit edenler geliyor

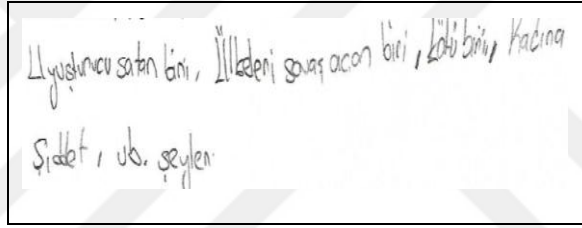
Resim 27. 1S5K4’in Söylemi

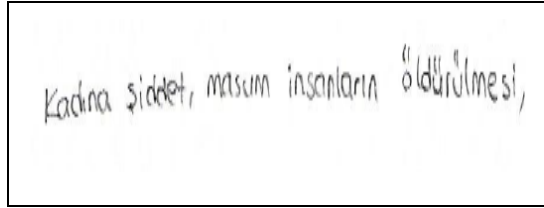
Resim 28. 3S8K46'nın Söylemi

H6E17, M8E65, 1S5K4 ve 3S8K46'nın örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör “*düşman*” ı çağrıştırmaktadır.

İlk uygulamada 7 öğrenci *kadına yönelik şiddet* konusuna söylemlerinde yer vermişlerdir. İkinci uygulamada ise kadına şiddet konusunda söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

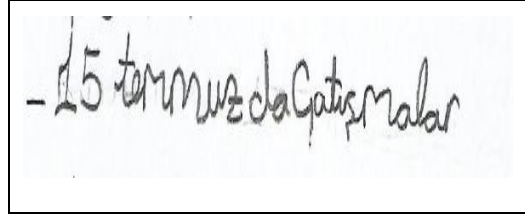
Resim 29. B5K14'ün Söylemi

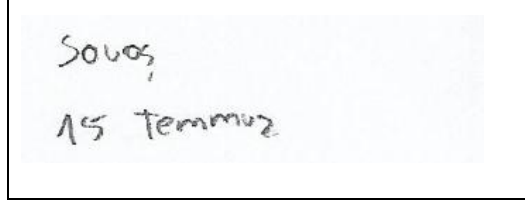
Resim 30. B8K15'in Söylemi

B5K14 ve B8K15'in örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör “*kadına şiddet*” i çağrıştırmaktadır.

Fethullahçı terör örgütü/paralel devlet yapılanmasının 15 Temmuz 2016'da darbe girişimi sonrası yapılan uygulamada öğrenciler terörü 15 Temmuz günü yaşananlardan dolayı “*15 Temmuz*” olarak tanımlamaktadırlar. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 31. 3S6K25'in Söylemi

Resim 32. 3S8K23 Söylemi

3S6K25 ve 3S8K23'ün örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör "15 Temmuz" u çağrıştırmaktadır.

4.1.3 "Olumsuz Kişilik ve Psikolojik Özellikler" Teması

Öğrenciler söylemlerinde terör kavramını terör uygulayıcısının kişilik özellikleri üzerinden tanımlamışlardır.

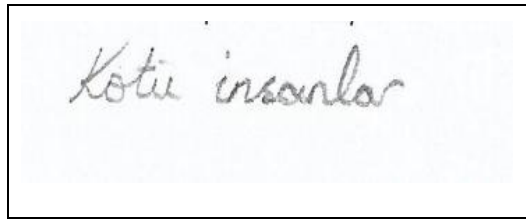
Tablo 4. Olumsuz Kişilik Ve Psikolojik Özellikler Teması

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Kötü Davranış Sergileyenler	29	43	58	24	54	16	16	14	157	97
	Yüzde (%)	18	44	36	24	34	16	10	14	34	51
2	Vatan Haini	5	12	7	16	4	7	16	7	32	42
	Yüzde (%)	15	28	21	38	12	16	50	16	7	22
3	Küfürvari Söylemler	3	1	5	5	10	17	7	8	25	31
	Yüzde (%)	12	3	20	16	40	54	28	25	5	16

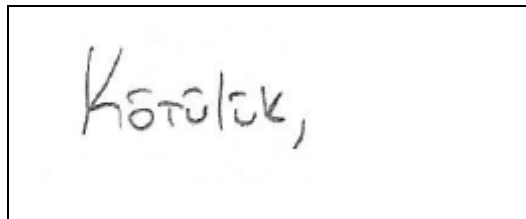
4	Saldırgan	3	1	5	-	5	11	9	2	22	14
	Yüzde (%)	13	7	22	-	22	78	40	14	4	7
5	Ahlaksız İnsanlar	1	1	5	-	10	3	7	1	23	5
	Yüzde (%)	4	20	21	-	43	60	30	20	5	2
6	Hırsızlık	-	-	1	-	2	-	2	-	5	-
	Yüzde (%)	-	-	20	-	40	-	40	-	1	-
										264	189

Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler teması bağlamında öğrenciler “*kötü davranış sergileyenler(%56), vatan haini (16), küfürvari söylemler(12), saldırgan(9), düşman(8), ahlaksız insanlar(6), hırsızlık(1)*” ne değinilmiştir. İlk uygulamada 264, ikinci uygulamada 189 öğrenci görüş belirtmektedir.

Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler teması bağlamında ilk sırada “*kötü davranış sergileyenler*” bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %34’ü, ikinci uygulamada ise bu sayı artış göstererek %51’i terörün kötü davranışlarına örnek vermektedirler. İlk uygulamada 8. sınıf öğrencileri diğer sınıflarla karşılaştırılınca terörün kötü davranışlarına en az örnek veren grup olduğu göze çarpmaktadır. İkinci uygulamada ise 5. ve 6. Sınıf öğrencilerinin örnekleri birbirine yakın, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin örnekleri de birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 33. İZ5K4’ün Söylemi

Resim 34. B8K12’nin Söylemi

terör deyince kötülük vb şeyleri anlıyorum.
Çünkü insanlar bunun yüzünden ölüyor.
Özellikle masum insanlar. Ama masum olmasalar bile kötü
insanlar da ölüyor. Ama kötü insanların ölmesi iyi mi yoksa
kötü mü biliyorum.

Resim 35. B8K24'ün Söylemi

kötü bir insan olduklarını ve kötü zor yaptıklarını

Resim 36. 1S6K6'nın Söylemi

kötü insanların yaptıklarını anlıyorum.

Resim 37. 1S5K4'ün Söylemi

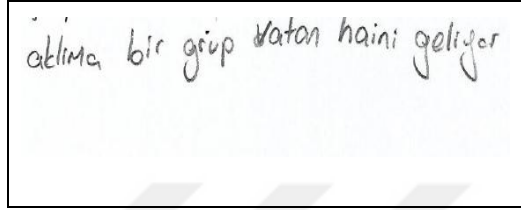
Terör deyince insanlara karşı her türlü
kötülüğü yapan topluluk.

Resim 38. 4S7K7'nin Söylemi

B8K24 ve B8K12'nin örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör “kötülük” ü çağrıştırmaktadır. İZ5K4 ve 1S6K6 terörün *kötü insanlar oldukları* ifadesinde bulunmaktadırlar. 1S5K4 terör deyince “*kötü insanların yaptıklarını anlıyorum*” demiştir. 4S7K7 için terör deyince *insanlara karşı her türlü kötülüğü yapan topluluğu* çağrıştırmaktadır.

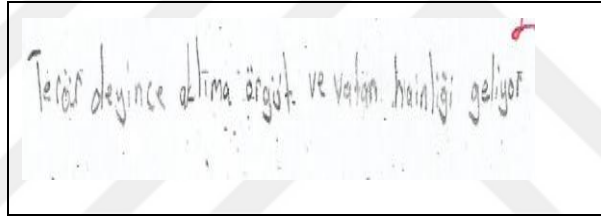
Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler teması bağlamında ikinci sırada “*vatan haini*” bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %7'si, ikinci uygulamada ise bu

sayı artış göstererek %22'si terörün *vatan haini* olduğuna vurgu yapmaktadır. Birinci uygulamada vatan haini 5., 6. ve 7. sınıflarda söylem sıklığı benzerlik göstermektedir, 8. sınıflarda ise söylem sıklığı %50'lere çıkmaktadır. İkinci uygulamada 5. ve 6. sınıflardaki öğrencilerin söylem sıklığı birbirine yakınken ile 7. ve 8. sınıftaki öğrencilerin söylem sıklığı birbirine eşittir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

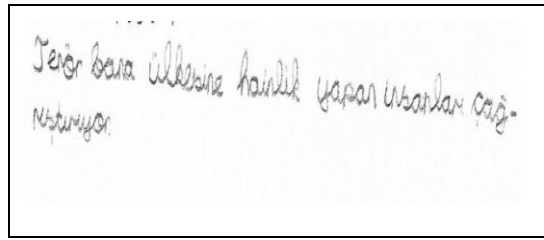
aktima bir grup vatan haini geliyor

Resim 39. İZ8K3'ün Söylemi

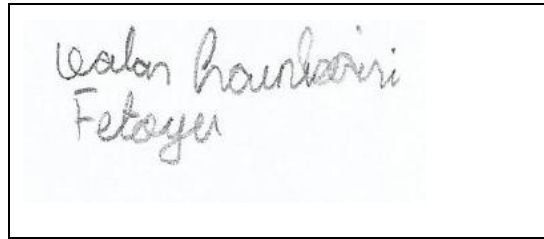
Terör deyince aktima örgüt ve vatan hainliği geliyor

Resim 40. E6E87'in Söylemi

Terör bana ülkesine hainlik yapan insanların çağırıyor

Resim 41. 4S7E14'ün Söylemi

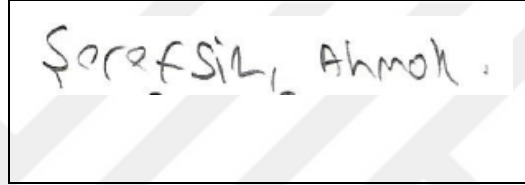

Vatan hainleri
Fetayer

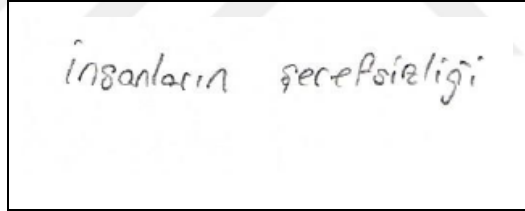
Resim 42. 1S6E22'nin Söylemi

İZ8K3, E6E87, ve 1SE22'nin örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör “vatan hainliği”ni çağrıştırmaktadır. 4S7E14'a göre terör “ülkesine hainlik yapan insanları” çağrıştırmaktadır.

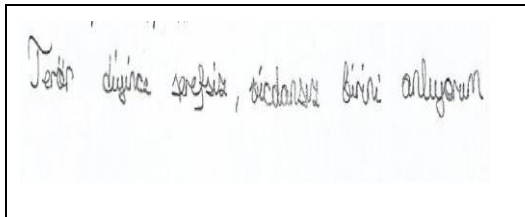
Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler teması bağlamında üçüncü sırada terörle ilgili “küfürvari söylemler” bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %5'i, ikinci uygulamada ise bu sayı artış göstererek %16'sı terörle ilgili küfürvari söylemlerde bulunmaktadırlar. İki uygulamada da 5., 6. ve 8. sınıflarda küfürvari söylemlerde bulunan öğrenci sayıları birbirine yakınken 7. sınıflarda söylem sıklığı artmaktadır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 43. U7E139'un Söylemi

Resim 44. B7K20'nin Söylemi

Resim 45. 3S6K24'ün Söylemi

Terör bana kendini çok büyük Allah'tan korkusu olmayan şerefsiz ve haysiyetsiz insan olmayan bir kaç kişinin para için canlı bomba olarak vatanını hiçe sayan it sürüsü topluluğunun oluşturduğu pislik çetesi.

Resim 46. 4S7K10'un Söylemi

U7E139 terörü “şerefsiz ve ahmak”, B7K20 “insanların şerefsizliği” olarak tanımlamaktadır. 3S6K24 terör deyince “şerefsiz, vicdansız birini” anlıyorum cevabını vermiştir. Örnekte görüldüğü üzere 4S7K10 terörü şöyle tanımlamaktadır; “Terör bana kendini çok büyük Allah'tan korkusu olmayan şerefsiz ve haysiyetsiz insan olmayan birkaç kişinin para için canlı bomba olarak vatanını hiçe sayan it sürüsü topluluğunun oluşturduğu pislik çetesi”.

Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler teması bağlamında dördüncü sırada terörle ilgili “saldırgan” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %4'ü, ikinci uygulamada ise bu sayı artış göstererek %7'si terörün saldırgan yönüne vurgu yapmaktadırlar. İlk uygulamada sınıflar arasında gözle görülür söylem farkı bulunmamaktadır. İkinci uygulamada 6. sınıflarda saldırgan söylemine rastlanmamıştır ve 7. sınıflarda söylem sıklığı en yüksektir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

durup dururken bilerde saldırı yaparlar

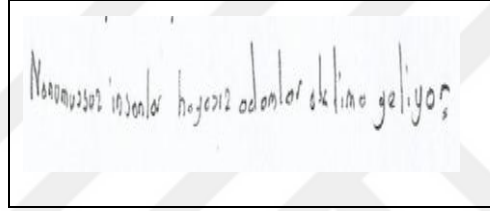
Resim 47. F7K95'in Söylemi

Bir ülkeyi bölmeye askerlerin saldırıları

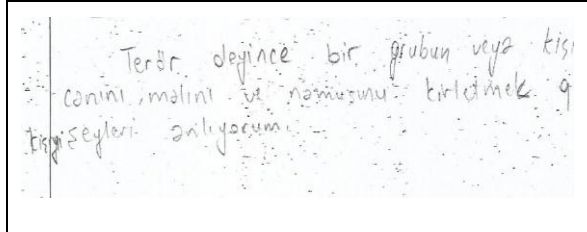
Resim 48. 4S7E2'nin Söylemi

Örnekte görüldüğü üzere, F7K95 “Durup dururken bir yerlere saldırı yapmak.” söylemiyle terörün saldırgan bir yapısı olduğunu belirtmektedir. 4S7E2’nin “Bir ülkeyi bölmeye çalışanların saldırıları.” söylemleriyle de yine terörün saldırgan olduğuna vurgu yapılmaktadır.

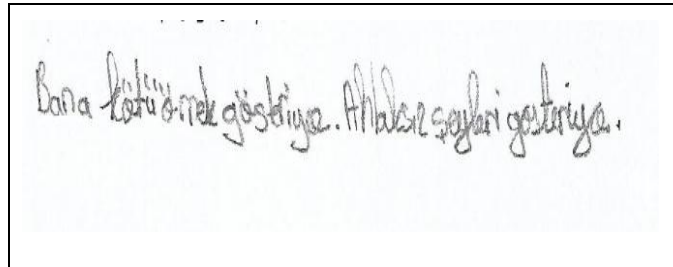
Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler teması bağlamında beşinci sırada terörle ilgili “ahlaksız insanlar” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %5’i, ikinci uygulamada ise bu sayı artış göstererek %2’si terör uygulayıcısının “ahlaksız insanlar oldukları” yönünde söylemlerde bulunmaktadırlar. İki uygulamada da 5. sınıf öğrencileri ahlaksız insan söylemini aynı düzeyde kullanmaktadırlar. İkinci uygulamada 6. Sınıf öğrencilerinde bu söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 49. 1S5E3’in Söylemi

Resim 50. E7E83’ün Söylemi

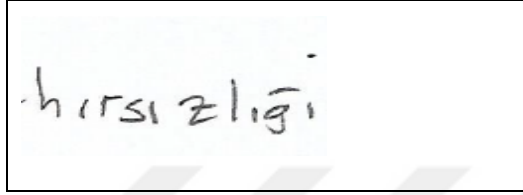

Resim 51. M7E36’nın Söylemi

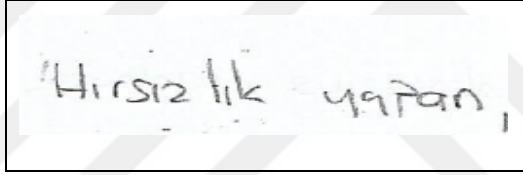
1S5E3’ye “terör sana neyi çağrıştırıyor?” diye sorulduğunda “Namussuz insanlar, hayasız adamlar aklıma geliyor.” cevabını vermiştir. E7E83 ise terör deyince “bir

grubun veya kişinin canını, malını ve namusunu kirletmek gibi şeyleri'' anladığını belirtmektedir. Terörün M7E36'nın aklına *ahlaksız şeyleri* getirmektedir.

Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler teması bağlamında altıncı sırada terörle ilgili "*hırsızlık*" ifadesi kullanılmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %1'i terörü hırsızlıkla, ikinci uygulamada hırsızlıkla ilgili herhangi bir söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 52. H7E33'ün Söylemi

Resim 53. E7E81'in Söylemi

H7E33 ve E7E81'in örneklerinde de görüldüğü üzere, çocuklar için terör "*hırsızlık*" ı çağrıştırmaktadır.

4.1.4 “Düzen Bozan” Teması

Düzen bozan teması bağlamında ilk uygulamada 295, ikinci uygulamada 110 görüş belirtmiştir. Terörün ülkemizi ele geçirmek istemesi ülkemizin düzeninin bozulmasına sebep olmaktadır.

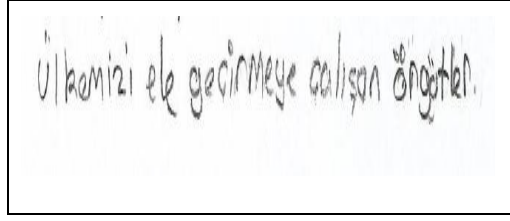
Tablo 5. Düzen Bozan Teması

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Ülkemizi Ele Geçirmek İsteyenler	12	6	16	9	26	8	10	14	64	37
	Yüzde (%)	18	16	25	24	40	21	15	3	14	19
2	Pkk	5	2	38	2	10	1	10	2	63	7
	Yüzde(%)	7	28	60	28	15	14	15	28	14	3
3	Huzur Bozan	7	6	5	8	9	3	15	4	36	21
	Yüzde (%)	19	28	13	38	25	14	41	19	8	11
4	Dağda Yaşayan Örgüt	7	-	7	-	27	-	4	-	45	-
	Yüzde (%)	15	-	15	-	60	-	8	-	10	-
5	Bombalama	11	4	6	-	14	4	1	4	32	12
	Yüzde (%)	34	33	18	-	43	33	3	33	7	6
7	İŞİD	7	1	3	-	16	1	14	-	40	2
	Yüzde (%)	17	50	7	-	40	50	35	-	8	1
8	Eylem Yapan	1	1	8	1	3	1	3	3	15	7
	Yüzde (%)	6	14	53	14	20	14	20	42	3	3
9	Fetö	-	5	-	4	-	3	-	2	-	14
	Yüzde (%)	-	35	-	28	-	21	-	14	-	7
10	Darbe	-	3	-	2	-	1	-	4	-	10
	Yüzde (%)	-	30	-	20	-	10	-	40	-	5
										295	110

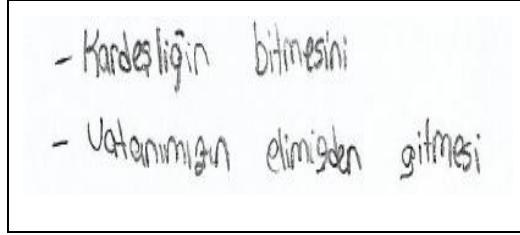
Düzen bozan teması bağlamında ilk sırada terör tanımında “*ülkemizi ele geçirmek isteyenler*” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %14’ü, ikinci uygulamada ise bu sayı artış göstererek %19’u terörün ülkemizi ele geçirmek isteyenlerden oluştuğunu ifade etmektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Ülkemizi almak istemesi. Ve bizim en büyük düşmanımız olmasını çağırıyorlar

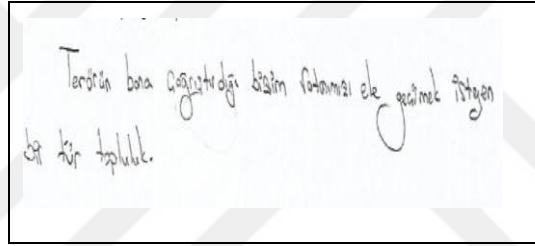
Resim 54. U7E146’nın Söylemi

Resim 55. İZ5E3'ün Söylemi

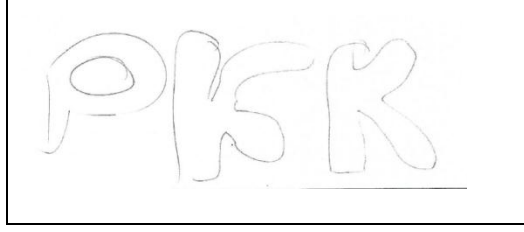
Resim 56. 3S6K27'nin Söylemi

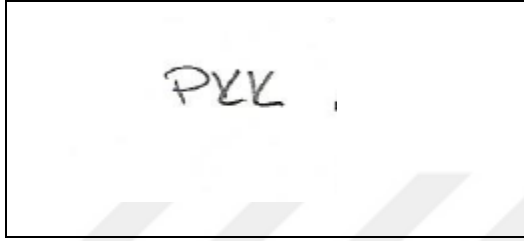
Resim 57. 2S7K29'un Söylemi

U7E14'ün örneğinde görüldüğü üzere terörün ülkemizi almak istemesi ülke düzenini bozan bir eylemdir. İZ5E3 terörü “*Ülkemizi ele geçirmeye çalışan örgütler.*” olarak tanımlamaktadır. 3S6K27 terör deyince “*vatanımızın elimizden gitmesini*” anladığını söylemektedir. Öte yandan 2S7K2'nin örneğinde de terörün bizim vatanımızı ele geçirmek isteyen bir topluluk olduğuna vurgu yapmaktadır. Örneklerde genellikle terörün vatanımızı bölmeye çalıştığı ve ülkemizin düzenini bozmaya çalıştığı ortadadır.

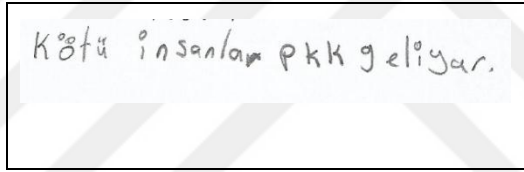
Düzen bozan teması bağlamında ikinci sırada terör tanımında “*PKK*” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %14'ü, ikinci uygulamada ise %3'ü terörü PKK terör örgütü ile tanımlamaktadırlar. İlk uygulamada 6. Sınıf öğrencileri PKK ifadesini daha fazla kullanırken, 5. sınıf öğrencileri daha az kullanmıştır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

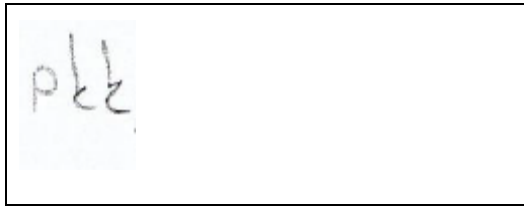
Resim 58. B8E19'un Söylemi

Resim 59. B7K12'nin Söylemi

Resim 60. 1S5K6'nın Söylemi

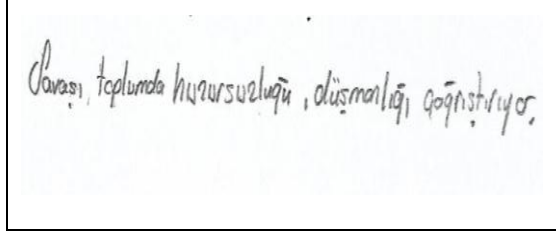

Resim 61. 1S6E17'nin Söylemi

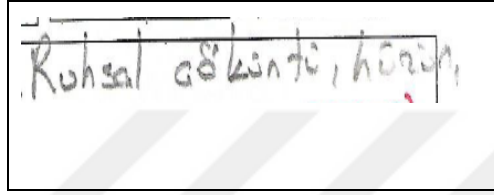
B8E19, B7K12, 1S5K6 ve 1S6E17'nin örneklerinde görüldüğü üzere öğrenciler terörü PKK terör örgütü ile tanımlamaktadırlar. PKK terör örgütünün ülkede yaptığı eylemler ülkenin düzenini bozduğu apaçık gözler önündedir, bu yüzden öğrenciler terör deyince PKK cevabını vermişlerdir.

Düzen bozan teması bağlamında üçüncü sırada terör tanımında “*huzur bozan*” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %8'i, ikinci uygulamada ise bu

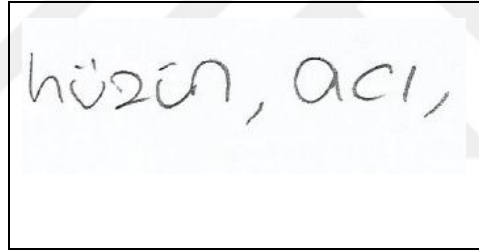
sayı artış göstererek %11'ü terörü huzur bozan tanımlamaktadırlar. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

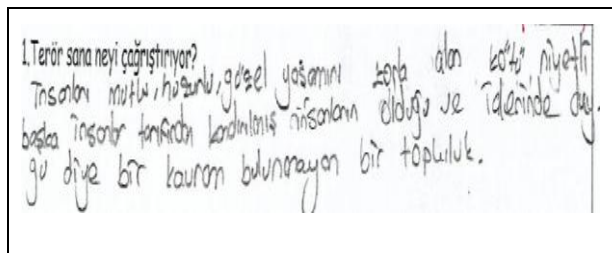
Resim 62. 1S5K2'nin Söylemi

Resim 63. B8E7'nin Söylemi

Resim 64. 4S7K17'nin Söylemi

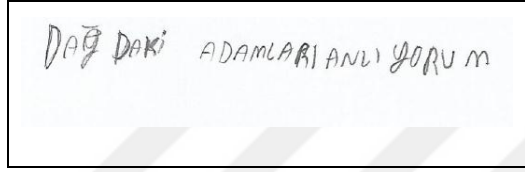

Resim 65: M7K28'in Söylemi

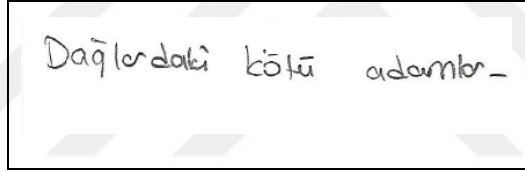
Terör 1S5K2'ye "toplumda huzursuzluğu" çağırılmaktadır. B8E7 terörün "ruhsal çöküntü" ve "hüznü sebep olduğunu" söylemektedir. Terör 1S7K17'ye "hüzün ve acıyı" çağırılmaktadır. M7K28 terörü "İnsanların mutlu, huzurlu yaşamını zorla alan kötü niyetli başka insanlar tarafından kandırılmış insanların olduğu ve idarinde olduğu diye bir kavram bulunmayan bir topluluk."

içlerinden duygu diye bir kavram bulunmayan bir topluluk.” olarak tanımlamaktadır. Terörün düzen bozan yapısı olduğu açıkça ortadadır.

Düzen bozan teması bağlamında dördüncü sırada terör tanımında “*dağda yaşayan örgüt*” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %10’u, ikinci uygulamada ise herhangi bir söylem mevcut değildir. İlk uygulamada 7. Sınıf öğrencileri bu söylemden daha fazla kullanmaktadırlar. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 66. H7E31’in Söylemi

Resim 67. F7K94’ün Söylemi

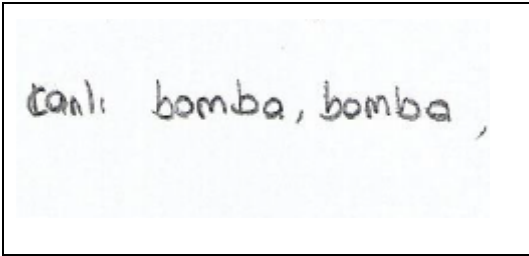
H7E31 terör deyince dağdaki kötü adamları anladıklarını ifade etmektedir. F7K94 ise dağlardaki kötü adamları çağrıştırdığından söz etmektedir.

Düzen bozan teması bağlamında beşinci sırada terör tanımında terör eylemlerinden biri olan “*bombalama*” bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %7’si, ikinci uygulamada ise %6’sı terörü yaptığı eylemlerden biri olan bombalama ile tanımlamaktadırlar. İkinci uygulamada 6. sınıf öğrencileri bombalamayla ilgili herhangi bir ifade kullanmamışlardır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Sokaklardaki Canlı Bombaları

Resim 68. B7E22'nin Söylemi

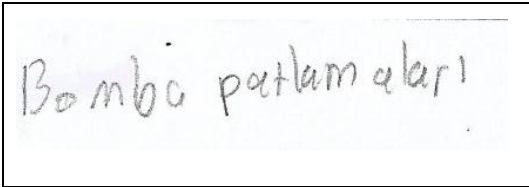
canlı bomba, bomba,

Resim 69. M8K7'nin Söylemi

canlı bomba'yı çağırıştırıyor.

Resim 70. 2S8E4'ün Söylemi

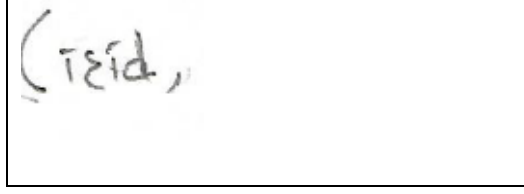
Bomba patlamaları

Resim 71. M7E26'nın Söylemi

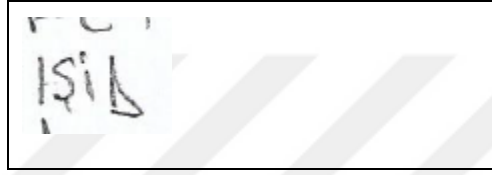
B7E22'ye terör “sokaktaki canlı bombaları” çağırştırmaktadır. M8K7 ve 2S8E4'ye göre terör *canlı bombayı*, 2S8E4'e ise terör *bomba patlamalarını* çağırştırmaktadır.

Düzen bozan teması bağlamında altıncı sırada terör tanımında “İŞİD” ifadesi bulunmaktadır. İŞİD; Irak ve Şam İslam Devleti; resmi adıyla ‘İslam Devleti’ (İD) ya da Irak ve Levant İslam Devleti (İLİD), Irak ve Suriye'de etkinlik gösteren silahlı grup ve tanınmayan devlettir (URL_6). İlk uygulamada öğrencilerin %8'i, ikinci uygulamada ise %1'i terörü İŞİD terör örgütü ile tanımlamaktadırlar. İkinci uygulamada 6. ve 8. sınıflarda İŞİD ifadesi kullanılmamıştır. Doğu ve Güneydoğu

Anadolu bölgesinde bulunan öğrencilerde IŞİD söylemine daha sık rastlanmaktadır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

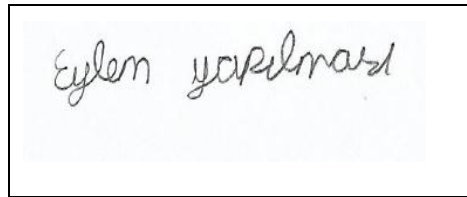
A rectangular box containing the handwritten word "IŞİD" in black ink. The letters are slightly slanted and the 'İ' has a dot.

Resim 72. M8K58'in Söylemi

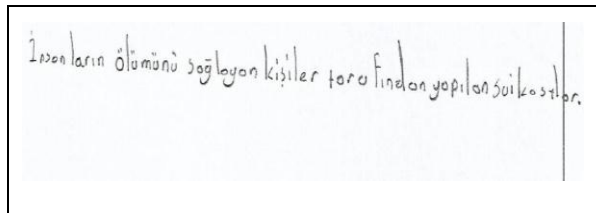
A rectangular box containing the handwritten word "IŞİD" in black ink. The letters are slightly slanted and the 'İ' has a dot.

Resim 73. 4S5E1'in Söylemi

Düzen bozan teması bağlamında sekizinci sırada terör tanımında “*eylem yapan*” ifadesi bulunmaktadır. İki uygulamada da öğrencilerin %3'ü terörü yaptığı eylemlerle tanımlamaktadırlar. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

A rectangular box containing the handwritten phrase "Eylem yapılması" in black ink. The word "Eylem" is written in a cursive style, and "yapılması" is written in a more standard style.

Resim 74. H6E41'in Söylemi

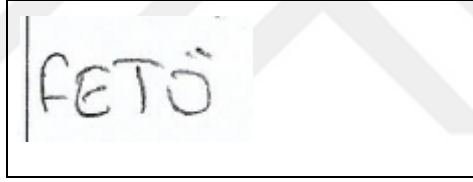
A rectangular box containing the handwritten sentence "İnsanların ölümünü sağlayan kişiler tarafından yapılan saldırılar." in black ink. The text is written in a cursive style.

Resim 75: 1S5E3'ün Söylemi

Düzen bozan teması bağlamında dokuzuncu sırada terör tanımında “FETÖ” ifadesi bulunmaktadır. FETÖ daha önce söz edildiği gibi devletin içine sızmış paralel devlet yapılanmasıdır. İlk uygulama darbe girişimi öncesi yapıldığı için herhangi bir söylem mevcut değildir, ikinci uygulamada ise öğrencilerin %7’si terörü FETÖ terör örgütü ile tanımlamaktadırlar. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

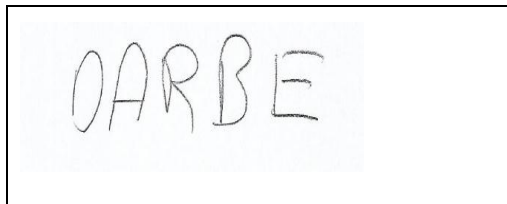
Resim 76: M5K32'nin Söylemi

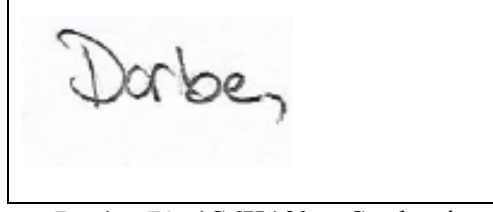
Resim 77: 4S7E1'in Söylemi

M5K32 ve 4S7E1 terörü “FETÖ” terör örgütü olarak tanımlamaktadır.

Düzen bozan teması bağlamında onuncu sırada terör tanımında “darbe” ifadesi bulunmaktadır. Daha önce bahsedildiği gibi İlk uygulama darbe girişimi öncesi yapıldığı için herhangi bir söylem mevcut değildir, ikinci uygulamada ise %5’i terörü darbe girişimi olarak tanımlamaktadırlar. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Resim 78. M8E5'in Söylemi

Resim 79. 1S6K13'ün Söylemi

M8E5 ve 1S6K13 terörü *darbe* girişimi olarak tanımlamaktadır.

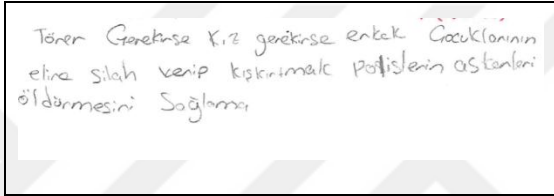
4.1.5 “Kışkırtan ve Etkileyen” Teması

Kışkırtan ve etkileyen temasında ilk uygulamada 40 öğrenci, ikinci uygulamada ise 9 öğrenci görüş belirtmiştir.

Tablo 6. Kışkırtan ve Etkileyen Teması

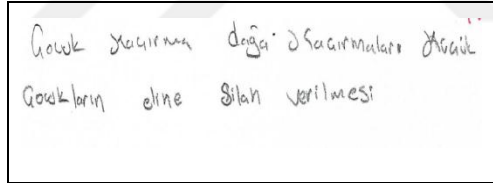
KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM		
	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	
1	Korkutmak	2	6	2	-	5	2	-	1	9	9
	Yüzde (%)	22	66	22	-	55	22	-	12	2	4
2	İnsanlara Zorla Kendi Düşüncelerini Empoze Etmeleri	-	-	5	-	2	-	3	-	10	-
	Yüzde (%)	-	-	50	-	20	-	30	-	2	-
3	İnsanlara Zorla Eylem Yaptırmaları	-	-	5	-	3	-	-	-	8	-
	Yüzde (%)	-	-	62	-	37	-	-	-	1	-
4	İnsanları Kendilerine Benzetmeleri	1	-	-	-	3	-	3	-	7	-
	Yüzde (%)	14	-	-	-	42	-	42	-	1	-
5	Çocukların Elllerine Zorla Silah Veriyorlar	-	-	3	-	3	-	-	-	6	-
	Yüzde (%)	-	-	50	-	50	-	-	-	1	-
										40	9

Terörü “kışkırtan ve etkileyen” teması bağlamında incelediğimizde ikinci uygulamada “*korkutmak*” ve *beyin yıkamak*” ifadesi dışında herhangi bir söylem yer almamaktadır. Her iki uygulamada da 9 öğrenci terörün insanları korkuttuğuna değinmektedir. İlk uygulamada öğrenciler “*terörün insanları korkuttuğundan, terörün insanlara zorla kendi düşüncelerini empoze etmelerinden, insanlara zorla eylem yaptırduklarından, insanları kendilerine benzetmeye çalıştıklarından ve çocukların eline zorla silah verdiklerinden*” söz etmektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

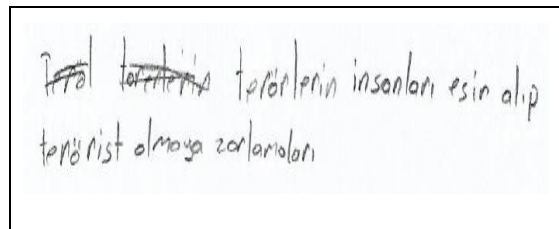
Terör gerekirse kız gerekirse erkek çocuklarının eline silah verip kışkırtmak polislerin aştanları öldürmesini Sağlamak

Resim 80. F7K99'un Söylemi

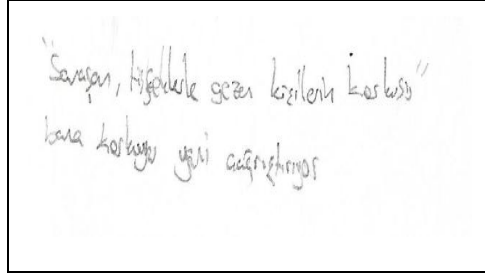
Çocuklarımızın dağa düşürmelerini önlemek çocukların eline silah verilmesi

Resim 81. Ş7K80'nin Söylemi

Terör terörün insanları esir alıp terörist olmaya zorlanmaları

Resim 82. H7E28'in Söylemi

Resim 83. M7K112'nin Söylemi

F7K99'un "terör gerekirse kız gerekirse erkek çocuklarının eline silah verip kışkırtmak, polislerin askerleri öldürmesini sağlama." söyleminden anlaşıldığı üzere terör çocukların eline silah verip kışkırtmaktadır. Yine Ş7K80 terörün "çocukların eline silah verdiğinden" bahsetmektedir.

M7K112'ye terör "savaşan, tüfeklerle gezen kişilerin korkusu" söyleminden anlaşıldığı gibi ona korkuyu çağrıştırmaktadır.

4.1.6 "İnsani Olmayan" Teması

İnsani olmayan teması bağlamında ilk uygulamada 27 öğrenci, ikinci uygulamada ise 11 öğrenci görüş belirtmiştir.

Tablo 7. İnsani Olmayan Teması

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Hayvan	2	1	5	1	7	4	4	2	18	8
	Yüzde (%)	11	12	27	12	38	50	22	25	4	4
2	İnsan Dışı	-	-	1	-	2	1	1	1	4	2
	Varlık	-	-	25	-	50	50	25	50	.8	1
	Yüzde (%)	-	-	25	-	50	50	25	50	.8	1
3	Şeytan	1	-	-	-	-	1	-	-	1	1
	Yüzde (%)	100	-	-	-	-	100	-	-	.2	
4	Hayalet	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-

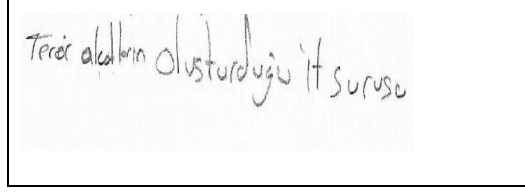
	Yüzde (%)	100	-	-	-	-	-	-	-	.2	-
5	Canavar	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
	Yüzde (%)	100	-	-	-	-	-	-	-	.2	-
6	Robot	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
	Yüzde (%)	-	-	-	-	-	100	-	-	.2	-
7	Garip Varlık	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-
	Yüzde (%)	-	-	-	-	100	-	-	-	.2	-
8	Bukalemun	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
	Yüzde (%)	-	-	-	-	-	100	-	-	-	.5
										27	11

Öğrenciler terörü ‘‘hayvan, insan dışı varlık, şeytan, hayalet, canavar, robot, bukalemun’’ gibi şeylere benzetmektedirler. İlk uygulamada 5. sınıflardan 2 öğrenci terörü hayvana benzetirken, 6. sınıflarda 5, 7. sınıflarda 7, 8. sınıflarda ise 4 öğrenci terörü hayvana benzetmiştir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

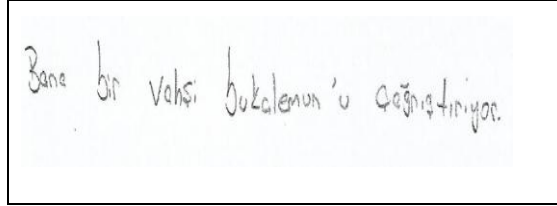
Resim 84. H6E33’ün Söylemi

Resim 85. E7E88’in Söylemi

Resim 86. 4S7K3’ün Söylemi

Resim 87. 2S8E20'nin Söylemi

Resim 89. 4S7K22'nin Söylemi

Terör deyince H6E33 "*hayvan, köpek*" anladığını ifade etmektedir. E7E88 ise terörü "*insan dışı yaratık*" olarak tanımlamaktadır. 4S7K3 terörü "*insan gibi görünen hayvanlar*" olarak tanımlamaktadır.

2S8E20'ye göre "*terör alçakların oluşturduğu it sürüsü*" dır. 4S7K2 terörü "*vahşi bir bukalamun*" a benzetmektedir.

4.2 ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE GÖRE TERÖR OLAYLARI İLE İLGİLİ FAKTÖRLER

Ortaokul öğrencilerine "*neler terör olayı olabilir? ve terör olayına bir örnek verebilir misin?*" şeklinde yönlendirilen iki farklı sorudan elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Ancak bu iki sorunun cevabı tek yönde (terör olaylarının faktörleri) kodlanarak temalaştırılmıştır.

Tablo 8. Ortaokul Öğrencilerine Göre Terör Olayları ile İlgili Faktörler

Temalar	1.Uygulama	2.Uygulama
Çocuklara Göre Terörün Nedenleri	94	43
Çocuklara Göre Terörün Kapsamı	722	508
Çocuklara Göre Terörün Sonuçları	286	74
	1011	620

Tablo 8’de görüldüğü üzere her iki uygulamada da ortaokul öğrencileri terör olaylarını “*neden, kapsam ve sonuç*” larına göre örneklendirmişlerdir. Aşağıda bu temalar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

Öğrencilere yönlendirilen iki soru birleştirildiği için söylem sıklığı artmıştır. Söylem sıklığı arttığından dolayı frekanslarda yüzdeler verilmemiştir. Terör olayları ile ilgili faktörlere bakıldığında terörün kapsamından daha fazla söz edilmektedir. Öğrenciler terörün sonuçlarına daha az değinmektedirler.

4.2.1 Öğrencilere Göre Terörün Nedenleri

İlk uygulamada 450 öğrenciden 94’ü, ikinci uygulamada ise 188 öğrenciden 43’ü “*terörün nedenlerine*” yönelik söylemlerde bulunmuşlardır.

Tablo 9. Öğrencilere Göre Terörün Nedenleri

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Devlete Karşı Düşmanlık	23	2	12	1	17	1	11	1	63	5
	Yüzde (%)	36	40	19	20	26	20	17	100	14	3
2	Vatan Bütünlüğünü Bozma Amacı	3	4	3	15	3	4	1	15	10	38
	Yüzde (%)	30	10	30	39	30	10	10	39	2	20
3	Anlaşmazlıklar	9	-	3	-	-	-	-	-	12	-
	Yüzde (%)	75	-	25	-	-	-	-	-	26	-
4	Toprak Kavgası	4	-	-	-	1	-	-	-	5	-
	Yüzde (%)	80	-	-	-	20	-	-	-	1	-
5	Kan Davaları	3	-	-	-	1	-	-	-	4	-
	Yüzde (%)	75	-	-	-	25	-	-	-	.8	-
										94	43

Bu tema bağlamında öğrenciler “devlete karşı düşmanlık(49), vatan bütünlüğünü bozma amacı(35), anlaşmazlıklar(9), toprak kavgası(4), kan davaları(3) ”na değinmektedirler.

Öğrencilere göre terörün nedenleri teması bağlamında ilk sırada “devlete karşı düşmanlık ” bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %14’ü, ikinci uygulamada ise %3’ü terörün devlete karşı düşmanlık beslediğinden söz etmektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

U7K132 : *Terör ülkemizi bozmak istiyor.*

U7E47 : *Türkiye’yi almak istiyorlar.*

2S5K30 : *Ülkemizi almaya çalışan.*

2S5E42 : *Türkiye’yi ele geçirmeye çalışmak.*

1S6K19 : *Ülkemizi almak istiyorlar.*

B8K12 : *Devlete kızgınlık.*

4S7E6 : *Türkiye Cumhuriyetine yapılan her türlü saldırı.*

3S8K43 : *Ülkemizi elimizden almaya çalışıyorlar.*

Terörün nedenleri arasında terör uygulayıcısının devlete karşı düşmanlık beslediği ifade edilmektedir. U7E47 “Türkiye’yi almak istiyorlar” söylemiyle teröristlerin ülkede terör eylemlerini neden yaptıklarını açıkça ortaya koymaktadır. U7E47, 2S5K30, 1S6K19 ve 3S8K43, terörün “ülkemizi almaya çalıştığından” söz etmektedirler. 4S7E6 “Türkiye Cumhuriyetine yapılan her türlü saldırıyı” terör olayı olarak kabul etmektedir ve bu tür saldırılar devlete karşı düşmanlığı ortaya koymaktadır. B8K12’nin örneğinde de görüldüğü üzere devlete karşı duyulan kızgınlık terör olaylarına sebebiyet vermektedir.

Öğrencilere göre terörün nedenleri teması bağlamında ikinci sırada “vatan bütünlüğünü bozma amacı” bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %2’si, ikinci uygulamada ise %20’si terör uygulayıcısının vatan bütünlüğünü bozma amacı olduğundan söz etmektedirler. Birinci uygulamada bütün sınıflarda söylem sıklığı

birbirine çok yakındır. İkinci uygulamada 6. ve 8. sınıflarda söylem sıklığı daha fazladır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

H7K51 : *Birliği ve beraberliği bozmaya çalışan topluluk.*

H5K20 : *Topluma düşman olan insanlar.*

B8E6 : *İnsanların vatanını, milletini satması.*

B8E6 : *Milletimizi, yurdumuzu işgal etmeye çalışanlar.*

3S8E21 : *3-5 çapulcunun hayali olan Kürdistan'ı istemesi.*

Örnekte de görüldüğü üzere H7K51 terörün ‘*birlik ve beraberliği bozmaya çalışan bir grup*’ olduğunu ifade etmektedir. Bu söylem de gösteriyor ki terörün vatan bütünlüğünü bozmaya çalışma gibi bir amacı bulunmaktadır. B8E6, ‘*insanın vatanını, milletini satması*’ nı terör olayına örnek göstermektedir. 3S8K21 ‘*3-5 çapulcunun hayali olan Kürdistan'ı istediğini*’ ifade etmektedir.

Öğrencilere göre terörün nedenleri teması bağlamında üçüncü sırada ‘*anlaşmazlıklar*’ ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %12’si terörün anlaşmazlıklar sebebiyle ortaya çıktığından söz etmektedirler, ikinci uygulamada ise bu konuyla ilgili herhangi bir söylem mevcut değildir. Ayrıca 5. ve 6. sınıflarda anlaşmazlıklar ifadesi bulunurken 7. ve 8. sınıflarda bu ifadeye yer verilmemiştir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

B5E4 : *Anlaşmazlıklar.*

H6E18 : *Ülkeler arası alıp verememezlik.*

H6K20 : *Devletler arası anlaşmazlık.*

H7K61 : *Anlaşmazlık.*

İZ8K2 : *Ülke içinde fikir ayrılığı yüzünden savaş çıkması.*

4B5E4 ve H7K61 terörün nedenleri arasında direkt “*anlaşmazlık*” ifadesini kullanmaktadırlar. H6E18 ve H6K20 “*devletlerarası anlaşmazlıkların*” teröre sebep olduğundan bahsetmektedirler. İZ8K2 ise “*ülke içinde fikir ayrılığı yüzünden savaş çıkması*” söylemiyle terörün nedenini daha açıklayıcı bir şekilde ifade etmektedir.

Öğrencilere göre terörün nedenleri teması bağlamında dördüncü sırada “*toprak kavgası*” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada 5 öğrenci terörün toprak kavgası sebebiyle ortaya çıktığından söz etmektedirler, ikinci uygulamada ise bu konuyla ilgili herhangi bir söylem mevcut değildir. Ayrıca 5. ve 7. sınıflarda anlaşmazlıklar ifadesi bulunurken 6. ve 8. sınıflarda bu ifadeye yer verilmemiştir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

H5K21 : *Toprak savaşı, mal mülk savaşı.*

H5E18 : *Toprak kavgası.*

H7K61 : *Toprak kavgası.*

H5E29 : *Doğu bölgelerindeki halkın kendilerine toprak verilmesi için masum insanlara silahla ateş açması.*

H5K21, H5E18 ve H7K61 terör olaylarının “*toprak kavgası*” sonucu ortaya çıktığını söylemektedirler. H5E29 “*Doğu bölgelerindeki halkın kendilerine toprak verilmesi için masum insanlara silahla ateş açması.*” söylemiyle terörün amacını apaçık ortaya koymaktadır.

Öğrencilere göre terörün nedenleri teması bağlamında beşinci sırada “*kan davaları*” ifadesi bulunmaktadır. İlk uygulamada 4 öğrenci terörün kan davaları sebebiyle ortaya çıktığından söz etmektedirler, ikinci uygulamada ise bu konuyla ilgili herhangi bir söylem mevcut değildir. Ayrıca 5. ve 7. sınıflarda kan davası ifadesi bulunurken 6. ve 8. sınıflarda bu ifadeye yer verilmemiştir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

H5E18 : *Kan davaları.*

H7K43 : *Kan davası.*

Örneklerde de görüldüğü üzere H5E18 ve H7K43 kan davalarını terör olayı olarak görmektedirler. Kan davalarının terör olaylarına sebep olduğunu belirtmektedirler.

4.2.2 Öğrencilere Göre Terörün Kapsamı

Terör olaylarının kapsamı bağlamında teröristlerin değişen hedef kitleleri ve şiddet boyutuna değinilmektedir.

Tablo 10. Öğrencilere Göre Terörün Kapsamı

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Bomba Eylemleri	17	30	36	37	58	59	17	56	128	182
	Yüzde (%)	14	16	28	20	45	32	13	30	28	96
2	Saldırıları	33	21	47	9	31	12	27	4	138	46
	Yüzde (%)	24	45	35	19	22	26	19	8	30	24
3	Savaş	26	14	49	13	36	6	5	3	116	36
	Yüzde (%)	22	38	42	36	32	16	4	8	25	19
4	Darbe	-	16	-	16	-	20	-	28	-	80
	Yüzde (%)	-	20	-	20	-	25	-	35	-	42
5	15 Temmuz	-	14	-	21	-	24	-	19	-	78
	Yüzde (%)	-	18	-	27	-	31	-	24	-	39
6	Zarar Verme	3	7	12	4	22	3	20	5	57	19
	Yüzde (%)	5	36	21	21	39	16	35	27	12	10
7	İŞİD'in Yaptıkları	14	-	13	-	18	-	18	-	63	-
	Yüzde (%)	23	-	21	-	28	-	28	-	14	-
8	Kavga	6	5	8	7	10	10	6	5	30	27
	Yüzde (%)	21	19	26	25	33	38	20	18	6	28
9	Kaçırılma	5	3	10	-	31	1	6	-	52	4
	Yüzde (%)	9	75	1	-	59	25	11	-	11	2
10	Çatışma	8	3	11	4	9	4	8	-	36	11
	Yüzde (%)	22	28	31	36	25	36	22	-	8	5

11	Özgecan Aslan Olayı	1	-	7	-	27	-	1	-	36	-
	Yüzde (%)	2	-	19	-	75	-	2	-	8	-
12	Eylemler	2	-	12	-	10	-	4	-	28	-
	Yüzde (%)	7	-	42	-	35	-	14	-	6	-
13	PKK	-	-	4	2	4	-	13	-	21	2
	Yüzde (%)	-	-	19	100	19	-	61	-	4	1
14	Kadına Şiddet	2	-	5	-	10	-	-	-	17	-
	Yüzde (%)	12	-	29	-	59	-	-	-	3	-
15	Halep	-	-	-	4	-	5	-	4	-	13
	Yüzde (%)	-	-	-	31	-	38	-	31	-	7
16	FETÖ	-	2	-	4	-	2	-	2	-	10
	Yüzde (%)	-	20	-	40	-	20	-	20	-	4
										722	508

Terörün kapsamı teması bağlamında öğrenciler “bomba eylemleri(%25), saldırılar(%15), savaş(%12), darbe(%7),15 Temmuz(%6), zarar verme(%6), IŞİD’ in yaptıkları (%5), kavga(%5), kaçırılma(%5), çatışma(%4), Özgecan Aslan olayı(%3), eylemler(%2), PKK(%2), kadına şiddet(%1), Halep(%1), FETÖ(%0.8)”ye değinmektedirler.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı bağlamında birinci sırada “bomba eylemleri” bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %28’i, ikinci uygulamada ise %96’sı terörün bomba eylemlerinden söz etmektedirler. İkinci uygulamada öğrencilerin tamamına yakını bomba eylemlerine örnekler vermişlerdir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

B7K47 : *Bursa’da Emek İstasyonunu bombalamışlardı.*

U7K130 : *Ankara’daki patlama.*

U7E146 : *Ankara, İstanbul ve Urfa’daki canlı bomba.*

B8E37 : *İsrail’in Filistin’e bomba atması.*

Ş8E46 : *Silopi’de Bim mağazasını yaktılar.*

1S5E20 : *Beşiktaş maçı sonrası olan patlama.*

2S5E24 : *Hatay’a bomba atmaları.*

2S5K45 : *Kayseri'deki otobüsün patlatılması.*

3S6E43 : *Bomba patlaması.*

4S7E2 : *Ankara'daki bombalı saldırı.*

2S8K14 : *Sultanahmet'teki patlama.*

B7K47, ‘‘Bursa’da Emek İstasyonunun bombalamasını’’ bomba eylemlerine örnek vermektedir. U7K130 ve 4S7E2 ‘‘Ankara’daki bombalı saldırı’’ yı örnek göstermektedirler. U7E146 ise ‘‘Ankara, İstanbul ve Urfa’daki canlı bomba’’ eylemlerini örnek göstermektedirler. B8E37, ‘‘İsrail’in Filistin’e bomba atması’’ olayını bomba eylemlerine örnek göstermektedir. Ş8E46, ‘‘Silopi’de Bim mağazasını yakmalarını’’ örnek göstermektedir. Öğrenciler medyadan ya da yakın çevreden duydukları bomba eylemlerini örnek göstermektedirler.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı bağlamında ikinci sırada ‘‘saldırıları’’ söylemi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %30’u, ikinci uygulamada ise %24’ü terörün düzenlediği saldırılardan söz etmektedirler. İki uygulamanın söylem sıklığı birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

B5E6 : *Kadına, çocuklara ve yaşlılara saldırılar.*

H7K57 : *İnsanları katletmek, baskın yapmak.*

İZ8E1 : *Süleyman Şah türbesine yapılan saldırı.*

F8K51 : *Karakollara saldırı.*

1S5K2 : *Bir bölgede bomba vs. gibi yapılan terör saldırı.*

1S5K17 : *Şehitler köprüsünde saldırı olayı olması.*

1S6K2 : *Silahlı saldırı.*

2S7K46 : *Silahlı saldırı.*

2S8K7 : *Saldırı.*

B5E6 “*kadına, çocuklara ve yaşlılara*” yönelik saldırılara değinirken, F8K51 “*karakola yapılan saldırı*” ya değinmektedir. Saldırının uygulama alanı farklı olsa da hedef insanlardır. H7K57’in örneğinde de görüldüğü üzere terörün “*İnsanları katletmesi, baskın yapması.*”, saldırıların insanlara yönelik olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmaktadır. 1S6K2 ve 2S7K46 saldırının yapıldığı araca değinerek “*silahlı saldırı*” ifadesini kullanmaktadırlar. Yine 1S5K2 saldırının yapıldığı araçtan söz ederek “*Bir bölgede bomba vs. gibi yapılan terör saldırı*” örneğini vermiştir. İZ8E1 “*Süleyman Şah türbesine yapılan saldırı.*” dan söz etmektedir. 2014 Mart ayında çeşitli medya organlarında Suriye’de bulunan Türk toprağı olan Süleyman Şah türbesine IŞİD terör örgütü tarafından saldırı olduğu haberi çıkartılmıştır fakat daha sonra bu haber yalanlanmıştır. Ama öğrencilerde saldırı gerçekleştiğine dair bir algı oluşmuştur. 1S5K17 “*Şehitler köprüsünde saldırı olayı olması.*” örneğini vermiştir. Öğrenciler darbe girişimi sırasında ismi “*Boğaziçi*” olan köprüye yapılan saldırıdan söz ederken “*Şehitler*” köprüsü olarak bahsetmektedirler. Öğrencinin burada Şehitler köprüsü ifadesini kullanması yeni isme adaptasyonu göstermektedir.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında üçüncü sırada “*savaş*” söylemi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %25’i, ikinci uygulamada ise %19’u savaş ifadesini kullanmaktadırlar. İki uygulamanın söylem sıklığı birbirine yakındır. Her iki uygulamada da 7. ve 8. sınıflarda savaş ifadesi daha az kullanılmaktadır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

U5K80 : *Hakkari’de savaş var. Askerler ölüp, çocuklar yetim kalıyor.*

H6K46 : *Bir savaşın olması.*

H6K67 : *Savaş açılması terördür.*

B8E9 : *Savaş çıkarma.*

U7E131 : *Savaş açma.*

U8K75 : *Savaş çıkartması.*

2S5K32 : *Savaşlar.*

3S6K41 : *Savaş.*

4S7K17 : *Savaş.*

3S8E31 : *Savaş.*

U5K80 “*Hakkari’de savaş var. Askerler ölüp, çocuklar yetim kalıyor.*” cümlesiyle aslında Hakkari’de yaşanan terör olayından söz etmektedir. Öğrenciler de terör örgütünün yaptığı saldırıları savaş olarak kabul etmektedirler. Diğer örnekler de incelendiğinde bütün öğrenciler savaşı terör olayı olarak görmektedirler.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında dördüncü sırada “*darbe*” girişimi bulunmaktadır. İlk uygulama darbe girişimi öncesi yapıldığı için herhangi bir söyleme mevcut değildir, ikinci uygulamada ise öğrencilerin %42’si darbe girişimini terör olayına örnek vermektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

1S5E7 : *Darbe girişimi.*

1S6K13 : *Darbe günü.*

4S7K4 : *Darbe.*

2S8K8 : *15 Temmuz’da gerçekleşen darbe olayı.*

Öğrenciler 15 Temmuz darbe girişimini terör olayı olarak kabul etmektedirler. Daha önce de ifade edildiği gibi darbe girişimi Fetullahçı Terör Örgütü tarafından gerçekleştirilmiştir.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında beşinci sırada “*15 Temmuz*” dikkat çekmektedir. İlk uygulama darbe girişimi öncesi yapıldığı için herhangi bir söylem mevcut değildir. İkinci uygulamada ise öğrencilerin %39’u 15 Temmuz’u terör olayına örnek vermektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- 1S5K6** : *15 Temmuz gecesi.*
- 2S5E25** : *15 Temmuz.*
- 1S6K9** : *15 Temmuz.*
- 4S7K21** : *15 Temmuz bana göre en büyük terör olaylarından biridir.*
- 3S8E24** : *15 Temmuz.*

Öğrenciler terör olayına direkt 15 Temmuz örneğini vermektedirler. Hatta 4S7K21 “15 Temmuz bana göre en büyük terör olaylarından biridir.” sözüyle 15 Temmuz günü yaşananları en büyük terör olaylarından kabul etmektedir.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında altıncı sırada “*terörün verdiği zararlardan*” bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %12’si, ikinci uygulamada ise %10’u terörün insanlara ve çevreye verdiği zararlardan söz etmektedirler. Her iki uygulamada 5. sınıflarda zarar verme söylemine sık rastlanmamaktadır. Ayrıca her iki uygulamanın verileri birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- İ7K107** : *Cana ve mala zarar verilmesi.*
- Ş8K48** : *İnsanlara zarar vermek.*
- F8K52** : *İnsanların sokaklara zarar vermesi.*
- 2S5E41** : *Eziyetler, esir almalar.*
- 2S7E31** : *İnsanlara zarar vermek.*
- 3S8K30** : *İşkence.*

İ7K107 terörün “*Cana ve mala zarar verilmesi.*” ne değinirken, Ş8K48 ve 2S7E31 terörün “*insanlara zarar vermesinden*” bahsetmektedir. 2S5E41 terörün “*insanlara eziyet ettiğini ve insanları esir aldığını*” ifade etmektedir. Yine 3S8K30 terörün

“insanlara işkence ettiğini” ifade etmektedir. Terörün hedefi her zaman insandır. Ayrıca F8K52 “insanların sokaklara zarar vermesini” terör olayı olarak kabul etmektedir.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında yedinci sırada “İŞİD’in yaptıklarından” bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %12’si İŞİD’ten bahsederken, ikinci uygulamada ise söylem bulunamamıştır. 5. ve 6. sınıflarda söylem sıklığı birbirine yakinken, 7. ve 8. sınıflarda söylem sıklığı eşittir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- B5K5** : *İŞİD’in yaptığı pislikler.*
- B5E15** : *İŞİD’in ve Peşmerge güçlerinin Suriye ve Irak’taki baskınları.*
- İZ6E1** : *İŞİD terörünün Ürdün’lü bir pilotu yakması.*
- H7K45** : *İŞİD en büyük örneklerden biridir.*
- M7K118** : *İŞİD’in insanları öldürmesi.*
- B8E8** : *İŞİD’in İsrail ve Filistin’e saldırması.*

Öğrenciler söylemlerinde İŞİD’in eylemlerinden söz etmektedirler. B5K5 terör olayına ‘İŞİD’in yaptığı pislikleri’, B5E15 ise ‘İŞİD’in ve Peşmerge güçlerinin Suriye ve Irak’taki baskınlarını’ örnek vermektedir. İZ6E1 ‘İŞİD terörünün Ürdün’lü bir pilotu yakmasından’ bahsederken, B8E8 ‘İŞİD’in İsrail ve Filistin’e saldırmasından’ bahsetmektedir. H7K45 ‘İŞİD’i en büyük örneklerden biri olarak’ görmektedir.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında sekizinci sırada “kavga” dan bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %6’sı, ikinci uygulamada ise %28’i terörün olaylarına kavgayı örnek vermektedirler. İki uygulamanın sınıflar arası söylem sıklığı birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

- H7K44** : *Kavga terör olayı olabilir.*
- B8E5** : *Huzursuzluk, kavga.*

Ş8E44 : *İki grubun birbiriyle kavga etmesi.*

Ş8K47 : *Kavgalar.*

U8K74 : *Kavga.*

3S6K25 : *Kavgalar oldu.*

3S8K40 : *Kavga.*

Öğrenciler terör olayına insanların kendi aralarında yaptıkları kavgaları örnek göstermektedirler. Huzursuzluğu da bir terör olayı olarak görmektedirler.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında dokuzuncu sırada “kaçırılma” söyleminden bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %11’i, ikinci uygulamada ise %2’si terörün olaylarına kaçırılmayı örnek vermektedirler. İkinci uygulamada 6. ve 8. sınıflarda söylem mevcut değildir. İlk uygulamada 7. sınıflarda söylem sıklığı artış göstermektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

H5E18 : *Çocuk kaçırmak.*

Ş5E47 : *Terör insanları zorla dağa kaçırıp örgüt yaptırıyor.*

H6E26 : *Kaçırmalar.*

B7K6 : *İnsanların kaçırılması.*

F7K101 : *Çocuk kaçırmaları.*

F8K57 : *Ülkemizde insanları zorla kaçırarak başka ülkelere kaçırılması.*

2S5E36 : *Asker kaçırma.*

2S5E40 : *Çocukları dağa kaçırıyorlar.*

2S7E42 : *Masum insanları kaçırıp dağda terörist yapmak.*

Örnekte de görüldüğü üzere H5E18 ve F7K101 terör olayına “*çocuk kaçırmayı*” örnek göstermektedirler. Öte yandan B7K6 “*insanların kaçırlmasından*” söz ederken, 2S5E36 terör olayına “*asker kaçırmayı*” örnek vermektedir. F8K57 “*ülkemizdeki insanları zorla başka ülkelere kaçırlmasını*” terör olayı olarak kabul etmektedir. Ş5E47 ve 2S7E42 terörün “*insanları dağa kaçırıp terörist yaptığından*” bahsetmektedir.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında onuncu sırada “*çatışma*” söyleminden bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %8’i, ikinci uygulamada ise %5’i terörün olaylarına çatışmaları örnek vermektedirler. Her iyi uygulamanın söylem sıklıkları birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- H7K53** : *Suriye’deki çatışmalar.*
- B8E19** : *Çatışma.*
- B8E40** : *Çatışma.*
- 1S6K3** : *Çatışmak. Bir şeyi paylaşamamak.*
- 3S6K44** : *Çatışma. Kötülerin bizlere bomba atması.*
- 4S7K13** : *Bombalı çatışmalar.*

Öğrenciler çatışmaları ve bomba olaylarını terör olaylarına örnek olarak verdikleri görülmektedir. 3S6K44 “*çatışma ve kötülerin bize bomba atması*” söylemiyle terör olayına örnek vermektedir.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında on birinci sırada “*Özgecan Aslan olayını*” örnek göstermektedirler. Mersin’in Tarsus ilçesinde 11 Şubat 2015’te tecavüz girişimine direndiği için bir minibüste önce defalarca bıçaklanmış ardından demir çubukla dövülmüştür. Daha sonra Özgecan Aslan’ın cesedini yakan 3 kişi Özgecan’ın ellerini de kesmiştir (URL_7). Bu olay medyada Özgecan Aslan olayı şeklinde adlandırılmıştır. Bu olay kadına şiddet olayının farklı bir boyutudur. İlk uygulamada öğrencilerin %3’ü Özgecan Aslan olayından bahsederken, ikinci uygulamada ise bu konuyla ilgili söylem mevcut değildir. Her

iyi uygulamanın söylem sıklıkları birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

B5E11 : *Tek sözle Özgecan.*

İZ6E1 : *Bence terör olayı Özgecan ablamıza yapılan vahşet.*

B7K4 : *Özgecan Aslan. Çünkü kadına şiddet en büyük terördür.*

B5E11 terör olayına “*Tek sözle Özgecan.*” yanıtını vermiştir. İZ6E1 terör olayını “*Özgecan ablamıza yapılan vahşet.*” söylemiyle ifade etmektedir. B7K4 Özgecan Aslan örneğini verirken “*en büyük terörün kadına şiddet olduğuna*” vurgu yapmaktadır. Yaşanan olay akıllarda fazlasıyla yer etmiştir. Öğrenciler de terör olayına örnek verirken Özgecan Aslan olayını kullanmışlardır.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında on ikinci sırada “*eylemler*” den bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %6’sı eylemlerden söz ederken, ikinci uygulamada ise söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

B5E4 : *Eylemler.*

B5E12 : *Canlı bomba eylemleri.*

H7E60 : *Sokak eylemleri.*

F7K101 : *Sokakta eylem yapan silahlı eylemcilerin evlere molotof atmaları.*

M7E121 : *Yapılan kötü protestolar.*

B8E34 : *Ölümlerle sonuçlanan eylemler.*

Öğrenciler sokaklarda yapılan eylemleri terör olayına örnek göstermektedirler. B5E12 terör olayından bahsederken “*canlı bomba eylemlerine*” değinmektedir. F7K101 “*Sokakta eylem yapan silahlı eylemcilerin evlere molotof atmaları.*”nı

terör olayına örnek vermektedir. M7E121 ‘‘yapılan kötü protestoları’’, B8E34 ise ‘‘ölümle sonuçlanan eylemleri’’ terör olaylarına örnek göstermektedirler.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında on üçüncü sırada ‘‘PKK’’ söyleminden bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %4’ü, ikinci uygulamada ise öğrencilerin %1’i PKK terör örgütünden bahsetmektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

H6K19 : *PKK.*

U7E140 : *Mesela PKK’lar.*

B8E16 : *PKK.*

3S6K41 : *PKK.*

3S6K45 : *PKK.*

Örneklerde de görüldüğü üzere öğrenciler terör olayına PKK terör örgütünü örnek göstermektedirler.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında on dördüncü sırada ‘‘kadına şiddet’’ söyleminden bahsedilmektedir. İlk uygulamada öğrencilerin %3’ü kadına şiddetten bahsederken, ikinci uygulamada ise söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

B5K7 : *Kadına şiddet.*

H6K49 : *Kadına şiddet.*

H6K49 : *Kadına şiddet.*

B7E8 : *Kadına şiddet.*

B8K23 : *Kadın cinayetleri.*

Ş8K48 : *Kadına şiddet.*

Öğrenciler kadına şiddeti terör olayı kabul ederek örneklerinde kullanmışlardır.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında on beşinci sırada “*Halep*” söyleminden bahsedilmektedir. İkinci uygulamada öğrencilerin %7’si Halep ifadesini kullanmaktadır. Ayrıca ikinci uygulamada 5. sınıflarda bu söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

1S6K4 : *Halep.*

3S6K44 : *Halepte olan çatışma.*

4S7E14 : *Halep.*

2S8K13 : *Halep.*

Öğrenciler Halep’te yaşananları terör olayı olarak kabul etmektedirler ve bunu söylemlerine yansıtmaktadırlar.

Öğrencilere göre terör olaylarının kapsamı teması bağlamında on altıncı sırada “*FETÖ*” söyleminden bahsedilmektedir. İkinci uygulamada öğrencilerin %4’ü FETÖ ifadesini kullanmaktadır. Söylem sıklığı eşit olup sadece 7. sınıflarda yüksektir. İlk uygulamada FETÖ söylemine rastlanmamıştır.

1S5E5 : *FETÖ’nün darbe yapması.*

1S6E14 : *FETÖ.*

3S6K41 : *FETÖ.*

4S7E1 : *FETÖ.*

2S8E4 : *En başta Fetullah Gülen sonra PKK’lılar.*

Öğrenciler FETÖ'yu terör olayına örnek göstermektedirler. 1SE5, ‘‘FETÖ'nün darbe yapması.’’ nı terör olayına örnek göstermektedir. Daha önce de söz edildiği gibi FETÖ yani Fetullahçı Terör Örgütü, Fetullah Gülen'in oluşturduğu bir yapılaşmadır. Terör örgütü oldukları kabul edilmiştir. 2S8E4 ise en başta Fetullah Gülen'i sonra da PKK'yı terör olayına örnek göstermektedir.

4.2.3 Öğrencilere Göre Terörün Sonuçları

İlk uygulamada 450 öğrenciden 286'sı, ikinci uygulamada ise 188 öğrenciden 74'i ‘‘terörün sonuçlarına’’ yönelik söylemlerde bulunmuşlardır. Bu tema bağlamında öğrenciler ‘‘ölüm, şehit ve mal kaybı’’ gibi kavramlara değinmektedirler.

Tablo 11. Öğrencilere Göre Terörün Sonuçları

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Ölüm	35	25	62	8	103	11	49	7	249	51
	Yüzde (%)	14	49	24	15	41	21	19	13	55	27
2	Şehitlik	4	7	7	5	15	3	10	3	36	18
	Yüzde (%)	11	38	19	27	41	16	27	16	8	9
3	Mal Kaybı	-	3	-	-	1	-	-	2	1	5
	Yüzde (%)	-	60	-	-	100	-	-	40	.2	2
										286	74

Öğrencilere göre terör olaylarının sonuçları bağlamında birinci sırada ‘‘ölüm’’ söylemi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %55'i, ikinci uygulamada ise %27'si terörün ölümle sonuçlandığına değinmektedirler. İlk uygulamada 7. sınıflarda, ikinci uygulamada ise 5. sınıflarda ölüm kavramı daha fazla

kullanılmıştır. İki uygulamanın söylem sıklığı birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- B5E8** : *Masum insanların katledilmesi.*
- F5K50** : *31 tane askeri Suriye'ye götürüp infaz ettiler.*
- B6E7** : *Masum insanların öldürülmesi.*
- H7K35** : *İnsanların canına son vermek.*
- M7K122** : *Şırnak Boztepe'de evleri basıp herkesi öldürdüler.*
- B8K10** : *Vahşice katledilen insanlar.*
- 1S5E20** : *İnsan öldürme.*
- 3S6E34** : *Ölüm olabilir.*
- 3S6K41** : *Ölüm.*
- 2S7E41** : *İnsan öldürmek.*
- 2S8E16** : *İnsanları öldürmek.*

Öğrenciler terör olaylarına insanların “ölüm” ü örnek vermektedirler. F5K50 terör olayına “31 askeri Suriye'ye götürüp infaz ettiler” örneğini vermektedir.. Yine M7K122 “Şırnak Boztepe'de evlerin basılıp herkesin öldürüldüğü” örneğini vermektedir. Öğrenciler medyadan öğrendiklerini örneklerine yansıtmışlardır.

Öğrencilere göre terör olaylarının sonuçları bağlamında ikinci sırada “şehitlik” söylemi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %8'i, ikinci uygulamada ise %9'u şehitlik kavramına değinmektedirler. İlk uygulamada 7. sınıflarda şehitlik kavramı daha fazla kullanılmıştır. İki uygulamanın söylem sıklığı birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- H6E17** : *Askerlerimizin şehit olması.*
- H7E42** : *Geçen gün çok şehit vermemiz.*
- B8E7** : *PKK'nın şehitlerimizi öldürmesi.*
- M8K70** : *Bence terör olayı dağlarda birçok askerimizi şehit edip rehin almalarıdır.*
- 2S5E40** : *Askerleri şehit etmek.*
- 3S6K36** : *15 Temmuz şehitleri.*
- 1S6K21** : *Polislerin şehit olması.*
- 2S8K7** : *Şehitler.*
- 3S8K23** : *Askerlerimizi, polislerimizi şehit eden şerefsizler.*

Terör olaylarına H6E17, M7E119 ve 2S5E40 askerlerimizin şehit edilmesini, 1S6K21 ve 3S8K23 polislerimizin şehit edilmesini örnek vermektedir. M8K70 “Bence terör olayı dağlarda birçok askerimizi şehit edip rehin almalarıdır.” söylemiyle askerlerin şehit edilmesini terör olaylarına örnek olarak göstermektedir. B8E7 “PKK'nın şehitlerimizi öldürmesini”, 3S6K36 ise “15 Temmuz şehitlerini” terör olayına örnek vermektedir.

Öğrencilere göre terör olaylarının sonuçları bağlamında üçüncü sırada “mal kaybı” söylemi bulunmaktadır. İlk uygulamada 7. sınıflardan 1 öğrenci mal kaybına değinmektedir. İkinci uygulamada ise 5. sınıflardan 3, 8. sınıflardan 2, toplamda 5 öğrenci mal kaybına değinmektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

İ7K107 : *Cana ve mala zarar verilmesi.*

1S5K9 : *Can ve mal kaybı olması.*

1S5K10 : *Can ve mal kaybı.*

Görüldüğü üzere öğrenciler terör olayları sonucunda can ve mal kaybı yaşadığını ifade etmektedirler.

4.3 ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE GÖRE TERÖRÜ ENGELLEMELİK İÇİN NE YAPILMALIDIR?

Ortaokul öğrencilerine “*terör olmaması için sence neler yapılmalıdır?*” şeklinde yönlendirilen sorudan elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Terörü engellemek için yapılacaklar kodlanarak temalaştırılmıştır.

Tablo 12. Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörü Engellemek İçin Ne Yapılmalıdır?

Temalar	1.Uygulama	2.Uygulama
Eğitim Verilmeli	50	0
Silahlı Mücadele ve Savaş	30	31
Barış Yanlısı ve Uzlaşmacı Bir Politika	79	32
Önlemler	90	67
	260	125

Tablo 12’de görüldüğü üzere her iki uygulamada da ortaokul öğrencileri terörü engellemek için “*eğitim verilmeli, silahlı mücadele ve savaş, barış yanlısı ve uzlaşmacı, önlemler*” gibi önlemleri sunmuşlardır. Aşağıda bu temalar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

4.3.1 “Eğitim Verilmeli” Teması

“*Eğitim verilmeli*” teması bağlamında ilk uygulamada 50 öğrenci görüş belirtirken, ikinci uygulamada ise görüş belirtilmemiştir. Bu tema bağlamında öğrenciler teröre engellemek için “*eğitim seviyesi artırılmalı, insanlar bilinçlendirilmeli ve anne ve babadan terbiye alması*” gibi çözüm önerileri sunmaktadırlar.

Tablo 13. Eğitim Verilmeli Teması

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Eğitim Seviyesi Arttırılmalı	6	-	9	-	10	-	1	-	31	-
	Yüzde (%)	19	-	29	-	32	-	3	-	6	-
2	İnsanlar Bilinçlendirilmeli	-	-	3	-	4	-	5	-	12	-
	Yüzde (%)	-	-	25	-	33	-	41	-	2	-
3	Anne ve Babadan Terbiye Alması	1	-	1	-	3	-	2	-	7	-
	Yüzde (%)	14	-	14	-	42	-	28	-	1	-
										50	0

Eğitim verilmeli teması bağlamında ilk sırada “*eğitim seviyesi arttırılmalı*” ifadesi bulunmaktadır. Öğrencilerin %6’sı, eğitim seviyesinin arttırılması yönünde söylemlerde bulunmaktadır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- H5E38** : *Daha fazla kitap okunması.*
- Ş5E47** : *Onları sıkı bir eğitime götürmeliyiz.*
- H6E36** : *İnsanlar daha fazla eğitim alıp kötü işler yapmamalı.*
- H7E37** : *Teröristlerin çocuklarına düzgün bir eğitim vererek insanlığı anlatmalıyız. Çünkü onların beynini yıkıyorlar.*
- E7K90** : *Terör örgütünde olan insanlara daha iyi eğitim verilmelidir.*
- B8K24** : *İnsanların öncelikle daha iyi bir eğitim alması lazımdır.*

H5E38 insanlar “*daha fazla kitap okunmalı*” şeklinde bir çözüm önerirken, Ş5E47 “*teröristleri sıkı bir eğitime götürmeliyiz*” diye bir çözüm önermiştir. H6E36 ve B8K24 “*insanların daha iyi bir eğitim alması gerektiğini*” söylemektedirler. H7E37, “*Teröristlerin çocuklarına düzgün bir eğitim vererek insanlığı anlatmalıyız. Çünkü onların beynini yıkıyorlar.*” çözümünü sunmaktadır.

Eğitim verilmeli teması bağlamında ikinci sırada “*insanlar bilinçlendirilmeli*” ifadesi bulunmaktadır. Öğrencilerin %2’si, insanların bilinçlendirilmesi yönünde çözüm önerilmektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

E6K74 : *İnsanları bilinçlendirmek için seminerler ve uygulamalı eğitimler her hafta zorunlu olarak yapılmalı.*

B7K4 : *Bilinçlenmeli aileler bence.*

H7K48 : *İnsanlar bilinçlenmeli.*

B8K18 : *Halkın bilinçlendirilmesi gerekir.*

E6K74, “*İnsanları bilinçlendirmek için seminerler ve uygulamalı eğitimler her hafta zorunlu olarak yapılmalı.*” şeklinde bir çözüm önerisinde bulunmaktadır. Öğrenciler genellikle “*insanların bilinçlendirilmesi gerekir*” yönünde çözüm sunmaktadırlar.

Eğitim verilmeli teması bağlamında üçüncü sırada “*anne ve babadan terbiye alması*” ifadesi bulunmaktadır. Öğrencilerin %1’i, insanların anne ve babadan terbiye alması gerektiğini düşünmektedirler. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

M5K71 : *Anne ve babadan terbiye alması gerekir.*

E7E82 : *İnsanların iyi, bilinçli ve ahlaklı yetiştirilmesi.*

B8K12 : *Ailelerin çocuklarına iyi eğitim vermesi.*

M5K71 teröre engel olunabilmesi için “anne ve babadan terbiye alması” gerektiğini söylemektedirler. E7E82, “İnsanların iyi, bilinçli ve ahlaki yetiştirilmesi.” yönünde bir çözüm önermektedir. B8K12, “Ailelerin çocuklarına iyi eğitim vermesi.” gerektiğini ifade etmektedir.

4.3.2 “Silahlı Mücadele ve Savaş” Teması

Silahlı mücadele ve savaş teması bağlamında ilk uygulamada 30 öğrenci görüş belirtirken, ikinci uygulamada ise 31 öğrenci görüş belirtmektedir. Bu tema bağlamında öğrenciler teröre engellemek için “teröristleri yok etmek, terörü yok etmek” gibi çözüm önerileri sunmaktadırlar.

Tablo 14. Silahlı Mücadele ve Savaş

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
		1	Teröristleri Yok Etmek	4	7	8	10	4	2	6	6
	Yüzde (%)	18	28	37	10	18	8	27	24	5	13
2	Terörü Yok Etmek	2	2	3	2	2	1	1	1	8	6
	Yüzde (%)	25	33	38	33	25	17	13	17	2	3
										30	31

Silahlı mücadele ve savaş teması bağlamında ilk sırada “teröristleri yok etmek” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %5’si, ikinci uygulamada ise %13’ü teröristlerin yok edilmesini istemektedirler. Her iki uygulamada da söylem sıklığı birbirine yakın olup, en fazla söylem 6. sınıflarda bulunmaktadır.

Silahlı mücadele ve savaş teması bağlamında ilk sırada “*terörü yok etmek*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %2’si, ikinci uygulamada ise %3’ü terörün yok edilmesini istemektedirler. Her iki uygulamada da söylem sıklığı birbirine yakındır.

Silahlı mücadele ve savaş teması ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

	H7E28	: <i>Hepsini keleşle kafasından vurmalyız.</i>
Teröristleri	F8E50	: <i>Bütün teröristler öldürülmeli.</i>
Yok Etmek	B8E5	: <i>Terörün başındaki kişiyi asmak.</i>
	E7E31	: <i>Teröristlerin olabileceği bütün dağları bombalamak.</i>
	2S7K38	: <i>Ülkedeki teröristlerin öldürülmesi lazım.</i>
	B8K36	: <i>Terör kökünden yok edilmeli.</i>
Terörü Yok	1SE22	: <i>Terörün yok edilmesidir.</i>
Etmek	3SK41	: <i>Terörün yok edilmesi.</i>

H7E28 teröristlerin “*Hepsini keleşle kafasından vurmalyız.*” söylemiyle teröristlerin ölmesini istemektedir. F8E50 ve 2S7K38 “*teröristlerin öldürülmesi gerektiğini*” ifade etmektedir. B8E5, “*terörün başındaki kişinin asılmasını*” istemektedir. E7E31, “*Teröristlerin olabileceği bütün dağları bombalamak.*” gerektiğini söylemektedir.

1SE22, B8K36 ve 3SK41 “*terörün yok edilmesini*” istemektedir. Sonuç olarak öğrenciler Artık terörün sonunun gelmesini istemektedirler.

4.3.3 “Barış Yanlısı ve Uzlaşmacı Bir Politika” Teması

Barış yanlısı ve uzlaşmacı bir politika teması bağlamında ilk uygulamada 79 öğrenci görüş belirtirken, ikinci uygulamada ise 32 öğrenci görüş belirtmektedir. Bu tema bağlamında öğrenciler terörü engellemek için “*barış, iletişim, birlik ve beraberlik, çağrı*” gibi çözüm önerileri sunmaktadırlar.

Tablo 15. Barış Yanlısı ve Uzlaşmacı Bir Politika

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Barış	15	5	10	9	1	1	4	9	30	24
	Yüzde (%)	50	22	35	37	3	4	12	37	7	13
2	İletişim	11	2	6	2	9	4	6	-	32	8
	Yüzde (%)	35	25	19	25	27	50	19	-	7	4
3	Birlik ve Beraberlik	-	-	3	-	6	-	-	-	9	-
	Yüzde (%)	-	-	34	-	66	-	-	-	2	-
4	Çağrı	-	-	-	-	4	-	4	-	8	-
	Yüzde (%)	-	-	-	-	50	-	50	-	2	-
										79	32

Barış yanlısı ve uzlaşmacı bir politika teması bağlamında ilk sırada “*barış*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %7’si, ikinci uygulamada ise % 13’ü barış olmasını istemektedirler. İki uygulamada da 7. sınıflarda söylem sıklığı azalmaktadır. İlk uygulamada 5. ve 6. sınıflarda söylem sıklığı daha fazladır.

Barış yanlısı ve uzlaşmacı bir politika teması bağlamında ikinci sırada “*iletişim*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %7’si, ikinci uygulamada ise % 4’ü teröristlerle iletişim kurulmasını istemektedirler. İlk uygulamada 5. ve 7. ve sınıflarda söylem sıklığı daha fazladır. İkinci uygulamada ise 8. sınıflarda herhangi bir söylem mevcut değildir.

Barış yanlısı ve uzlaşmacı bir politika teması bağlamında üçüncü sırada “*birlik ve beraberlik*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada 6. sınıflardan 3 öğrenci,

7. sınıflardan 6 öğrenci birlik ve beraberlik olmasını istemektedirler. İkinci uygulamada ise herhangi bir söylem mevcut değildir.

Barış yanlısı ve uzlaşmacı bir politika teması bağlamında dördüncü sırada “çağrı” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada 7. sınıflardan 4 öğrenci, 7. sınıflardan 4 öğrenci silah bırakma çağrısı yapılması gerektiğini düşünmektedir. İkinci uygulamada ise herhangi bir söylem mevcut değildir.

Barış yanlısı ve uzlaşmacı bir politika teması ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Barış	H5E31	: <i>Yani hiç savaşmamamız lazım.</i>
	E7E115	: <i>Tüm halk kendi içinde iyi geçinip savaş olmasa Türk, Kürt ayrımı olmasa terör olmaz.</i>
	İZ5K2	: <i>Herkesin barış içinde yaşaması gerekir.</i>
	H6E18	: <i>Kavgasız, barışçıl yaşanmalıdır.</i>
	M7E119	: <i>Barışa çağırmak, terörü kardeşliğe çağırmak.</i>
İletişim	2S8E2	: <i>Barış sağlanmalıdır.</i>
	B5K13	: <i>Bence o insanlarla konuşulmalı.</i>
	H5E26	: <i>Onlarla konuşup düzgün anlaşma yapmak.</i>
Birlik ve Beraberlik	2S5K29	: <i>Millet birbirine kenetlenirse hiçbir kuvvet onları asla ama asla yıkamaz.</i>
	3S6K36	: <i>Kardeşlik, beraberlik olması.</i>
Çağrı	Ş6E56	: <i>Terör ve Türk’ler barışıp el ele verip bir daha çatışma yapmasın.</i>
	B8E9	: <i>Bütün terör örgütleri silahlarını bırakıp normal bir insan olmaları.</i>
	B8E27	: <i>Bütün PKK’lı ve Kürt’lere silah bırakma çağrısı</i>

yapılmalıdır.

Örneklerde de görüldüğü üzere öğrenciler barış olmasını istemektedirler. İZ5K2, H6E18, M7E119 ve 2S8E2 söylemlerinde direkt *“barış olmasını ve kardeşlik olmasını”* istemektedirler. E7E115, *“Tüm halk kendi içinde iyi geçinip savaş olmasa, Türk-Kürt ayrımı olamasa terör olmaz.”* söylemiyle savaş olmazsa terör olmayacağını düşünmektedir.

B5K13 ve H5E26 *“teröristlerle konuşulması gerektiğini, anlaşılması gerektiğini”* savunmaktadır. Bu şekilde terör olaylarına engel olunabileceğini düşünmektedir.

2S5K29, *“Millet birbirine kenetlenirse hiçbir kuvvet onları asla ama asla yıkamaz.”* düşüncesindedir. Ş6E56, *“terörün ve Türk’ler barışıp el ele verip bir daha çatışma yapmamasını”* istemektedir. 3S6K36 da *“kardeşlik ve beraberlik olursa”* teröre engel olabileceğini ifade etmektedir.

B8E9, *“bütün terör örgütlerinin silahlarını bırakıp normal bir insan olmaları”* gerektiğini söyleyerek bu şekilde teröre engel olunabileceğini savunmaktadır. Ayrıca B8E27 de *“Bütün PKK’lı ve Kürt’lere silah bırakma çağrısı yapılmalıdır.”* düşüncesindedir. Silah bırakma çağrısının işe yarayacağını ve bu sayede teröre engel olunabileceğini düşünmektedir.

4.3.4 “Önlemler” Teması

Önlemler teması bağlamında ilk uygulamada 90 öğrenci görüş belirtirken, ikinci uygulamada ise 67 öğrenci görüş belirtmektedir. Bu tema bağlamında öğrenciler terörü engellemek için *“idam cezası, korunma önlemleri, güvenlik önlemleri arttırılmalı, ağır ceza, suç işleme aletlerini ortadan kaldırma ve hapis cezası”* gibi çözüm önerileri sunmaktadırlar.

Tablo 16. Önlemler Teması

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	İdam cezası	-	-	5	2	8	6	7	22	20	30
	Yüzde (%)	-	-	25	7	40	20	35	73	4	16
2	Korunma önlemleri	2	8	3	6	2	12	7	2	14	28
	Yüzde (%)	15	29	20	21	15	43	50	7	3	15
3	Güvenlik Önlemleri	10	2	7	1	8	1	-	2	25	6
	Arttırmalı	40	33	28	17	32	17	-	33	6	3
4	Ağır ceza	1	-	1	-	6	-	5	-	13	-
	Yüzde (%)	8	-	8	-	46	-	38	-	3	-
5	Suç işleme aletlerini ortadan kaldırma	1	2	6	-	2	-	2	-	11	2
	Yüzde (%)	9	100	55	-	18	-	18	-	2	1
6	Hapis cezası	1	-	4	1	1	-	1	-	7	1
	Yüzde (%)	14	-	58	100	14	-	14	-	1	.5
										90	67

Önlemler teması bağlamında ilk sırada “*idam cezası*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %4’ü, ikinci uygulamada ise % 16’sı teröristlerin idam edilmesini istemektedirler. Her iki uygulamada 6. sınıflarda herhangi bir söylem mevcut değildir, diğer sınıflarda söylem sıklığı birbirine yakındır. Ayrıca ikinci uygulamada 8. sınıflarda söylem sıklığı en fazladır. İkinci uygulamada yüksek çıkmasının sebebi darbe girişimi sonrası idam kavramının medyada çok fazla gündeme gelmesi olduğu düşünülmektedir. Artık insanlar terör olayına sebep olanların idam edilmesini istemektedirler.

Önlemler teması bağlamında ikinci sırada “*korunma önlemleri*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %3’ü, ikinci uygulamada ise % 15’i ülkemizi korumamız gerektiğini düşünmektedir. İlk uygulamada söylem sıklığı birbirine yakınken, ikinci uygulamada ise 7. sınıflarda en yüksek iken 8. sınıflarda en düşüktür.

Önlemler teması bağlamında üçüncü sırada “*güvenlik önlemleri arttırılmalı*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %6’sı, ikinci uygulamada ise %3’ü güvenlik önlemlerinin arttırılmasını önermektedir. Her iki uygulamada da söylem sıklığı birbirine yakinken, ilk uygulamada 8. sınıflarda herhangi bir söylem mevcut değildir.

Önlemler teması bağlamında dördüncü sırada “*ağır ceza*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %13’ü teröristlerin cezalandırılması gerektiğini düşünmektedir. İkinci uygulama da ise herhangi bir söylem mevcut değildir. İlk uygulamada 7. ve 8. sınıflarda daha fazla söyleme rastlanmaktadır.

Önlemler teması bağlamında beşinci sırada “*suç işleme aletlerini ortadan kaldırma*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %2’si, ikinci uygulamada ise %1’i silah satışına engel olunursa terör olaylarına da engel olunabileceğini düşünmektedir. İlk uygulamada 6. sınıflarda söylem sıklığı fazladır, ikinci uygulamada ise sadece 5. sınıflarda söylem mevcut değildir.

Önlemler teması bağlamında altıncı sırada “*hapis cezası*” çözüm önerisi bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %2’si, ikinci uygulamada ise 6. sınıflardan 1 öğrenci teröristlerin hapse atılmasını istemektedirler.

Önlemler teması ile ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

	H6K19	: <i>Terör olmaması için idam gelmesi gerekir.</i>
İdam cezası	4S7K3	: <i>İdam gelsin.</i>
	İZ8K2	: <i>Ağır suçlara idam verilmesi gerekir.</i>
	H5K36	: <i>Terör olmaması için bence kendimizi korumalıyız.</i>
Korunma önlemleri	İZ6E1	: <i>Ülkemizin korumasının daha çok olması.</i>
	E6K79	: <i>Ülkemize sahip çıkmalı ve ülkemizi korumalıyız.</i>
	İZ5E3	: <i>Ülkemizdeki güvenlik daha çok arttırılmalı.</i>
Güvenlik	E6E80	: <i>Asker önlemleri arttırılmalı.</i>

Önlemleri	İ 7K104	: <i>Daha sıkı önlemler yapılmalıdır.</i>
Arttırmalı	1S6K16	: <i>Geniş kapsamlı güvenlik olmalıdır.</i>
	4S7E2	: <i>Ülkenin güvenlik sistemi artırılabilir.</i>
	2S8K18	: <i>Güvenlik önlemleri alınmalıdır.</i>
	H5K24	: <i>Bence terör olmaması için devletler kesin yasa koyup terör olayı yapanlara ağır cezalar verilmeli.</i>
Ağır ceza	E7E83	: <i>Bu tür suçlara ağır cezalar yani caydırıcı cezalar verilmeli.</i>
Suç işleme aletlerini ortadan kaldırma	H5E39	: <i>Herkesten silahları almak.</i>
	Ş7E69	: <i>Bütün silahları yok etmek.</i>
Hapis cezası	1S6E18	: <i>Terörü yapacak insanların tespit edilip hapse atılması lazımdır.</i>
	H5E27	: <i>Terörlerin kimliklerini tespit edip onları hapse atmalyız.</i>

H6K19, “*terör olmaması için idam gelmesi gerektiğini*” düşünmektedir. İ1SK2 ise “*ağır suçlara idam verilmesi gerektiğini*” düşünmektedir.

H5K36, “*terör olmaması için bence kendimizi korumamız gerektiğini*” savunmaktadır. İZ6E1, terör olmaması için “*ülkemizin daha iyi korunması gerektiğini*” ifade etmektedir. E6K79, “*ülkemize sahip çıkmamız gerektiğini*” düşünmektedir.

Örneklerde de görüldüğü üzere öğrenciler genel olarak “*güvenlik önlemlerinin artırılmasını ve kapsamının genişlemesini*” istemektedirler.

H5K24 ve E7E83 terör olmaması için “devletler kesin yasa koyup terör olayı yapanlara ağır cezalar verilmeli.” örneğini vermektedirler. Teröristlerin cezalandırılması gerektiğini düşünmektedirler.

Örneklerde de görüldüğü üzere H5E39 ve Ş7E69, “herkesten silahları almanın” terör olaylarına engel olabileceğini düşünmektedir.

1S6E18 ve H5E27’nin örneklerinde görüldüğü üzere “teröristlerin kimliklerinin tespit edilmesi gerektiğini ve onların hapse atılması gerektiğini” düşünmektedirler.

4.4 ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNE GÖRE TERÖRÜN SONUÇLARI NELERDİR?

Ortaokul öğrencilerine “terörün sonuçları neler olabilir?” şeklinde yönlendirilen sorudan elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Terörün olası sonuçları kodlanarak temalaştırılmıştır.

Tablo 17. Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörün Sonuçları Nelerdir?

Temalar	1.Uygulama	2.Uygulama
Sosyal-Toplumsal Sonuçlar	439	195
Psikolojik Sonuçlar	101	50
Ekonomik Sonuçlar	21	14
	561	259

Tablo 17’de görüldüğü üzere her iki uygulamada da ortaokul öğrencilerinin verdiği cevaplar “sosyal-toplumsal sonuçlar, psikolojik sonuçlar ve ekonomik sonuçlar” olarak üç tema haline getirilmiştir. Aşağıda bu temalar ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

4.4.1 “Sosyal-Toplumsal Sonuçlar” Teması

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında ilk uygulamada 439 öğrenci görüş belirtirken, ikinci uygulamada ise 195 öğrenci görüş belirtmektedir.

Tablo 18. Terörün Sosyal-Toplumsal Sonuçları

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
		1	Ölümler(Can Kaybı)	47	30	69	29	88	29	49	23
	Yüzde (%)	18	27	27	26	34	26	19	20	56	59
2	İnsanların Canının Yanması / Zarar Görmesi	18	-	12	2	31	4	25	2	86	8
	Yüzde (%)	20	-	13	25	36	50	29	25	19	4
3	Ülkenin Bölünmesi/ Ülkenin Sonu	5	5	3	14	9	4	8	2	25	25
	Yüzde (%)	20	20	12	56	36	16	32	8	5	13
4	Şehit	7	5	2	-	1	12	4	16	14	33
	Yüzde (%)	50	15	14	-	7	36	28	48	3	17
5	Çevrenin Zarar Görmesi	7	1	7	6	11	4	4	3	29	14
	Yüzde (%)	24	7	24	42	37	28	13	21	6	7
6	Savaşlar	3	-	12	-	13	-	4	-	32	-
	Yüzde (%)	9	-	37	-	40	-	12	-	7	-
7	Darbe	-	-	-	-	-	-	-	3	-	3
	Yüzde (%)	-	-	-	-	-	-	-	100	-	5
8	Olağanüstü Hal İlan Edilmesi	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
	Yüzde (%)	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
										439	195

Bu tema bağlamında öğrenciler terörün sonuçlarına “ölümler(can kaybı), insanların canının yanması / zarar görmesi, ülkenin bölünmesi/ ülkenin sonu, şehit, çevrenin zarar görmesi, savaşlar, darbe, olağanüstü hal ilan edilmesi ” gibi örnekler verilmektedir.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında birinci sırada “ölümler (can kaybı)” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %56’sı, ikinci uygulamada ise %59’u terörün sonuçlarına can kayıplarını örnek vermektedir. Her iki uygulamanın

söylem sıklığı birbirine yakındır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

Ş5E10 : *İnsanların ölmesi.*

E6K82 : *İnsanların katliamları.*

Ş6E53 : *Ölüm.*

H7K41 : *İnsanların canlarının katledilmesi.*

Ş7K41 : *Bazı masum kız çocukları ve kadınların öldürülmesi.*

B8E16 : *İnsanların canice öldürülmesi.*

Z5K1 : *İnsanların ölmesi.*

1S6K2 : *Yüzlerce insan ölüyor.*

4S7E6 : *İnsanlar ölebilir.*

2S7E31 : *Ölüm.*

Daha önce de söz edildiği gibi terör olaylarında önemli ölçüde can kaybı yaşanmıştır ve yaşanmaya devam etmektedir. Örneklerde de görüldüğü üzere öğrenciler terör olaylarının sonucuna “*insanların ölmesi, katledilmesi*” ni örnek göstermektedirler.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında ikinci sırada “*insanların canının yanması/ zarar görmesi*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %19’u, ikinci uygulamada ise %4’ü terörün sonuçlarına can kayıplarını örnek vermektedir. İkinci uygulamada 5. sınıflarda herhangi bir söylem mevcut değildir. İlk uygulamada söylem sıklığı daha fazladır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

İ5E62 : *İnsanlara zarar vermesi.*

H6E14 : *İnsanlara zarar veriyor.*

H7E42 : *İnsanlara zarar verilmesi.*

U7K148 : *İnsanlara zarar vermek.*

1S6K7 : *İnsanların zarar görmesi.*

Örneklerde de görüldüğü üzere öğrenciler terör olayları sonucunda “*insanların zarar gördüğünü*” ifade etmektedirler.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında üçüncü sırada “*ülkenin bölünmesi/ülkenin sonu*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %5’i, ikinci uygulamada ise %13’si terörün sonuçlarına ülkenin bölünmesi/ülkenin sonunun gelmesini örnek vermektedir. İlk uygulamada 7. sınıflarda ikinci uygulamada ise 6. sınıflarda söylem sıklığı en yüksektir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

İZ5K1 : *Ülkenin kötü insanların eline geçmesi.*

B5K14 : *Türkiye’nin veya başka ülkelerin yok olması.*

H6E12 : *Türkiye’nin yok olması.*

H7K44 : *Türk milletinin yok olması.*

B8E19 : *Ülkenin bölünmesi.*

1S5E14 : *Türkiye’nin yok olması.*

1S6K13 : *Milletimizi, vatanımızı kaybetme.*

4S7K17 : *Ülkeye zarar vermeye çalışırlar, bölmeye çalışırlar.*

2S8E16 : *Ülkenin parçalanıp sömürge haline getirilmesi.*

İZ5K1, terör olaylarının sonucu olarak “*ülkenin kötü insanların eline geçmesi*”ni göstermektedir. B5K14, H6E12, H7K44 ve 1S5E14, terör olaylarının sonucu olarak “*Türkiye’nin yok olmasını*” örnek göstermektedir. B8E19, terör olayları sonucunda “*ülkenin bölünebileceğini*” ifade etmektedir. 1S6K13, terör olaylarının sonucu

olarak “*vatanımızı milletimizi kaybedebileceğimizi*” ifade etmektedir. 4S7K17 ise terör olaylarında “*ülkeye zarar vermeye çalıştıklarından, bölmeye çalıştıklarından*” söz ederek sonucunda bölünebileceğimizi ifade etmektedir.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında dördüncü sırada “*şehit*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %3’ü, ikinci uygulamada ise %17’si terörün sonuçlarına şehit olaylarını örnek göstermektedir. İkinci uygulamada 6. sınıflarda herhangi bir söylem mevcut değildir. Daha önce de bahsedildiği gibi darbe girişimi sonrasında şehitlik kavramı daha çok gündeme gelmiştir. Bu sebepten ötürü ikinci uygulamada şehit kavramı daha çok ifade edilmektedir diye düşünülmektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

- H5K21** : *Şehit.*
- U6K111** : *Şehit.*
- İ7K103** : *Şehit.*
- B8E8** : *Şehitler.*
- F8K49** : *Şehitlerimizin ölmesi.*
- 1S5K4** : *İnsanlarımızın şehit olması olabilir.*
- 3S6K28** : *İnsanlarımızın ölerek şehit olması.*
- 4S7K3** : *Bir çok şehit oluyor.*
- 2S8E5** : *Şehit.*

Örneklerde görüldüğü üzere öğrenciler terör olaylarının sonucuna direkt olarak “*insanlarımızın şehit düşmesini*” örnek göstermektedirler.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında beşinci sırada “*çevrenin zarar görmesi*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %6’sı, ikinci uygulamada ise %7’si terörün sonuçlarına çevrenin zarar görmesini örnek vermektedir. İlk uygulamada 7. sınıflarda, ikinci uygulamada ise 6. sınıflarda

söylem sıklığı en fazladır. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

- H5K41** : *Evler mermilerle delinmiş, bomba ile patlatılmış yerler.*
- E6E85** : *Ev ve işyerleri zarar görüyor.*
- Ş7E77** : *İnsanın doğaya zarar vermesi.*
- E7E86** : *Kentler yaşanmaz hale gelir.*
- F8K49** : *Etraftaki, sokaktaki devletin mallarının zarar görmesi.*
- 2S5K32** : *Binaların yıkılması, patlama.*
- 1S6E12** : *Evlerin yıkılması.*

H5K41, terör olayının sonucu olarak; “*Evler mermilerle delinmiş, bomba ile patlatılmış yerler.*” şeklinde bir portre çiziyor. Terör olayları sonucunda çevrenin ne denli zarar gördüğüne dikkat çekmektedir. E6E85, terör olayları sonucunda “*ev ve işyerlerinin zarar gördüğünü*” ifade etmektedir. Ş7E77, “*insanın doğaya zarar vermesini*” terör olaylarının sonucuna örnek göstermektedir. E7E86 ise terör olayları sonucunda “*kentlerin yaşanmaz hale geldiğini*” ifade etmektedir. 2S5K32 ve 1S6E12 terörün sonuçları olarak “*binaların yıkılmasını*” örnek göstermektedirler.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında altıncı sırada “*savaş*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %7’si terörün sonuçlarına savaş örneği verirken, ikinci uygulamada herhangi bir söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

- B5E4** : *Savaşa neden olmak.*
- B6E7** : *Savaşlara neden olabilir.*

- H7K32** : *Savaş.*
- F7E97** : *Savaş olabilir.*
- U8K74** : *Savaş.*
- 1S5E20** : *Savaşmak.*
- 1S6K4** : *Savaş.*
- 4S7E5** : *Savaş.*
- 3S8E45** : *Savaş çıkardı.*

Örneklerde de görüldüğü üzere öğrenciler terörün sonucuna “*savaş*” ı örnek göstermektedirler.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında yedinci sırada “*darbe*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada darbe girişimi öncesi yapıldığı için herhangi bir söylem mevcut değildir. İkinci uygulamada 8. sınıflardan 3 öğrenci terörün sonucu olarak darbe girişimini göstermektedir.

Sosyal-toplumsal sonuçlar teması bağlamında sekizinci sırada “*olağanüstü hal ilan edilmesi*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada darbe girişimi öncesi yapıldığı için herhangi bir söylem mevcut değildir. İkinci uygulamada 6. sınıflardan 1 öğrenci terörün sonucu olarak darbe girişimi sonrası olağanüstü hal ilan edilmesini göstermektedir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir.

3S8E33 : *Darbe.*

1S6K9 : *Olağanüstü hal ilan edilmesi.*

Örneklerde de görüldüğü üzere öğrenciler “*darbe girişimini*” ve darbe girişimi sonrasında “*olağanüstü hal ilan edilmesini*” terör olaylarının sonucuna örnek göstermektedirler.

4.4.2 “Psikolojik Sonuçlar” Teması

Psikolojik sonuçlar teması bağlamında ilk uygulamada 101 öğrenci görüş belirtirken, ikinci uygulamada ise 50 öğrenci görüş belirtmektedir. Bu tema bağlamında öğrenciler terörün sonuçlarına “*huzurun bozulması, acı/üzüntü, korku, annesiz babasız çocuklar*” gibi örnekler verilmektedir.

Tablo 19. Terörün Psikolojik Sonuçları

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Huzurun Bozulması	11	6	15	8	19	4	7	16	52	34
	Yüzde (%)	21	17	28	23	36	11	13	47	11	18
2	Acı/ Üzüntü	9	4	14	4	8	2	6	2	37	12
	Yüzde (%)	24	33	37	33	21	16	16	16	8	6
3	Korku	4	-	-	1	-	3	1	-	5	4
	Yüzde (%)	80	-	-	25	-	75	20	-	1	1
4	Annesiz-Babasız Çocuklar	4	-	1	-	-	-	2	-	7	-
	Yüzde (%)	57	-	14	-	-	-	28	-	1	-
										101	50

Psikolojik sonuçlar teması bağlamında ilk sırada “*huzurun bozulması*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %11’i, ikinci uygulamada ise % 18’i terörün insanların huzurunu bozduğunu ileri sürmektedir. Her iki uygulamada da söylem sıklığı birbirine yakınken, ilk uygulamada 8. sınıflarda ikinci uygulamada ise 7. sınıflarda söylem sıklığı azalmaktadır. Konu ile ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

H5E29 : *Bariş ve huzurun yok olması.*

H6K16 : *Psikolojikmen [psikolojik olarak] bozulma olabilir.*

İZ7SK3 : *Altüst olan yetişkin ve çocuk psikolojisi.*

H7K41 : *Dünya mutsuz olur.*

- B8K30** : *Boşu boşuna huzurun bozulması.*
- 2S5K30** : *Mutsuzluklar.*
- 1S6K15** : *Milletin yasa boğulması.*
- 4S7K19** : *Çocuk seslerinin duyulmadığı, çığlık sesleriyle dolan bir ülke olur.*
- 2S8K1** : *Dünya mutsuzluğu.*

H5E29, terör olayları sonucunda “*barış ve huzurun yok olduğunu*” söylemektedir. H6K16 ve İ1SK3 terör olaylarının “*insanların psikolojisini bozulduğunu*” ifade etmektedir. İZ7SK3 terör olayların sonucunda “*yetişkinlerin ve çocukların psikolojisinin bozulduğunu*” söylemektedir. H7K41 ve 2S5K30 terör olaylarının “*mutsuzluğa sebep olduğunu*” düşünmektedir. 1S6K15 terör olayları sonucunda “*milletin yasa boğulduğunu*” söylemektedir. 4S7K19 ise terör olayları sonucunda “*çocuk seslerinin duyulmadığı, çığlık sesleriyle dolan bir ülke*” haline gelebileceğimi düşünmektedir.

Psikolojik sonuçlar teması bağlamında ikinci sırada “*acı/üzüntü*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %8’i, ikinci uygulamada ise % 6’sı terörün acı ve üzüntüye sebep olduğunu ileri sürmektedir. İlk uygulamada söylem sıklığı birbirine yakındır. İkinci uygulama 5. ve 6. sınıfların söylem sıklığı birbirine eşittir ve yüksektir. Yine ikinci uygulamada 7. ve 8. sınıfların söylem sıklığı birbirine eşittir ve düşüktür. Konu ile ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- B5K13** : *İnsanlar suçsuz yere öldürülür ve arkasından bir sürü insan üzüdür.*
- H5K24** : *Üzüntü, acı ve keder.*
- İZ6E1** : *İnsanlara acı çektirmek.*
- H7K34** : *İnsanlar üzüdür.*

- İZ8K2** : *Acılar çoğalıyor.*
- B8K12** : *Yas.*
- 1S5K10** : *Acı, üzüntü.*
- 1S6E1** : *Üzüntü.*
- 4S7K11** : *Ağlayan çocuklar.*
- 2S8E9** : *Üzüntülü aileler.*

Örneklerde de görüldüğü üzere terör olayları sonucunda “acı ve üzüntü” yaşanmaktadır. B5K13, “*insanların suçsuz yere öldürüldüğünü ve arkasından bir sürü insan üzüldüğünü*” söylemektedir. İZ6E1 terör olaylarının “*insanlara acı çektirdiğinden*” söz etmektedir.

Psikolojik sonuçlar teması bağlamında üçüncü sırada “*korku*” sonucu bulunmaktadır. Her iki uygulamada da öğrencilerin %1’i terörün korkuya sebep olduğunu ileri sürmektedir. İlk uygulamada 6. ve 7. sınıflarda, ikinci uygulama da ise 5. ve 8. sınıflarda herhangi bir söylem mevcut değildir. Konu ile ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- U5K83** : *İnsanlar, çocukları korkutuyorlar.*
- Ş8K48** : *Korkutucu saldırı.*
- 3S6K44** : *Korku.*

Terör olaylarının sonucu olarak Ş8K48’in örneğine bakacak olursak; “*İnsanlara korkutucu saldırılarda bulunmaktadırlar.*” ifadesini kullanmaktadır. U5K83, “*insanların (teröristlerin) çocukları korkuttuğundan*” söz etmektedir. Örneklerden de anlaşıldığı üzere terör olayları sonucunda korku ortamı oluşmaktadır.

Psikolojik sonuçlar teması bağlamında dördüncü sırada “*annesiz-babasız çocuklar*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %1’i terörün çocukları anne babasız bıraktığını söylemektedir. İlk uygulamada 7. sınıflarda, ikinci uygulamada

ise hiçbir sınıf düzeyinde herhangi bir söylem mevcut değildir. Konu ile ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

B5K17 : *Anne-babasız çocuklar.*

Ş6E59 : *Çocuklar öksüz, yetim kalırlar.*

Ş8K41 : *Ailesiz kalan insanlar, annesiz kalan çocuklar.*

B5K17, terör olayları sonucunda “*çocukların anne ve babasız kaldığını*” söylemektedir. Yine Ş6E59, terör olayları sonucunda “*çocukların öksüz ve yetim kaldığını*” söylemektedir.

Ş8K41 terör olayları sonucunda “*ailesiz kalan insanlardan, annesiz kalan çocuklardan*” söz etmektedir.

4.4.3 “Ekonomik Sonuçlar” Teması

Ekonomik sonuçlar teması bağlamında ilk uygulamada 21 öğrenci görüş belirtirken, ikinci uygulamada ise 14 öğrenci görüş belirtmektedir. Bu tema bağlamında öğrenciler terörün sonuçlarına “*maddi zarar, yıkım, yoksulluk, toprak kaybı, ülke geriler*” gibi örnekler verilmektedir.

Tablo 20. Terörün Ekonomik Sonuçları

No	KODLAR	5. SINIF		6. SINIF		7. SINIF		8. SINIF		TOPLAM	
		1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama	1.uygulama	2.uygulama
1	Maddi Zarar	7	2	4	2	1	4	1	-	13	8
	Yüzde (%)	54	25	30	25	8	50	8	-	3	4
2	Yıkım	-	-	2	1	-	1	-	4	2	6
	Yüzde (%)	-	-	100	16	-	16	-	66	.4	3
3	Yoksulluk	-	-	2	-	2	-	-	-	4	-
	Yüzde (%)	-	-	50	-	50	-	-	-	.8	-
4	Toprak Kaybı	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
	Yüzde (%)	-	-	-	-	-	-	100	-	.2	-

5	Ülkenin Gerilemesi	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-
	Yüzde (%)	-	-	-	-	-	-	100	-	.2	-
										21	14

Ekonomik sonuçlar teması bağlamında ilk sırada “*maddi zarar*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada öğrencilerin %3’ü, ikinci uygulamada ise % 4’ü terörün maddi zarara sebep olduğunu ileri sürmektedir. İlk uygulamada en fazla söylem 5. sınıflarda bulunmaktadır. İkinci uygulamada 8. sınıflarda herhangi bir söylem mevcut değildir. Konuyla ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

- H5E18** : *Mal kaybı.*
- H6K19** : *Mal kaybı.*
- E6E71** : *Mal kaybı.*
- E7E84** : *Mal kaybı.*
- 1S5K10** : *Mal kaybı.*
- 1S6E5** : *Mal kaybı.*
- 2S7E27** : *Maddi zarar.*
- 2S7K29** : *Milletimizin aç ve susuz kalması.*

Örneklerde görüldüğü üzere öğrenciler terör olaylarının mal kaybına sebep olduğunu söylemektedirler.

Ekonomik sonuçlar teması bağlamında ikinci sırada “*yıkım*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada 6. sınıflardan 2 öğrenci, ikinci uygulamada ise 6. ve 7. sınıflardan 1 öğrenci yıkım sonucunu örnek göstermektedir.

Ekonomik sonuçlar teması bağlamında üçüncü sırada “*yoksulluk*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada 6. ve 7. sınıflardan 2’şer öğrenci terörün sonucu olarak yoksulluğu örnek göstermektedir. İkinci uygulamada herhangi bir söylem mevcut değildir.

Ekonomik sonuçlar teması bağlamında dördüncü sırada “*toprak kaybı*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada 8. sınıflardan 1 öğrenci terörün sonucu olarak toprak kaybını örnek göstermektedir. İkinci uygulamada herhangi bir söylem mevcut değildir.

Ekonomik sonuçlar teması bağlamında beşinci sırada “*ülkenin gerilemesi*” sonucu bulunmaktadır. İlk uygulamada 8. sınıflardan 1 öğrenci terörün sonucu olarak ülkenin gerilemesini örnek göstermektedir. İkinci uygulamada herhangi bir söylem mevcut değildir.

Ekonomik sonuçlar teması ile ilgili öğrenci söylemlerine aşağıda yer verilmiştir:

Yıkım	H6E18	: <i>Yıkım.</i>
	B8E4	: <i>Yıkım.</i>
	2S7E44	: <i>Yıkım.</i>
	3S8K25	: <i>Yıkım.</i>
Yoksulluk	İZ7K3	: <i>Yoksulluk, safalet.</i>
Toprak Kaybı	B8E21	: <i>Toprak kaybı.</i>
Ülkenin Gerilemesi	F8E50	: <i>Ülke geriler.</i>

Örneklere görüldüğü üzere H6E18, B8E4, 2S7E44 ve 3SK25 terörün sonucu olarak “*yıkımı*” göstermektedir.

İZ7K3 terörün sonucuna “*yoksulluk ve safalet*” örneğini vermektedir.

B8E21 terörün sonucuna “*toprak kaybı*” örneğini vermektedir.

F8E50 terörün sonucuna “*ülkenin gerilemesi*” örneğini vermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde, önceki bölümde elde edilmiş olan bulgular, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Daha sonra sonuçlar doğrultusunda, öneriler getirilmiştir.

5.1 SONUÇLAR

Bu araştırmada terör kavramı, terör olaylarının neliği, terörün nasıl engellenebileceği, terörün sonuçlarının ne olabileceğine dair ortaokul öğrencilerinin var olan algıları tespit edilmeye çalışılmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

5.1.1 Ortaokul Öğrencilerinin Terör Algısına Dair;

Öğrencilerin terör algısı incelendiğinde; can alan, şiddet yanlısı, olumsuz kişilik ve psikolojik özellikleri olan, toplumsal düzeni bozan, insanları kışkırtan ve etkileyen ile insani olmayan gibi terör uygulayıcısının kişisel özellikleriyle betimlendiği ana temalara ulaşılmıştır. Bu temalara göre sonuçlar şunlardır:

- Can alan temasında; terörün ölümlere sebep olduğu, cinayetler işlediği, katliamlar yaptığı ve insanları şehit ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğrenciler terörü tanımlarken terörün yaptığı eylemlere değinmişlerdir.
- Şiddet içeren teması bağlamında terörün şiddet yanlısı olduğu, insanlara korku saldığı ve zarar veren eylemler gerçekleştirdiği ortaya çıkmıştır. Öğrenciler 15 Temmuz darbe girişimini terörü tanımlarken kullanmaktadırlar. Ayrıca kadına şiddet olayları da öğrenciler tarafından terör olayı olarak görülmektedir.
- Olumsuz kişilik ve psikolojik özellikler temasında; öğrenciler terörü kişisel özellikleriyle tanımlamışlardır. Terörün kötü davranış sergileyen insanlardan

oluşturduğunu, vatanına vatandaşına ihanet ettiğinden söz etmektedir. Öğrenciler, teröre karşı küfürvari söylemlerde bulunmuşlardır ve terörden nefret etmektedirler. Teröristlerin saldırgan ve ahlaksız insanlar oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca hırsızlık suçu terör türleri arasında olmamasına karşın öğrenciler hırsızlık olaylarını da terör olaylarına dahil etmektedirler ve burada da yanlış bir algı oluşmuştur.

- Düzen bozan temasında; terörün ülkemizi ele geçirmek istediği, toplumun huzurunu bozduğu, bombalama eylemlerinde bulunduğu ortaya çıkmıştır. Terörün toplumsal düzeni bozma amaçları olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca terörün dağda yaşadığını ifade eden öğrenciler de bulunmaktadır. Öğrenciler ülkemizdeki bulunan IŞİD, PKK, FETÖ gibi terörist grupların varlığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin mevcut sistemi tehdit eden terörist grupların varlığından haberdar olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.
- Kışkırtan ve etkileyen teması bağlamında; terörün insanları korkuttuğu, insanlara zorla kendi düşüncelerini empoze ettikleri, insanlara zorla eylem yaptırdıkları, çocukların ellerine zorla silah verdikleri gibi birtakım sonuçlara ulaşılmıştır
- İnsani olmayan temasında; öğrenciler terörü hayvana benzetmişlerdir. Terörü insanlıktan çıkmış bir varlık olarak görmektedirler. Terörün öğrencilerin gözünde insani olmayan bir vasfı olduğuna işaret etmektedir.

5.1.2 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terör Olayları ile İlgili Faktörlere Dair;

- *Öğrencilere Göre Terörün Nedenleri;* teröristlerin devlete düşmanlık duyması, vatan bütünlüğünü bozma amaçları, devletle çeşitli gruplar arasındaki anlaşmazlıklar, toprak kavgası ve kan davalarıdır.
- *Öğrencilere Göre Terörün Kapsamı;* bomba eylemleri, saldırılar yapıp, kavga çıkarma ve insanları kaçırmaktadır. PKK, IŞİD, FETÖ gibi terör örgütleri öğrenciler tarafından bilinmektedir. 15 Temmuz günü yaşananlar ve darbe girişimi öğrenciler tarafından bilinmektedir. Terör olaylarından söz ederken daha çok terörün gerçekleştirdiği eylemlerden, çatışmalar ortaya çıkmıştır. Şiddet içeren temasında kadına şiddet öğrenciler tarafından terör olayı olarak görülmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Terör olaylarına örnek verilirken öğrenciler kadına şiddet olaylarını da tekrar ifade etmişlerdir. Bu bağlamda Özgecan Aslan Olayını kadına şiddete örnek olarak göstermişlerdir.

- *Öğrencilere Göre Terörün Sonuçları*; çok sayıda insanın öldüğü, insanların şehit düştüğüne ve maddi kayıplar yaşandığı ortaya çıkmıştır.

5.1.3 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörün Nasıl Engelleneceğine Dair;

- *Eğitim verilmeli* teması bağlamında; öğrencilere göre terörü engellemek için eğitim seviyesi arttırılmalı, insanlar terör konusunda bilinçlendirilmeli ve anne, babadan terbiye alınmalıdır.
- *Silahlı mücadele ve savaş* temasında; öğrencilere göre terörü engellemek için teröristlerin öldürülüp, ortadan kaldırılması gerekmektedir. Terör kökünden yok edilmelidir.
- *Barış yanlısı ve uzlaşmacı* bir politika temasında; öğrencilere göre terörü engellemek için barış sağlanmalı, teröristlerle iletişim kurulmalı, birlik ve beraberlik sağlanmalı ve terör örgütlerine silah bırakmaları için çağrıda bulunulmalıdır.
- *Önlemler* teması bağlamında ise öğrencilere göre terörün engellenmesi için idam cezası getirilmeli, korunma önlemleri alınmalı, güvenlik önlemleri arttırılmalı, terör yapanlara ağır cezalar verilmeli, suç işleme aletleri ortadan kaldırılmalı ve hapis cezası verilmelidir.

5.1.4 Ortaokul Öğrencilerine Göre Terörün Sonuçları

Terör olayları sonucunda insanlar sosyal-toplumsal, psikolojik ve ekonomik olarak etkilenmektedir.

Sosyal-Toplumsal Sonuçlar: Öğrencilere göre terör olayları sonucunda ölümler (can kaybı) yaşanmaktadır. İnsanlarının canı yanmakta, insanlar ve çevremiz zarar görmektedir. Ülke bölünür ve ülkenin sonu gelir. Terör olayları sonucunda darbe gerçekleşir, olağanüstü hal ilan edilir, savaş çıkar.

Psikolojik Sonuçlar: Terör olayları sonucunda toplumun huzuru bozulmaktadır, acı ve üzüntü yaşamakta, insanlar korku yaşamaktadır ve çocuklar annesiz, babasız kalmaktadır. İnsanların ve çocukların psikolojileri olumsuz etkilenmektedir.

Ekonomik Sonuçlar: Terör olayları sonucunda ekonomik kayıplar yaşanmaktadır. Terör olayları sonucunda toplum maddi anlamda zarar görmektedir, yıkımlar, yoksulluklar, toprak kaybı yaşanmaktadır ve ülke gerilemektedir.

5.2 TARTIŞMA

Bu bölümde terör kavramı, terör olaylarının neliği, terörün nasıl engellenebileceği, terörün sonuçlarının ne olabileceğine dair ortaokul ğrencilerinin tespit edilen algıları değerlendirilmiştir.

Türkiye tarihinde terör konusu özellikle son yıllarda gündemden düşmemektedir. Ayrıca terör konusu Türkiye'yle sınırlı kalmayıp artık uluslararası gündemi de meşgul eden bir olgudur. Sosyal Bilgiler derslerinde terör konusuna yok denecek kadar az değerilmektedir. Oysaki gündemi bu kadar meşgul eden bir kavramın, en azından yakın tarih konuları içerisine alınması gerektiği dŐnlmektedir. Bu konuyla ilgili olarak yapılan araştırmaların sayısı da oldukça sınırlıdır. Nitekim Avcı ve Demir (2017)'e göre bu konuda çok fazla çalışma bulunmamaktadır. Avcı ve Demir, akademisyenlerin terörizm gibi hassas bir konuda yayın yapma hususunda tereddüt gösterdiğini savunmaktadırlar. Bu tereddüt, kendini hiç araştırma yapmama ya da sorunsuz konu seçme Şeklinde ortaya koymaktadır. Türkiye'de yapılan yüksek lisans ve doktora tezleri ile yazılan makaleler konuları ve içerikleri açısından incelendiğinde, büyük çoğunlukla ülkedeki terörizm tehdidine veya terörist örgütlere ilişkin konulardan çok uluslararası terörizm konuları ile kavramsal, hukuki ve teknik konuların tercih edildiği görülmektedir. Terör konusunda yapılacak eğitimlere yol açabilmesi ve kimlik oluşumunun başladığı dönem olan ortaokulda kişilerin doğru bir terör algısına sahip olabilmeleri amacıyla durumsal bir tespit çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu amaçtan yola çıkılarak ortaokul ğrencilerinin terör olgusuna bakış açıları incelenmiştir. Sezgin ve Güneş (2013:109) benzer amaçla yaptıkları bir çalışmada terör kavramının ve olgusunun doğru bir Şekilde öğretilmesi gerektiğini savunmuŐlardır. Bireyin geŐiŐim evreleri gz önüne alındığında, özellikle lise yıllarına tekabül eden ergenlik çağında kimlik oluşumunun gerçekleŐtiđi görülmektedir. Bu ağlarda birey, kavramlara anlamlar yükleyerek, kendi algı dünyasını oluŐurmaktadır. Özellikle telkine ve yönlendirmeye açık olan bu dönemin

bireylerine yerinde, zamanında ve en önemlisi de sebep-sonuç bağlamında anlatılanların, daha çabuk benimsenmesi ve kabul görmesi mümkün olmaktadır. Türkiye, artık terörle yaşamasını kısmi olarak öğrenmesine rağmen özellikle ortaokul ve lise seviyesindeki okullarda terörizmin ve terörün ne olduğuna dair herhangi bir bilgi verilmemektedir. Bu çalışmada kimlik oluşumunu gerçekleştirme süreci yaşayan lise dönemindeki bireylerin; doğru ve yerinde bir terör algısı oluşturabilmeleri için ders kitaplarında mevcut durum incelenerek yapılabilecek değişiklikler hususunda tavsiyelerde bulunmuşlardır. İncelenen ders kitapları arasında yer alan Demokrasi ve İnsan Hakları kitabında terörden hiç bahsedilmediği görülmüştür. Bu nedenle alana katkı sağlamak amacıyla yapılan çalışmada öğrencilerin terör kavramı hakkında olumsuz görüş olan “can alan, şiddet yanlısı, olumsuz kişilik ve psikolojik özellikleri olan, toplumsal düzeni bozan, insanları kışkırtan ve etkileyen ile insani olmayan” gibi algılara sahip oldukları tespit edilmiştir.

Terörün dünyası gridir, siyah ve beyaz ise istisnaidir. Kimin doğru kimin yanlış olduğu, kimin haklı kimin haksız olduğu, kimin suçlu kimin suçsuz olduğu bireysel ve milli çıkarlara veya devletin duruşuna göre değişiklik gösterebilir. O yüzden birilerinin dünyasında terörist olan diğerlerinin dünyasında özgürlük savaşçısı olarak nitelendirilir (Türkiye Barolar Birliği Kurulu, 2006; Kocasakal, 2006:10). Bundan dolayı terörizmin tam bir tanımı yapılamamaktadır. Öğrenciler terörü tanımlarken; terörün eylemlerinden, sebep olduğu sonuçlardan, topluma verdiği zararlardan söz ederek tanımlama yaptıkları görülmektedir. Uluslararası hukukta terörizmin ortak bir tanımı yapılamamaktadır. Şimşek (2016), terörizmin faillerine göre, amaçlarına göre, terörizmde kullanılan yöntemlere göre tanımlandıklarını söylemektedir. Amaçların, yöntemlerin ve faillerin farklı olmasından dolayı çeşitli tanımlar yapılmış ve uluslararası hukukta terörizmin ne olduğu hakkında bir anlaşma sağlanamamıştır. Bu yüzden araştırmada da öğrencinin terörizm için yaptığı tek bir tanım bulunmamaktadır.

Araştırmada terörün cinayet işlediği, çok fazla ölümlere sebep olduğu ortaya çıkmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM, 2013:60)’nin “Terör ve Şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu” incelendiğinde; son 30 yıl içerisinde ülkemizde 2.375’i Türk Silahlı Kuvvetleri personeli, 5.543’ü Bakanlıklar personeli olmak üzere toplam 7.918 kamu görevlisi terör ve şiddet

olayları nedeniyle şehit olmuştur. Bu ne yazık ki terör ve şiddet olayları nedeniyle; yakınlarını şehit veren aileler açısından en önemli varlıklarının, ülkemiz açısından önemli bir insan kaynağının yitirilmesi anlamına gelmektedir. Bu denli kayıplar da öğrencilerin terörün ölümlere sebep olması sonucunu destekler niteliktedir. Ayrıca terörün katliamlar yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Raporun sonucunda terör olayları yüzünden yakınlarını şehit veren ailelerden söz edilmiştir. Araştırma sonucunda da benzer sonuç elde edilmiş olup öğrenciler terörü tanımlarken terör olayları yüzünden insanların şehit düştüğünü söylemektedirler. İkinci uygulamada şehitlik kavramından daha çok yer verilmiştir. Bunun sebebi ise 15 Temmuz darbe girişimi sonrasında gerek medyada olsun gerek gündelik hayatta olsun şehitlik kavramından daha fazla söz edilmesidir. Hatta İstanbul'da Boğaziçi köprüsünün ismi, 15 Temmuz Şehitler köprüsü olarak değiştirilmiştir. Dönemin başbakanı Yıldırım, bakanlar kurulunda “Darbecilerin ilk hedefi olan ve vatandaşlarımızın şehit edildiği Boğaziçi Köprüsünün adının 15 Temmuz Şehitler Köprüsü olarak değiştirilmesine de karar verilmiştir (URL 5)” demiştir. Aynı şekilde öğrenciler terör olaylarında çok fazla can kaybını öğrendikleri için “ölüm”e vurgu yapmışlardır. Bu yüzden öğrenciler terörü tanımlarken ölüm ve şehitlik kavramlarına çokça değinmektedirler.

Terörün şiddet eylemleri incelendiğinde, terör olayları esnasında yapılan eylemler göze çarpmaktadır. Şüphesiz terörün en önemli unsuru şiddet unsurudur (Gençtürk, 2012:10-11). Öğrenciler terör olaylarının şiddet boyutuna değinerek terörü tanımlamaktadırlar. Terörün zarar veren eylemlerinin bulunduğu, savaşa sebep olduğu, korku veren eylemler düzenleyerek halka korku yaydığını, ölümlerle sonuçlanan eylemler yaptığı, topluma düşman olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Zaten terörün amacı korku ve şiddet yoluyla topluma zarar vermektir. Bu sebeple öğrenciler genellikle terörün şiddet boyutuyla terörü tanımlamaktadırlar. Primoratz (1990)'un terörizm tanımı öğrencilerin terör tanımıyla benzeşmektedir. Primoratz terörizmi “diğer insanları korkutmak amacıyla kasıtlı bir şekilde şiddet kullanımı veya masum insanlara karşı şiddet kullanım tehdidi” olarak tanımlamaktadır. Terörizm insanlara zarar vermekle tehdit etmek, hayatlarını, namuslarını, özgürlüklerini veya haklarını ihlal etmekle tehdit etmektir. Araştırmada; terörün zarar veren eylemlerinin bulunduğu, savaşa sebep olduğu, korku veren eylemler düzenleyerek halka korku yaydığını, ölümlerle sonuçlanan eylemler yaptığı, topluma düşman olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Zaten terörün amacı korku ve şiddet yoluyla

topluma zarar vermektir. Terör tanımlanırken terörün şiddet yanlısı olduğu temasına ve terörün insanları korkutan eylemlerde bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ataöv (2014), de ortalama bir insan için terörizm; bir kişi, kişi topluluğu ya da yetki temsilcilerine karşı şiddet içeren eylem demektir ve amacı da yetkilileri bu terörist eylemin altında yatan istekleri kabul etmeye zorlamak ya da bu yolda korkutmak olarak tanımlamaktadır. Çocuğun kafasındaki terör görüntüsü ile terör tanımı birbiriyle uyumaktadır. Buradan hareketle öğrencilerin terör tanımını doğru yaptıkları ortaya çıkmaktadır.

Öğrenciler terörü kişisel özellikleriyle tanımlamışlardır. Terörün kötü davranış sergileyen gruplar olduğunu, vatanına vatandaşına ihanet ettiğinden söz etmektedir. Teröre karşı küfürvari söylemlerde bulunmuşlardır ve terörden nefret etmektedirler. Teröristlerin saldırgan ve ahlaksız insanlar olduklarını sonucuna ulaşılmıştır. Yeniçeri ve Dönmez (2008:101-102), çalışmasında Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin terörist kavramını nasıl tanımladıklarını araştırmada benzer sonuçlara ulaşılmışlardır. Katılımcıların, terörist kavramını olumsuz ve olumlu kişilik, dengesizlik ve katılık özellikleri ile tanımlamışlardır. Bu araştırmada teröristlerin saldırgan ve ahlaksız insanlar olduklarını sonucuna ulaşılmıştır. Semiz ve Karaca (2013)'nin lise düzeyindeki öğrencilerin terör algısını öğrenmek amacıyla gerçekleştirdikleri çalışmada; öğrencilerin % 94'ü "terör ahlaksız bir eylemdir" önermesine katılmaktadırlar. Bu çalışma terör ahlaksızdır ve ahlaksız eylemlerde bulunmaktadır önermemizi destekler niteliktedir.

Her terörist örgütün hedef aldığı kişi ya da kişiler vardır. Örgüt mensupları, benimsedikleri ideolojiyi bu kişilere uygulamak ya da aşılacak isterler. Her ne kadar bina ve tesislere yönelik terörist saldırılar gerçekleştirilirse de esas hedef insan unsurudur. Zira insan, "korku" olayından etkilenir. Terörist örgütler, yaydıkları şiddet hareketleriyle topluma korku salarak kargaşa ortamı yaratmayı ve vatandaşın devlete olan güvenini sarsmayı hedef alırlar (Özdemir,2013). Öğrenciler terör olaylarını örneklendirirken terörün hedef kitlesine, şiddet olaylarına ve terörün yarattığı kargaşa ortamından bahsetmektedirler.

Araştırmada öğrenciler terörün çeşitli eylemlerinden söz etmektedirler. Bomba eylemlerine örnekler göstermektedirler. Bombalı saldırı ile ifade edilen kavram, PKK terör örgütü tarafından şehir merkezlerinde vatandaşların yoğun olduğu yerlere yerleştirilen patlayıcılar ile yoğun ölüm, yaralanma ve/veya maddi hasarlara sebep

olacak büyük oranda korku ve tehdit ortamı yaratma amacı güdülen eylem türüdür (Cantaner ve Tümlü, 2016). Öğrencilerin nelerin terör eylemi olduğunu vurgulamaları, onların terör örgütlerinin eylemlerinin bilincinde olduğunun göstergesi olarak yorumlanabilir. Öte yandan öğrenciler terörü ifade ederken direkt eylemler ifadesini kullanmaktadır. Yapılan çalışmalarda; terör hem şiddet aracılığıyla ortaya çıkan korku ortamını, hem de bu ortama sebep olan aracı yani şiddet eylemini ifade etmektedir. Bu nedenle bazen terör kelimesi eylem ifadesiyle birlikte ‘terör eylemi’ şeklinde kullanılmakta; bazen de terör eylemini ifade etmek için sadece terör kelimesi kullanılmaktadır (Zafer, 1999).

Çalışmada terörün; saldırı yapma, savaşa sebep olma, kavga çıkarma, insanlara zarar verme, insanları kaçıрма, çatışma ortamı yaratma gibi sonuçları olduğuna dair öğrencilerin fikre sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrenciler terör olaylarını çeşitlendirerek örneklendirmişlerdir. Bu durum Kapitan’ın (2012: 17), de bütün eylemlerini tek başlık altında tek bir sepete atmanın, her birinin sebepleri ve hedefleri bakımından diğerlerinden farklı oluşundan dolayı yanlış olduğu fikriyle örtüşmektedir. Nitekim Beren (2012: 87-107) de yapmış olduğu çalışmada terör eylemlerini kendi içinde sınıflandırmaktadır. Bombalı saldırılar, silahlı saldırılar, yol kesme ve adam kaçıрма eylemleri, PKK terör örgütünün kırsal kadrosundaki militanları tarafından yapılan eylemler olması nedeniyle, ‘kırsal destekli şiddet eylemleri’ olarak tanımlamaktadır. El yapımı patlayıcı atma, molotof atma, araç yakma, ev ve işyeri kundaklama, korsan gösteri ve güvenlik birimlerine taşlı saldırı tarzı eylemler, terör örgütünün şehirdeki gençlik yapılanması tarafından gerçekleştirilen eylemler olması nedeniyle, ‘şehir içi şiddet eylemleri’ olarak sınıflandırmaktadır. Yürüyüş/miting, basın açıklaması, oturma eylemi, yazılama, pankart asma ve korsan gösteri (yol kapama) eylemleri ise ‘yürüyüş basın açıklaması ve propaganda faaliyetleri’ olarak sınıflandırılmıştır. Beren (2012)’ nin araştırmasıyla bu çalışma karşılaştırdığında; bombalı saldırılar, adam kaçıрма, silahlı saldırılar gibi kırsal destekli şiddet eylemlerine örnekler bulunmaktadır. Öğrenciler terörün yakma eylemlerinden bahsetmişlerdir. Bu tür eylemler şehir içi şiddet eylemlerini işaret etmektedir. Ayrıca sadece Güneydoğu Anadolu ve Doğu Anadolu bölgesinde gerçekleştirilen terör olayları değil Türkiye’nin her yerinden terör olaylarına örnekler verilmiştir. Öte yandan Sümercan (2010: 189), tez çalışmasında ‘terör örgütü PKK ile Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da mukim vatandaşlarımız

özdeşleştirilmemeli, örgüt ve örgütü destekleyenlerin bölge halkının çok az bir kısmı olduğu gerçeği göz ardı edilmemesi gerektiğini savunmaktadır. Çünkü artık terör olayları sadece belli bir bölgede kalmayıp tüm Türkiye'ye yayılmıştır.

Terörün; ülkemizi ele geçirmek istemek, huzuru bozmak, bombalama eylemleriyle topluma zarar vermek gibi amaçları olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. PKK, IŞİD, FETÖ gibi terör örgütlerinden de bahsedilmiştir. IŞİD; Irak ve Şam İslam Devleti; resmi adıyla 'İslam Devleti' (İD) ya da Irak ve Levant İslam Devleti (ILİD), Irak ve Suriye'de etkinlik gösteren silahlı grup ve tanınmayan devlettir (URL_6). Terör eylemleri, toplumu ilgilendirdiğinden, medya için çok fazla değer taşımaktadır. Bu haberler dijital, görsel, yazılı bütün mecralarda ve sosyal medyada verilmektedir. Özellikle son yıllarda Suriye'de DAESH terör örgütünün medyayı fazlasıyla kullandığını görüyoruz. Örgütün çektiği şiddet görüntüleri medyada çok fazla yer almaktadır. Teröristler ile medya organları birbirlerinden karşılıklı faydalanmaktadır (Kartal,2014). IŞİD'in yaptığı eylemlere (kafa kesme) sosyal medyada çok fazla yer verildiğinden, öğrenciler söylemlerinde IŞİD'in eylemlerinden söz etmektedirler. Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde bulunan öğrencilerde IŞİD söylemine daha sık rastlanmaktadır. Bu durum Vygotsky'e göre çocuklar temelde düşünmeyi ve anlamayı çoğunlukla sosyal etkileşimleri yoluyla geliştirir (yakınsak gelişim alanı teorisi) teorisiyle yakından ilgilidir. Nitekim bu teoride Vygotsky; sosyal çevrenin çocukların bilişsel gelişiminde, özellikle öğretimin önem taşıdığına ilişkin inancını vurgulamış, yakınsak gelişim alanı kavramından bahsetmiştir. Yakınsak gelişim alanı, çocuğun tek başına yapmakta zorlanacağı fakat büyüklerinin ya da ondan daha yetenekli çocukların yardımıyla öğrenebileceği görevleri ifade eden bir kavramdır (Santrock, 2015). Bu kuramdan da yola çıkarak araştırmada; IŞİD'in aktif olduğu bölgelerdeki öğrenciler IŞİD terör örgütünü yakın çevreden öğrenmektedirler. Çünkü Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan öğrencilerde IŞİD söylemine daha sık rastlanmaktadır. Öğrenciler terörü tanımlarken dağda yaşayan örgüt ifadesini de kullanmışlardır. Bu ifadenin kullanılmasının sebebi PKK terör örgütünün büyük bir kısmının dağlarda yaşamaları ve eylemlerini orada gerçekleştirmeleridir. Hatta hükümet defalarca teröre dağdan inmeleri için çağrıda bulunmuştur.

Öte yandan Terör olaylarına örnek olarak PKK terör örgütü gösterilmektedir. Aslında burada öğrenciler PKK'dan ziyade örgütün eylemlerine dikkat çekmektedirler. Cantaner ve Tümlü (2016), PKK terör örgütünün eylemlerini incelemişlerdir. PKK

terör örgütü farklı dönemlerde farklı eylemlere öncelik vermiştir. 1990'lı yıllarda daha çok pusu ve karakol saldırılarını önceleyen örgüt 2004 yılından itibaren Afganistan ve Irak'ta da oldukça fazla kullanılan mayın/EYP saldırılarına yönelmiştir. Özellikle 2007 yılından itibaren karakol ve üs bölgesi saldırılarını yeniden arttıran örgütün 2013-2015 arasındaki çözüm süreci çabalarının ardından başlattığı eylemlerini Irak ve Suriye'de ortaya çıkan yeni terör örgütlerince etkin bir şekilde kullanılan araçlı intihar saldırılarına yoğunlaştırmış, şehir ve ilçe merkezlerinde halk arasına sızdırdığı terör örgütü mensupları ile kurtarılmış bölge oluşturma adına hendek kazma, mayın/EYP yerleştirme ve keskin nişancı saldırıları gibi eylemleri ön plana çıkardığı gözlenmiştir. Örgütün eylemleri değişim göstermektedir. Bu sebeple öğrenciler de terör olaylarını örneklendirirken terör eylemlerinin çeşitlerini kullanmışlardır. Terörün saldırılar yaptığından, bomba eylemlerinde bulduklarından, insanları kaçırdığından, korkuttuğundan söz etmişlerdir.

Öğrenciler, vatan bütünlüğünü bozma amacıyla olan terör örgütü üyelerinin kendi kafalarında oluşturdukları hayali bir Kürdistan bulunduğu, yine bu hayali devletin bulunduğu toprakları kendilerine almak istediklerinden söz etmektedirler. Tarihte çeşitli Kürdistan haritaları çizilmiştir. Bu haritalar kimi zaman resmi kurumlara sunulduğu gibi başka birçok amaçla kullanılmıştır. Ancak günümüzde ve geçmişte çizilen Kürdistan haritalarının ortak bir yönü tarih boyunca uluslararası sınırlarla çatışan bir yapısı olduğudur. Günümüzde de Kürdistan haritalarının yoğun bir biçimde –özellikle sosyal medyanın yayılmasıyla Kürtler arasında- kullanıldığını görmekteyiz. Bu durum bizlere Kürdistan haritasının geçmişte olduğu gibi bugün de ne amaçla kullanılırsa kullanılsın Kürtlerin zihninde bir “Kürdistan” fikrini taze tuttuğunu göstermektedir. Ancak bu tahayyül her zaman “bağımsız bir devlet” biçiminde kodlanmamıştır. Günümüzdeki Kürt partilerinin ve aydınlarının çalışmaları incelendiğinde de “Kürdistan” fikrinin üzerinde kimliğin ve tarihin kurulduğu, stratejinin yapıldığı, kültürel ve kimliğe ilişkin bir coğrafyayı çağrıştırmaktadır. Özellikle savaş sonrası, sınırların yeniden çizildiği dönemlerde Kürt temsilcilerinin bağımsız devlet talebi olmuştur (Öğür, 2014: 75). Öğrencilerin çizilen bu haritalardan haberdar oldukları ortaya çıkmaktadır. Terörün vatan bütünlüğünü bozma amacı olduğu hem toplum tarafından hem de öğrenciler tarafından kabul edildiği görülmektedir.

Dikkat çeken bir diğer husus ise öğrenciler, terörü tanımlarken “15 Temmuz, darbe, FETÖ” kavramını kullanmaktadırlar. Fethullahçı terör örgütü/paralel devlet yapılanmasının 15 Temmuz 2016’da darbe girişimi sonrası yapılan uygulamada öğrenciler terörü 15 Temmuz günü yaşananlardan dolayı “darbe” olarak tanımlamaktadırlar. 15 Temmuz 2016 akşamı Türk Silahlı Kuvvetleri içinden bir grubun darbe yapmak ve yönetimi ele geçirmek amacıyla yaptığı kalkışmayla Türkiye Cumhuriyeti, olağanüstü ve gayrimeşru bir durumla karşı karşıya bırakılmıştır (TBMM, 2016; TBMM, 2017; Ataman ve Shkurti, 2016).

Öğrenciler kadına şiddet olaylarını terör tanımı yaparken kullanmışlardır. Yalnız kadına şiddet olayları terör olayı olarak görülmemektedir. Çünkü teröristler kaos ortamı yaratarak, hükümet politikalarını değiştirmeyi veya etkilemeyi hedeflemektedirler (Gençtürk, 2012:10; Özdemir, 2013). Kadına şiddet olaylardan hükümet politikasını değiştirmek ve etkilemekten ziyade kadına yönelik şiddet türlerinin en sık görülen şekli, kadının birlikte olduğu kişi tarafından istismar edilmesidir (Yetim ve Şahin, 1998:48). Öğrenciler kadına şiddet olaylarını terör tanımında olduğu gibi da terör olaylarına da örnek göstermişlerdir. Özgecan Aslan Olayını örnek göstermişlerdir. Mersin'in Tarsus ilçesinde 11 Şubat 2015'te tecavüz girişimine direndiği için bir minibüste önce defalarca bıçaklanmış ardından demir çubukla dövülmüştür. Daha sonra Özgecan Aslan'ın cesedini yakan 3 kişi Özgecan'ın ellerini de kesmiştir (URL_7). Bu olay medyada Özgecan Aslan olayı şeklinde adlandırılmıştır. Bu olay kadına şiddet olayının farklı bir boyutudur. Şiddet içeren temasında da kadına şiddetten söz edilmiştir. Terörizmin asıl hedefi materyal kazanımı başarmak değil, siyasi davranışı etkilemektedir. Terörizmin hedefi kriminal şiddet gibi kişisel menfaati amaçlayan diğer şiddet eylemlerinden ayrılır (Caşın, 2008: 157). Bu sebeple kadına şiddet uygulanış amacından dolayı terör olayları kapsamına girmemektedir. Kadına şiddet terör olaylarına gösterilebilecek bir örnek değildir. Öğrencilerde terör olayları hakkında yanlış bir algı oluşmuştur. İkinci uygulamada Özgecan Aslan olayına örnek yoktur. Bu da öğrencinin medyadan öğrendiği haberlerden kolayca etkilenmektedir sonucuna ulaşmamıza sebep oluyor. Terör haberlerine öğrenciler genellikle medya sayesinde ulaşmaktadırlar. Teröristler de küreselleşmeyle ve teknolojik gelişmelerle, propaganda malzemesi olarak medyayı etkin kullanmakta; teknolojik gelişmeleri özellikle eylem biçimlerinde, eylemin hazırlanmasında, planlanmasında ve icrasında kullanmaktadır. Örnek olarak,

terör örgütlerinin elde ettiği silahlar daha teknolojidir; örgütler eylem öncesi istihbarat toplamaları esnasında daha gelişmiş araçlardan faydalanmakta; çok daha gelişmiş iletişim vasıtalarını ve gözetleme vasıtalarını ve ayrıca eleman teminlerinde yine gelişmiş medya araçlarını etkin bir şekilde kullanmaktadır (Kartal, 2014: 69-70).

Öğrenciler terör olaylarına örnek olarak Halep kavramını kullanmışlardır. Halep Suriye'nin en büyük ikinci kenti ve ekonominin kalbidir. Ancak, 2011 yılında Suriye'de iç savaş başlamıştır ve 2016 yılında Suriye ordusu, ülkenin en büyük kenti Halep'in kuzeydoğusunu ele geçirmiştir (URL_8). Halep'in ele geçirilmesi zaman olarak ikinci uygulamaya denk geldiği için ilk uygulamada söylem mevcut değildir. Buradan hareketle de medyanın terör olaylarından haberdar olmayı hızlandırmaktadır sonucuna ulaşılmıştır. Ayrancı Anadolu Lisesi öğrencileri Semiz ve Karaca (2013)'nin, yaptığı araştırmada öğrencilerin yarısından fazlası, medyanın terörün yaygınlaşmasına destek olduğuna inandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırma medyanın terör olaylarının yaygınlaşmasındaki rolünü destekler niteliktedir.

Öğrenciler; toprak kavgasını terörün nedeni olarak görmektedirler. Terörün ideolojisinde toprakların yeni bir devlet kurma amacı doğrultusunda bölündüğü görülmektedir (Özdemir, 2013). Öğrenciler de terörün topraklarımızı ele geçirmek istediğinin bilincindedirler ve bu sebeple terörün nedenleri arasında toprak kavgasını göstermektedirler. Araştırmada terörün nedenleri arasında kan davaları da görülmektedir. Ökten (2010: 166), kan davalarını şu şekilde tanımlamaktadır; “Babasoyu temelinde örgütlenmiş bölgede, bireyler daha çok bir aşiretin üyesi olarak algılanmaktadır. Birbirlerini akraba olarak kabul eden grupların, karşılaşılan bir haksızlık karşısında birlikte hareket etme zorunda hissetmeleri kan davalarını körükleyici yönde etkilemektedir. Bunun yanında, günlük dilde, yerine göre “namus”, “onur”, “saygınlık”, “şan” gibi kavramlarını da içeren şeref kavramı, kan davalarına neden olan ilk eylemde ve/veya oç alma sürecinde failerin en çok sığındıkları bir kavramdır. Sahip olunan toprağa el konulması, ailenin kadınlarından birine laf atılması, sarkıntılık, tecavüz veya kız kaçırılması, aile fertlerinden birinin öldürülmesi, hakarete uğraması vb. günlük bütün ilişkilerde ailenin şerefine, saygınlığına herhangi bir zarar geldiğine inanıldığı durumlarda, bu “leke” genellikle kan davası ile “temizleme” yoluna gidilmektedir.” Kan davaları şiddet içermektedir. Terörizmin de hepsi şiddet veya tehdit belirtir fakat tüm şiddet eylemleri teröristler,

silahlar ve taktikler kullanılıyor olsa bile terörizm içermeyebilir (Caşın, 2008: 156). Kan davalarında amaç siyasi iktidara zarar vermek değildir. Bu yüzden terör olaylarına örnek gösterilmez. Öğrencide bu bağlamda yanlış algı oluştuğu görülmektedir.

Araştırmada; terör olaylarının nedenlerinin terörün devlete karşı düşmanlık duyması, vatan bütünlüğü bozma amacı olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Her örgütün benimsediği bir ideoloji vardır. Marksist Leninist Maoist ideoloji, bölücü ideoloji, dini kaynaklı ideoloji gibi. Örgütler, benimsedikleri ideolojiler çerçevesinde hareket ederler ve stratejilerini buna göre planlamaktadırlar. Bu doğrultuda ya hükümetin politikasını etkilemek isterler ya ülke içinde rejim değişikliği isterler ya da bölünen topraklarda yeni bir devlet kurma amacı ile toplumun karşısına çıkmaktadırlar (Özdemir, 2013). Ulaşılan sonuçlardan hareketle öğrencilerin terörizmin nedenleri hakkında doğru fikir yürüttükleri ortaya çıkmaktadır. Çünkü örgütün ideolojisinin tanımındaki ifadelerle öğrenci söylemleri örtüşmektedir.

Terörizm şiddet aracını kullanarak sosyal yapıyı değiştirerek yönetmek ister. Kullandıkları şiddeti içeren en önemli unsurlar ise korkutma, sindirme ve yıldırma. Amaçları doğrultusunda kural tanımayan bu şiddet silahını kullanarak toplumu adeta esir alırlar. Terörizm neticesinde toplumsal sistemdeki meydana gelen bozulmaların önemli bir nedenidir (Muş, Can ve Güçlü, 2015: 10). Öğrencilere göre terör olayları sonucunda ölümler (can kaybı) yaşanmaktadır. İnsanlarının canı yanmakta, insanlar ve çevremiz zarar görmektedir. Öğrencilerin cevaplarından anlaşıldığı üzere terör şiddeti kullanarak sosyal yapıyı bozmaktadır.

Fiziksel, sosyal ve siyasi koşullara göre şekli, amacı, yöntemleri ve etkileri değişse de terörün insan hayatına olan etkisi çoğunlukla travmatik olmaktadır. Teröre doğrudan veya dolaylı olarak maruz kalan bireylerin ve toplumların günlük yaşantılarında, düşünce sistemlerinde, geleceğe ilişkin beklenti ve umutlarında kalıcı hasarlar oluşabilmektedir (Demirli, 2011: 65). Terör ve şiddet eylemleri sadece mağdur açısından acı ve travmalara neden olmamakta, aynı zamanda bu acı ve travma, mağdurun ailesinde, akrabalarında, yakın çevresinde ve nihayetinde genişleyerek tüm toplumda derin izler bırakmaktadır (Bilgin, 2014: 147-148). Öğrencilere göre de terör olayları sonucunda toplumumuzda huzurun bozulduğu ortaya çıkmıştır. İnsanlar acı, üzüntü ve korku yaşamaktadır. Çocuklar annesiz, babasız kalmaktadır. İnsanların ve çocukların psikolojileri olumsuz etkilenmektedir.

Terörün insan psikolojisi üzerine etkileri kaçınılmazdır. Southall ve Abbasi (1998: 1549-1550), silahlı çatışmanın çocuklar üzerindeki psikolojik sonuçlarının büyük olduğunu ve nadiren tamir edildiklerini ileri sürmektedirler. Şiddetin, çocuk tacizinin, zorbalığın psikolojik etkilerinin hayat boyu devam ettiğini söylemektedirler. Terörün diğer etkilerinin yanı sıra ekonomik etkilerini anlamak da önemlidir. Gösterdiği ekonomik ve sosyal sonuçlarıyla terörizm, uluslararası mali sistemin işleyişini zarar vermekte ve ulusal ekonomiye ciddi hasarlar vermektedir. Terör, işlem maliyetlerini yükseltmekte, yatırımları azaltmakta ve kamu harcamalarını arttırmaktadır. Terör dolayısıyla artan risk ve belirsizlik ortamı, istihdam olanaklarını da kısıtlamaktadır. Ayrıca yüksek çarpan etkisine sahip turizm sektörünü baltalayan terör, ülkenin önemli gelir kaynaklarının da azalmasına neden olmaktadır. Terörden, tarım ve hayvancılıkla uğraşan bölge halkı da doğrudan etkilenmekte, bu ise yeni istihdam olanaklarının aranmasıyla birlikte iç göçe ve beraberinde birçok sosyal soruna neden olmaktadır. Terör dolayısıyla gelir kalemlerinde yaşanan düşüşler ile gider kalemlerinde ortaya çıkan artışlar, devlet bütçesi üzerinde de bir yük oluşturmaktadır. Yabancı sermaye yatırımları ve menkul kıymet piyasalarını olumsuz yönde etkileyen terör, ülkenin ekonomik büyümesini de yavaşlatmaktadır (Alp, 2013: 16). Araştırmada öğrenciler de terörün benzer ekonomik etkilerinden söz etmişlerdir. Terör olayları sonucunda toplumun maddi anlamda zarar gördüğüne, yıkımlar, yoksulluklar, toprak kayıpları yaşandığına değinmişlerdir. Ülkenin gerilediğine vurgu yapmışlardır. Terörün ekonomik etkileri ortadadır ve çocuklar bunun farkındadırlar.

Türkiye bulunduğu jeopolitik konumdan dolayı terör nedeniyle siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik yönden büyük sıkıntılar yaşayan bir ülkedir. Bu bağlamda Türkiye, bir taraftan teröre karşı askeri, siyasi, hukuki, sosyal, kültürel, ekonomik tedbirleri alırken, bir taraftan da toplumun dinamik kesimini oluşturan ve istismara açık ergenlik ve gençlik dönemini yaşayan yurttaşlarının terörü doğru bir şekilde öğrenebilmeleri için eğitimin imkânlarından yararlanma yoluna gitmeli ve gerekli düzenlemeleri yapmalıdır. Terörle mücadele etmek için makro planlama yapılırken, hayati öneme sahip mikro planlamalar da ihmal edilmemelidir (Sezgin ve Güneş, 2013: 129). Nitekim yapılan araştırmada öğrenciler bu durumun kısmen farkında olup, terörün nasıl engelleneceği konusunda “eğitimin önemli olduğu, gerekirse silahlı mücadelenin yapılabileceği ve uzlaşma sağlanabileceği ya da başta idam

olmak üzere, birçok ceza verilmesi gerektiği ve onlardan korunma ve güvenlik önlemleri alınması gerekliliği” üzerinde durmuşlardır.

“Devlet siyasi iradesini kullananların, terör eylemleri ve bu eylemleri gerçekleştirenlere karşı mücadele etmesi” anlamı taşıyan “terörle mücadele” kavramı da artık günümüzde önem kazanmaya başlamıştır (Erdoğan, 2013: 349). Terörle mücadelede öğrenciler farklı farklı yöntemler sunmuşlardır.

“Terörü besleyen en önemli kaynaklardan biri cehalettir. Bundan dolayı, cehaleti ortadan kaldırmaya yönelik her türlü eğitim faaliyeti aynı zamanda teröre karşı da etkin bir önlem olacaktır” diyen Cerrah (2000:376), eğitim sorununu halledememiş bir ulusun, terörle mücadelede başarılı olmasının mümkün olmayacağına işaret etmektedir. Öğrencilere de terörü engellemek için eğitim seviyesinin artırılması gerektiği, insanlar terör konusunda bilinçlendirilmeli ve anne, babadan terbiye alınması gerektiğini savunmaktadırlar. Sever, Cinoğlu ve Başbüyük (2010: 4), terörle mücadelede iki temel yaklaşımı savunmaktadır. İlki terör örgütünün eylemlerini engellemek, ikincisi terör örgütüne katılmaya meyilli olan kişilere yapılan müdahaledir. Bu müdahale de eğitim yoluyla yapılmaktadır.

Öğrencilere göre terörü engellemek için silahlı mücadele ve savaş yapılmalıdır. Teröristlerin öldürülüp, ortadan kaldırılması gerekmektedir. Terör kökünden yok edilmelidir. Fakat Baharçipek ve Tuncel (2011: 4), terörün güvenlik güçlerinin fiziki müdahalesiyle ortadan kalkacağı beklentisine sahip insanların bulunduğunu söylemektedir. Bu insanlar çoğu zaman fiziki müdahalelerin dar bir mekanda yürütülmesinin yeterli olacağını düşünmektedirler. Baharçipek ve Tuncel (2011) ise bu anlayışın yanlış olduğunu düşünmektedirler. Terörle mücadelede sadece fiziki müdahalenin yetersiz olduğunu düşünmektedirler. Fiziki müdahalenin yeterli olduğunu düşünenlerin, terör ve terörle mücadelenin kapsamını doğru algılayamadıklarını savunmaktadırlar.

Öğrenciler terörün engellenmesi için idam cezası getirilmeli, korunma önlemleri alınmalı, güvenlik önlemleri artırılmalı, terör yapanlara ağır cezalar hapis cezası verilmesi gerektiğini düşünmektedirler. Çünkü öğrenciler de güvenli bir ortamda yaşamak istemektedirler. Olumsuz ve dengesiz özelliklere sahip kişilerin bulunduğu bir toplumda yaşamak, diğer insanlara güvensiz bir ortamda yaşadıklarını hissettirebilir ve bu kişileri yaşamlarına ilişkin bir tehdit olarak algılayabilirler.

Dolayısıyla bu özelliklerle nitelendirilen teröristlere ceza verilerek onların günlük hayattan uzaklaştırılmaları, insanlar için yaşamsal bir tehdidin ortadan kaldırılması anlamına gelecektir (Zuhal ve Dönmez, 2008:101-102).

5.3. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda Milli Eğitim Bakanlığı'na, eğitim alanında çalışan akademisyenlere yönelik öneriler getirilmiştir.

5.3.1 Eğitim Alanında Çalışan Yükseköğretim Kurumuna ve Akademisyenlere Öneriler

- Akademisyenler terör konusunda önyargılı olmamalı ve daha fazla çalışma yapmaları gerekir.
- Yükseköğretim kurumlarında eğitim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitim programlarına, terör kapsamında dersler konulabilir.

5.3.2 Milli Eğitim Bakanlığı'na Öneriler

- Çocukların duyuşsal becerilerinin gelişmesini tamamladığı kabul edilen 13 yaşına kadar bu vatanseverlik, birlik beraberlik, bayrak sevgisi gibi değerlerin ağırlıklı olduğu bir eğitim tasarlanıp uygulanması gerekir.

KAYNAKÇA

- Alp, İ. A. (2013). Terörün Ekonomik Etkileri. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 4 (1), 16.
- Aslan, E. (2016). Geçmişten Günümüze Sosyal Bilgiler. *Sosyal Bilgiler Eğitimi*. M. Safran(Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Ataman, M. ve Shkurti, G.(2016). Batının Darbe Sicili Ve 15 Temmuz Darbe Girişimine Tepkisi. *Adam Akademi*, 6 (2), 69.
- Ataöv, T. (2014). *Keşmir, Hindistan ve Komşuları: Öykü, Terör, Barış*. (Çev. Ed. F. Keskin Ata ve E. Ağaoğlu) . (2/5). Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Avcı, E. Ve Demir, C. K. (2017). Terörizm Çalışmaları: Türkiye'deki Araştırmalara İlişkin Betimsel Bir Analiz. *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 13 (26), 35-36.
- Aydın, N. (2009). *Küresel Terör ve Terörizm*. Kumsaati Yayın Dağıtım. İstanbul.
- Aydemir, S. (2006). *Soğuk Savaş Sonrası Uluslararası Terörizm*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baharççek, A. (2000). Etnik Terör Ve Etnik Terörle Mücadele Sorunu. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 11-27.
- Baharççek, A. ve Tuncel, G. (2011). Terörle Mücadelenin Zorlukları ve Bu Zorlukları Aşmada Farklı Bir Yaklaşım: *Demokratik Mücadele Yöntemi*. *Uluslararası Güvenlik ve Terörizm Dergisi*, 2 (2), 4.
- Bakker, E. (2012). Forecasting Terrorism: The Need for a More Systematic Approach. *Journal of Strategic Security*. 5 (4), 69-84. Web: <https://scholarcommons.usf.edu/jss/vol5/iss4/10/> adresinden erişilmiştir.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*. (Yedinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Baş, T. ve Akturan U. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri Nvivo 7.0 ile Nitel Veri Analizi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Beren, F. (2012). The Action Profile of PKK/KCK Terrorist Organization. *Uluslararası Hukuk ve Politika (UHP) Dergisi*, 8 (29), 87-107. Web:

https://www.researchgate.net/publication/285281216_The_Action_Profile_of_PKKKCK_Terrorist_Organization adresinden erişilmiştir.

Bilgili, A. S. (2013). *Sosyal Bilgilerin Temelleri*. (Altıncı Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bilgin, R. (2014). Çatışma ve Şiddet Ortamında Büyüyen Çocuklar Sorunu. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24 (1), 147-148.

Bruce, G. (2013). Definition of Terrorism Social and Political Effects . *Australasian Military Medicine Association*, 21 (2). Web: <https://jmvh.org/article/definitionof-terrorism-social-and-political-effects/> adresinden erişilmiştir.

Buran, A. (2017). Nitel Araştırmada Veri Toplama. *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Editörler). (İkinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.

Cantaner, Ö. F. ve Tümlü, F. (2016). Pkk Terör Örgütünün Eylemlerinin Güvenlik Güçleri Zayırları Açısından Analizi. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 26 (1), 1-22. Web: http://www.kho.edu.tr/akademik/kho_bilim_dergi/2016_1/1.pdf adresinden erişilmiştir.

Caşın, M. H. (2008). *Uluslararası Terörizm*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

Cerrah, İ. (2000). PKK Terörünün Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Nedenleri: Batılı Ülkelerin PKK Terörüne Yaklaşımlarına Eleştirel Bir Bakış. *Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu Güvenlik ve Huzur Sempozyumu Bildirileri*. Fırat Üniversitesi Yayınları. 376.

Cirhinlioğlu, Z. (2012). *Terör ve Toplum*. İstanbul: Gündoğan Yayınları.

Cohan, J., A. (2002). Formulation of a State 's Response to Terrorism and State-Sponsored Terrorism. *Pace International Law Review*, 14 (1), 80. Web: <https://core.ac.uk/download/pdf/46711788.pdf> adresinden erişilmiştir.

Çelikkaya, H. (2006). Eğitim Bilimlerine Giriş (*Eğitimcilik ve Öğretmenlik*). (İkinci Baskı). İstanbul: Alfa Yayıncılık.

Çiçek Sağlam, A. (2008). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Maya Akademi.

- De Angelis, T. (2009). Understanding Terrorism. *American Psychological Association*, 40 (10), 60. Web: <https://www.apa.org/monitor/2009/11/terrorism> adresinden alınmıştır.
- Demirli, A. (2011). Terörizm, Psikososyal Etkileri ve Müdahale Modelleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (35), 65-66.
- Durdu, L. (2016). Görüşme. *Eğitimde Üretim Tabanlı Çalışmalar İçin Nitel Araştırma Yöntemleri*. M. Y. Özden ve L. Durdu (Editörler). (Birinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ercan, L. (2001). Ergenlik Döneminde Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9 (2), 54.
- Erdoğan, İ. (2013). Terörle Mücadele Stratejileri Bağlamında “Müzakere”: Türkiye Örneği. *Akademik İncelemeler Dergisi (AID)*, 8 (2), 349.
- Ergil, D. (1992). Uluslararası Terörizm. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 47 (3), 140. DOI: http://dx.doi.org/10.1501/SBFder_0000001609
- Ersanlı, K. (2010). *Davranışlarımız*. Samsun: Eser Yayıncılık.
- Ersoy, A. F. (2016). Fenomenoloji. *Eğitimde Nitel Araştırma Desenleri*. A. Saban ve A. Ersoy (Editörler). (Birinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Fidan, N.(2012). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Gençtürk, T. (2012). Terör Kavramı Ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar. *Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi*. Başkent Üniversitesi. Web: <http://sam.baskent.edu.tr/makaleler/tgencturk/TerorUluslararası.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Glesne, C. (2014). *Nitel Araştırmaya Giriş*. (Çev. Ed. A. Ersoy ve P. Yalçınoğlu). (Dördüncü Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B. ve Taşgın, S. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Birinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Hatay Emniyet Müdürlüğü. (2013). Terör. Bilgi Teknolojileri Dairesi Başkanlığı. Web: <http://www.hatay.pol.tr/Sayfalar/Tem-Teror-Nedir-Terorizm-Nedir.aspx> adresinden erişilmiştir.

- Havabulut, G. (2007). *Terörizmin Değişen Yönü ve El Kaide'nin Sosyo-Kültürel Yorumu*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Helvacıkoylu, G. (2007). Terör Nedir?. *Türk Asya Stratejik Araştırmalar Merkezi*. Web: http://www.tasam.org/tr-TR/Icerik/515/teror_nedir adresinden erişilmiştir.
- Hoffman, B. (2006). *Inside Terrorism: Revised and Expanded Edition*. New York: Columbia University Press, 3.
- Kapitan, T. (2012). “Terör”ün ve “Cihad”ın Retoriği. (Çev. Ed. C. Taslaman). İstanbul: İstanbul Yayınevi.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (Onaltıncı Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kartal, A. B., (2014). Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye’de DAESH ve YPG Örneği, *Güvenlik Stratejiler Dergisi*, 27, 69-70.
- Kartal, A. B. (2014). Uluslararası Terörizmin Değişen Yapısı ve Terör Örgütlerinin Sosyal Medyayı Kullanması: Suriye’de DAESH ve YPG Örneği. *Güvenlik Stratejileri*, 14 (27), 19. Web: https://www.msu.edu.tr/GuvenlikStratejileriDergisi/dokuman/GSD_27/GSD_27_Art_2_042018.pdf adresinden erişilmiştir.
- Kılıçoğlu, G. (2012). Sosyal Bilgiler Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Yeri ve Önemi. *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. M. Safran (Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kılıçoğlu, G. (2014). Sosyal Bilgiler Tanımı, Dünyada ve Ülkemizde Gelişimi ve Önemi. *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. M. Safran (Ed.). (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kızıltepe, Z. (2017). İçerik Analizi. *Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz ve Yaklaşımları*. F. N. Seggie ve Y. Bayyurt (Editörler). (İkinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kocasakal, Ü. (2006). *Terör ve İnsan Hakları Sempozyum Notları*. İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi Toplantıları-1. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.

- Koç, M. (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17 (2), 238.
- Küçükcan, T. (2010). Terörün Sosyolojisi: Toplumsal Kökenleri Anlama İmkânı. *Uluslararası İlişkiler*, 6 (24), 34.
- Mali Suçları Araştırma Kurulu, 1991. Terörle Mücadele Kanunu. *Resmi Gazete*. (12.04.1991). Web: <http://www.masak.gov.tr/media/portals/masak2/files/mevzuat/kanunlar/3713.htm> adresinden erişilmiştir.
- Marczyk, G., DeMatteo, D., & Festinger, D. (2005). *Essentials Of Research Design And Methodology*. New York: John Wiley & Sons Inc.
- Mayring P. (2011). *Nitel Sosyal Araştırmaya Giriş*. (1.Baskı). (Çev. Ed. A. Gümüş ve M. S. Durgun). Ankara: BilgeSu Yayıncılık.
- MEB. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Web: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/08144011_KANUN.pdf adresinden erişilmiştir.
- MEB. (2018). *Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı* (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar), Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. Web: <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/201812103847686-SOSYAL%20B%C4%B0LG%C4%B0LER%20%C3%96%C4%9ERET%C4%B0M%20PROGRAMI%20.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Mencet, M. S. (2017). Üniversite Öğrencilerinin 15 Temmuz Algısında Medyanın Rolü: Bir Bilişsel Uyum(suzluk) Örneği. *Marmara İletişim Dergisi*, 28, 131/145. DOI: 10.17829/midr.20172833781.
- Merriam, S.B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık(Üçüncü basımdan çeviri).
- Merriam, S.B. (2015). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık (Üçüncü basımdan çeviri).
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2016). *Nitel Veri Analizi*. (Çev. Ed. S. Akbaba Altun ve A. Ersoy). (İkinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık. (İkinci Baskıdan Çeviri).

- Muş, E., Can, A. ve Güçlü, İ. (2015). Terörün Toplum ve Sosyal Hayata Etkileri. *Türkiye Klinikleri J Foren Med-Special Topics*, 1 (2), 10.
- NCSS (1994). Curriculum standards for social studies: Expectations of excellence. Washington DC: National Council for the Social Studies.
- Ogola, G. (2019). Why photographs of dead in Nairobi terror attack failed journalism – and dishonoured victims. Web: <https://theconversation.com/why-photographs-of-dead-in-nairobi-terror-attack-failed-journalism-and-dishonoured-victims-110010> adresinden erişilmiştir.
- Organisation of the Islamic Conference. (2002). Convention of the Organisation of the Islamic Conference on Combating International Terrorism. Web: <https://www.jus.uio.no/english/services/library/treaties/04/4-02/islamic-conference.xml> adresinden erişilmiştir.
- Öğür, B. (2014). Kürdistan Haritalarındaki Jeopolitik Söylem. *Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi*, 1 (2), 75.
- Ökten, Ş. (2010). Kan Davası: Kanın Öcü ya da Şeref Uğruna Verilen Kolektif Savaş. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Antropoloji Dergisi*, 24 (1), 166.
- Özdemir, E. (2013). Terörizmin Unsurları ve Bazı Çözüm Önerileri. *Teftiş Kurulu Başkanlığı*. Web: <http://www.teftiskurulu.pol.tr/Makale/Sayfalar/erolozdemir.aspx> adresinden erişilmiştir.
- Özmen, H. Ve Ekiz, D. (2013). *Eğitim Bilimine Giriş*. (Birinci Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış. *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Yapılandırmacı Bir Yaklaşım*. C. Öztürk(Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Öztürk, C. (2011). *Farklı Ülkelerin Sosyal Bilgiler Öğretim Programları*. C. Öztürk(Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Öztürk, C. (2012). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinlerarası Bir Bakış. *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. C. Öztürk(Ed.). (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Primoratz, I. (1990). What Is Terrorism?. *Journal of Applied Philosophy*, 7 (2), 129-138. Web: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1468-5930.1990.tb00261.x> adresinden alınmıştır.
- Pamuk, A. ve Alabaş R. (2016). Vatandaşlık ve Sosyal Bilgiler. *Sosyal Bilgiler Eğitimi*. D. Dilek(Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Patton, M.Q. (2014). *Nitel Araştırma ve Değerlendirme Yöntemleri*. (Çev. Ed. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Quliyev, S. (2013). Ermenistan'ın Devlet Destekli Terörizmi ve Onunla Mücadele Yolları. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Uluslararası Avrasya Strateji Dergisi*, 2 (1), 126.
- Safran, M. (2008). *Sosyal Bilgiler Öğretimine Bakış. Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*. B. Tay ve A. Öcal(Ed.). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Sağlam, A. ve İkiz F. E. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Şiddet Eğilimleri İle Okula Bağlılık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 16 (3), 1237. DOI: 10.17051/ilkonline.2017.330253
- Sandıklı, A. (2011). *Terörle Mücadele Stratejisi: Bilge Adamlar Kurulu Raporu*, (4/6). İstanbul: Bilgesam Yayınları.
- Santrock, J. W. (2015). *Yaşam Boyu Gelişim*. (Çev. Ed. G. Yüksel). Ankara: Nobel Yayıncılık. (Onüçüncü basımdan çeviri).
- Saraçlı, M. (2007). *Uluslararası Hukukta Terörizm*. Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 11 (1-2), 1075. Web: http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/11_40.pdf adresinden erişilmiştir.
- Sarı, E. (2005). Kişilik Gelişimi. *Gelişim ve Öğrenme*. K. Ersanlı ve E. Uzman(Editörler). İstanbul: Lisans Yayıncılık.
- Saylan, N. (2010). *Eğitim Bilimine Giriş*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Semiz, Z. B. ve Karaca, D. (2013). Lise Düzeyindeki Öğrencilerin Terör Algısı ve Bu Algıyı Etkileyen Unsurlar. Web: <http://www.hurriyet.com.tr/egitim/liseliler-yasitlarinin-terore-bakisini-arastirdi-23296710> adresinden erişilmiştir.

- Sever, M., Cinoğlu, H. ve Başbbybyk, O. (2010). Terorun Sosyal Psikolojisi. Terorizm ve Sınıraşan Suçlar Serisi, *Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 1, 4.*
- Sezgin, F. ve Guneş, İ. D. (2013). Tırkiye’de Ortaogretim Ders Kitaplarında Teror Konusunun İşlenişi. *Polis Bilimleri Dergisi, 15 (4), 128-129.*
- Southall, D. ve Abbasi, K. (1998). Protecting Childeren From Armed Conflict. *BMJ, 316.* Web: <https://www.bmj.com/content/317/7167/1249.full> adresinden alınmıştır.
- Sozer, E. (1998). *Sosyal Bilgiler Programının Amaçları, İlkeleri ve Temel Ozellikleri*, Anadolu Unversitesi Açık Ogretim Fakultesi.
- Sonmez, V. ve Alacapınar F. G. (2013). *Orneklendirilmif Bilimsel Araştırma Yontemleri*. (İkinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sumercan, M. M. (2010). Uluslararası Terorizm ve PKK Teror Orgutu (1980’den Gunumize). Yayımlanmamif yuksek lisans tezi, Kırıkkale Unversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- şen, Y., F. (2015). Terorun Toplumlar Uzerindeki Sosyo-Ekonomik Etkilerine Bakış: Pkk Teroru ve Agrı Gerceği. *Ağrı İbrahim Ceyen Unversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (2), 57.*
- şimşek, M. (2016). Terorizm: Kavramsal Bir Calışma. *Akademik Bakış Dergisi, 54 (Mart-Nisan), 329.* Web: <http://dergipark.gov.tr/abuhsbd/issue/32956/366250> adresinden erişilmiştir.
- TBMM (2013). Teror ve şiddet Olayları Kapsamında Yaşam Hakkı İhlallerini İnceleme Raporu. *24. Donem 3. Yasama Yılı. Tırkiye Buyuk Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu*, Ankara.
- TBMM (2016). Meclis Bulteni. *Tırkiye Buyuk Millet Meclisi Aylık Bulteni*, Ankara: TBMM Basımevi.
- TBMM (2017). *Fethullahçı Teror Orgutunun (Fetö/Pdy) 15 Temmuz 2016 Tarihli Darbe Girişimi İle Bu Teror Orgutunun Faaliyetlerinin Tum Yonleriyle Araştırılarak Alınması Gereken Onlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*. Ankara: TBMM Basımevi. TBMM.

Web: http://t24.com.tr/files/20161222094641_yeni-duzeltilmis-rapor-15.12.2016.pdf adresinden alınmıştır.

TBMM (2017), TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu 26. Yasama Dönemi I. Devre Faaliyet Raporu. 137. Ankara: TBMM Basımevi. TBMM. Web: https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/docs/2018/29_yy_faaliyetraporu1_07022018.pdf adresinden alınmıştır.

Terzi, Ş. (2013). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Türk Dil Kurumu. (1998). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK, Türk Tarih Kurumu Yayınları. TDK.

Türkiye Barolar Birliği Kurulu. 2006. *Terör ve Terörizm Raporu*. Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları. Web: <http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/turkiye-ve-terorizm.pdf> adresinden erişilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Başkanlığı. (2016). *15 Temmuz Darbe Girişimi Ve Milletın Zaferi*. 6. Ankara: Cumhurbaşkanlığı Yayınları. Web: <https://www.tccb.gov.tr/faaliyetler/15temmuz/> adresinden erişilmiştir.

Weinberg, L., Pedahzur, A. ve Hirsch-Hoefler, S. (2004). The Challenges of Conceptualizing Terrorism. *Terrorism and Political Violence*, 16 (2), 777-794. DOI: 10.1080/095465590899768 Web: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/095465590899768?src=recsys> adresinden alınmıştır.

Yayla, A. (1990). Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve. 335-385. Web: <http://www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/45/1/atillayayla.pdf> adresinden erişilmiştir.

Yeniçeri, Z. ve Dönmez, A. (2008), Terörizm ve Terörist Algısı: Silahı Kimin Tuttuğu Ne Kadar Etkili?, *Türk Psikoloji Dergisi*, 23 (62), 101-102.

Yetim, D. ve Şahin, M. H. (1998). Aile Hekimliğinde Kadına Yönelik Şiddete Yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2 (2), 48.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Sekizinci Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Dokuzuncu Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Zafer, H. (1999). *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*. (Birinci Baskı). İstanbul: Beta Yayıncılık.

Zuhal, Y.ve Dönmez A. (2008). Terörizm ve Terörist Algısı: Silahı Kimin Tuttuğu Ne Kadar Etkili?. *Türk Psikolojisi Dergisi*, 23 (62), 101-102.

İnternet Kaynakları

URL1: <https://www.mynet.com/pyd-ve-ypg-acilimi-nedir-110102319526>

URL2:

[http://www.jandarma.gov.tr/asayis/ter.s/Teror_Terorizm_Teror_Orgutlerinin_%20A
mac%C4%B1.htm](http://www.jandarma.gov.tr/asayis/ter.s/Teror_Terorizm_Teror_Orgutlerinin_%20Amac%C4%B1.htm)

URL3: <http://www.istanbul.pol.tr/Sayfalar/Terorun-Ideolojik-Motivasyonu.aspx>

URL4: <http://www.kocaeli.pol.tr/gebze/Sayfalar/terorizm.aspx>

URL5:

[https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/Article/pg_Article.aspx?Id=8dcc01e4-3680-
4136-86c0-817fc44b4657](https://www.basbakanlik.gov.tr/Forms/Article/pg_Article.aspx?Id=8dcc01e4-3680-4136-86c0-817fc44b4657)

URL6: [http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/isid-daes-deas-dais-nedir-nasil-ortaya-
cikti-el-bagdadi-kimdir-29600590](http://www.hurriyet.com.tr/kelebek/isid-daes-deas-dais-nedir-nasil-ortaya-cikti-el-bagdadi-kimdir-29600590)

URL7: <https://www.posta.com.tr/ozgecan-aslan-nasil-olduruldu-ne-oldu-1381171>

URL8: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-38130770>

TDK:

URL:

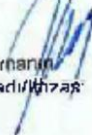

[http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&ke
limesec=275149](http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&view=bts&kategori1=veritbn&kelimesec=275149)

EKLER

EK-1. GÖRÜŞME FORMU

CİNSİYET: SINIF:	BİR FENOMEN OLARAK ÇOCUKTA TERÖR ALGISI
1. Terör sana neyi çağrıştırıyor?	
2. Terör deyince ne anlıyorsun?	
3. Sence neler terör olayı olabilir?	
4. Terör olayına bir örnek verebilir misin?	
5. Terör olmaması için sence neler yapılmalıdır?	
6. Terörün sonuçları neler olabilir?	

EK-2. İLK UYGULAMA İZİN DİLEKÇESİ

	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ ANKET ONAY FORMU	Sayfa : 1/1
ÖĞRENCİNİN		
ADI SOYADI	: AYGA ORHAN	
NUMARASI	: 114704910	
PROGRAMI	: TEZLİ YÜKSEK LİSANS	
ANABİLİM DALI	: SOSYAL BİLİMLER BÖLÜMÜ	
BİLİM DALI	:	
ANKET KONUSU	: İlköğretim öğrencilerin ders konularına bakış açılarını incelemek	
ANKETİN UYGULANACAĞI KİŞİ VEYA KURUMI AR :	Sakarya Üniversitesi, Mue. Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, İstanbul Bölge, Hakkari, Bitlis	
Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından söz konusu anketin uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir. Bilgilerinize arz olunur.		
Dan. Dr. Selim ÇEKİMLİ KESKİN	Doç. Dr. Mustafa TILMAÇLAR	
Danışman Adı Soyadı/İmzası	İlgili Öğretim Üyesi Adı Soyadı/İmzası	Enstitü/Anabilim Dalı Başkanı Adı Soyadı/İmzası
EKLER 1- Anket Formu 2- Mülkiyet Hakkında Bağlı Okul ve Kurumlarca Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desiğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi uyarınca belirlenen formlar		
02	00.ENS.FR.33	
aygahorhan91@gmail.com		

EK-3. İKİNCİ UYGULAMA İZİN DİLEKÇESİ

	T.C. SAKARYA ÜNİVERSİTESİ ENSTİTÜSÜ ANKET ONAY FORMU	Sayfa : 1/1

ÖĞRENCİNİN

ADI SOYADI : AYGA ORHAN

NUMARASI : 4147049010

PROGRAMI : TEZLİ YÜKSEK LİSANS

ANABİLİM DALI : SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ

BİLİM DALI :

ANKET KONUSU : İlköğretim öğrencilerinin terör konusuna
bakış açılarını incelemek.

ANKETİN UYGULANACAĞI KİŞİ VEYA KURUMLAR :

Serdarhan Zübeyde Hanım Ortaokulu, Erenler 21. Haritan Ortaokulu
Herdek Liya Gökalp Ortaokulu, Nuri Bayar Ortaokulu,
Mithatpaşa Ortaokulu 5. 6. 7. ve 8. sınıf düzeylerine
uygulanacak.

Yukarıda adı geçen öğrenci tarafından söz konusu anketin uygulanmasında bir sakınca görülmemektedir. Bilgilerinize arz olunur.

Danışmanın
Adı Soyadı/İmzası
Doç. Dr. Sevgi CAŞKUN KESKİN
İlgili Öğretim Üyesi
Adı Soyadı/İmzası
Hatice SÖYLEMEZ

Enstitü Anabilim Dalı Başkanı
Adı Soyadı/İmzası
Doç. Dr. Hilmiye ÇALIŞKAN

EKLER
1- Anket Formu
2- Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi uyarınca belirlenen formlar

02

00.ENS.FR.33

EK-4. İKİNCİ UYGULAMA İZİN YAZISI

Evrak Tarih ve Sayısı: 23/05/2016-E.6899

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 81179084/044/
Konu : Anketler

İLGİLİ MAKAMA

İlgi : Ayça ORHAN 18/05/2016 tarihli ve - sayılı yazı

İlköğretim Ana Bilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi 1470Y49010 numaralı Ayça ORHAN; "İlköğretim Öğrencilerinin Terör Konusuna Bakış Açılarını İncelemek" ile ilgili anket formları hazırlamıştır.

Anket formları Enstitümüzde incelenmiş olup, yasal gerekliliğin ilgili okul müdürlüklerine ait olması ve derslerin aksatılmaması kaydı ile yapılması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz /rica ederim.

Yrd.Doç.Dr. Özlem CANAN GÜNGÖREN
Müdür Yardımcısı

18/05/2016 V.H.K.İ
18/05/2016 Enst.Sek.

E.ÇORAPÇIĞIL
H.F.TATAROĞLU

Evrak Doğrulama için : <http://193.140.253.232/envision.Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEGP3N6RY>

Öğrenci İşleri Birimi Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü 54300
Hendek/Sakarya
Tel:0264 214 2454 Faks:0264 295 7492
E-Posta : egitim@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ : www.egitim.sakarya.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

EK-5. MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN DİLEKÇESİ

İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE

SAKARYA

Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi alanında yüksek lisans yapmaktayım. "Bir Fenomen Olarak Çocukta Terör Algısı" isimli tez çalışmamın aşağıda isimleri yazılı olan okulların 5.,6.,7. ve 8. sınıf düzeylerine uygulama yapmak için izin talep ediyorum.

Gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

Okul Adı:

- 1: Zübeyde Hanım Ortaokulu (Serdivan)
- 2: 21 Haziran Ortaokulu (Erenler)
- 3: Nuri Bayar Ortaokulu (Adapazarı)
- 4: Mithatpaşa Ortaokulu (Serdivan)
- 5: Ziya Gökalp Ortaokulu (Hendek)

Ek-1: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Anket Onay Yazısı

Ek-2: "Bir Fenomen Olarak Çocukta Terör Algısı" Anket Örneği

Ayça ORHAN

EK-6. MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ İZİN YAZISI

T.C.
SAKARYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 10284503-605.01-E.14023809
Konu: Araştırma İzinleri

12.12.2016

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Bilim Dalı, Yüksek Lisans öğrencisi Ayça ORHAN tarafından "Bir Fenomen Olarak Çocukta Terör Algısı" konulu anket çalışması uygulama talebi, Sakarya Üniversitesi Rektörlüğünün 07/12/2016 tarih ve 16847 sayılı yazıları ile bildirilmiştir.

Söz konusu anket çalışmasının, İlimiz dahilindeki aşağıda belirtilen okullarda öğrenim gören 5,6,7 ve 8 sınıf öğrencilerine, eğitim öğretimin aksamasına mahal vermeden gönüllülük esasına dayalı olarak, okul yönetiminin belirleyeceği zaman ve şartlarda uygulanması, yasal gerekliliğin ilgili Okul Müdürlüklerince yerine getirilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmekte ise de;

Makamlarınızca uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Hasan ÇELİK
Şube Müdürü

OLUR
12.12.2016

Mevlüt KUNTOĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü

İLÇE	TEZ ÇALIŞMASI YAPILACAK OKULLAR
ADAPAZARI	21 Haziran Ortaokulu
ADAPAZARI	Nuri Bayar Ortaokulu
ADAPAZARI	Mithatpaşa Ortaokulu
HENDEK	Ziya Gökalp Ortaokulu
SERDİVAN	Zübeyde Hanım Ortaokulu

Resmî Daireler Kampüsü
B Blok 54290 Adapazarı / SAKARYA

Ayrıntılı Bilgi İçin :Memur : İsa GFM
Tel : 0 264 251 36 14-15-16

ÖZGEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİSİ

Ayça Orhan, Kars'da doğmuştur. Lisans eğitimini Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde tamamlamaktadır.

Eposta: aycaorhan91@gmail.com

